

Plan van Transformatie Sibelco Gebied, Heerlen en Landgraaf

3 april 2015

Status: finaal eindconcept

Opgesteld door

Sibelco Benelux BV

Provincie Limburg

Gemeente Heerlen

Gemeente Landgraaf

Vereniging Natuurmonumenten

Voorwoord

Op 10 december 2013 legden Sibelco Benelux BV, Provincie Limburg, Gemeente Heerlen, Gemeente Landgraaf, en Vereniging Natuurmonumenten vast op welke wijze zij gezamenlijk de mogelijkheden willen verkennen voor een verlenging en/of uitbreiding van de zilverzandwinning in het Sibelcogebied te Heerlen (zie bijlage 1). Het resultaat ligt nu voor u: het Plan van Transformatie waar alle 5 partijen achter staan.

Het gereedkomen van dit Plan van Transformatie markeert het einde van een proces maar luidt vooral ook een nieuwe fase in: die van de realisatie. In het licht daarvan zullen de komende maanden de volgende stappen worden gezet:

1. Op politiek/bestuurlijk niveau (Provinciale Staten/Gedeputeerde Staten; Gemeenteraad Heerlen, Gemeenteraad Landgraaf, Raad van Bestuur Sibelco Benelux BV, Hoofddirectie Vereniging Natuurmonumenten,) finale accordering van dit Plan van Transformatie.
2. Het opstellen van een privaatrechtelijke overeenkomst waarin de 5 betrokken Partijen bindende afspraken maken¹ over de realisatie van dit Plan van Transformatie. Onderdeel van die privaatrechtelijke overeenkomst is dat een werkwijze en/of structuur moet worden ontwikkeld die waarborgt dat naast de 5 betrokken Partijen ook de omwonenden participeren in de verdere detaillering en realisatie van de inrichting en het beheer.
3. Voor zover mogelijk zo snel mogelijk (overdracht en) openstelling van die delen van de Sibelcogroeve waarin de winning achter de rug is.
4. Opstellen door Sibelco van een Milieu Effect Rapportage) ten behoeve van PIP en ontgrondingsvergunning . Verwacht wordt dat ongeveer 2 jaar na het gereedkomen van dit plan van Transformatie met de ontgroning gestart kan worden.
5. Uitvoeren van winning, inrichting en beheer conform de in de vergunning gestelde voorwaarden en conform de afspraken zoals gemaakt in de privaatrechtelijke overeenkomst.

Het feit dat het gelukt is dit Plan van Transformatie op te stellen sterkt ons vertrouwen én onze motivatie om het ook gezamenlijk te realiseren.

Sibelco Benelux BV

Provincie Limburg

Gemeente Heerlen

Gemeente Landgraaf

Vereniging Natuurmonumenten

---

¹ Voor betrokken overheidsorganen zal altijd een voorbehoud gelden met betrekking tot de uitoefening van hun publiekrechtelijke bevoegdheden

Inhoud

Leeswijzer

- 1. Inleiding**
- 2. Huidige situatie**
- 3. De voorkeursvariant**
- 4. Sociaal-economische impuls voor recreatie en toerisme in een natuurlijke omgeving**
- 5. Einddatum en fasering van de uitvoering**
- 6. Financiële aspecten**
- 7. Meerwaarde**
- 8. Plan van Transformatie en besluitvorming**
- 9. Bestuurlijke aspecten**

Bijlagen

- 1. Procesplan 2013**
- 2. Nota verkenningen**
- 3. Proces van totstandkoming van het Plan van Eindtoestand**
- 4. Referentiekader**
- 5. De varianten A, B en C**
- 6. Meerwaarde van de het Plan van Transformatie**
- 7. Stroomschema plan- en vergunningprocedure Transformatie Sibelcogroeve**

Leeswijzer

Dit is het inhoudelijk deel van de afspraken die vijf Partijen hebben gemaakt over de verlenging en uitbreiding van de zilverzand winning in het Sibelco Gebied na 2020.

De vijf Partijen zijn de Sibelco Benelux BV, de Provincie Limburg ,Gemeente Heerlen, de Gemeente Landgraaf, Vereniging Natuurmonumenten.

Het bevat de inhoudelijke gebiedsbeschrijving en hoofdstukken over de beheersing van het transformatieproces (planning, financiële middelen en organisatie).

Achtergrond rapporten zoals het procesplan van 10 december 2013, de Nota Verkenningen van maart 2014, de uitwerking van de drie deelvarianten zijn opgenomen als aparte bijlagen.

Het PVT is onlosmakelijk verbonden met de nog op te stellen privaatrechtelijke overeenkomst waarin Partijen zich over en weer verplichten tot realisatie van dit plan in de komende jaren.

Dit Plan van Transformatie geeft weer hoe Partijen de Sibelcogroeve stapsgewijs willen inrichten. Op een aantal onderdelen, waaronder de stabiliteit van de schil en de nieuwe mijnsteenbergen, de natuur (fauna en flora) en dergelijke, is nader onderzoek nodig. Dit zal door Sibelco plaatsvinden in het kader van de vergunningsaanvraag, m.n. bij het opstellen van de MER en de passende beoordeling. Op basis van dit onderzoek zal nadere detaillering van dit Plan van Transformatie plaatsvinden. Een detaillering van de inrichtingskosten, alsmede afspraken m.b.t. de taakverdeling en samenwerking tussen Partijen zal worden opgenomen in een Uitvoeringsovereenkomst. Deze zal gereed zijn uiterlijk 10 weken na vaststelling van dit Plan van Transformatie.

1. Inleiding

Dit Plan van Transformatie is het antwoord op de door Sibelco gestelde vraag om langer en uitgebreider te mogen ontgronden na 2020. De Provincie Limburg heeft te kennen gegeven dat zij dit verzoek alleen kan honoreren indien de maatschappelijke meerwaarde van zo'n verlenging en/of uitbreiding expliciet wordt aangetoond ten opzichte van het eindafwerkingsplan 2020 dat hoort bij de vergunning van 2001. Voor de gemeente Heerlen geldt dat het Plan van Transformatie voldoet aan de het Masterplan Zandgroeves uit 2009. Het eindafwerkingsplan werd op 22 juli 2002 goedgekeurd door Gedeputeerde Staten; het Masterplan Zandgroeves van 22 oktober 2009 dat als hard kader dient voor dit Plan van Transformatie is vastgesteld in de gemeenteraad van Heerlen op 1 december 2009.

Het Plan van Transformatie valt grofweg uiteen in twee delen.

- Een voorkeursvariant met een basispakket aan concrete inrichtingsmaatregelen en afspraken (het basispakket)
- Een ontwikkelingsrichting voor de toekomst.

De realisatie van dit Plan van Transformatie wordt vastgelegd in een overeenkomst ter uitvoering van het Plan van Transformatie en vervolgens in de milieu en ontgrondingsvergunning en in het eindafwerkingsplan voor de groeve.

De ontwikkelingsrichting wordt op hoofdlijnen weergegeven.

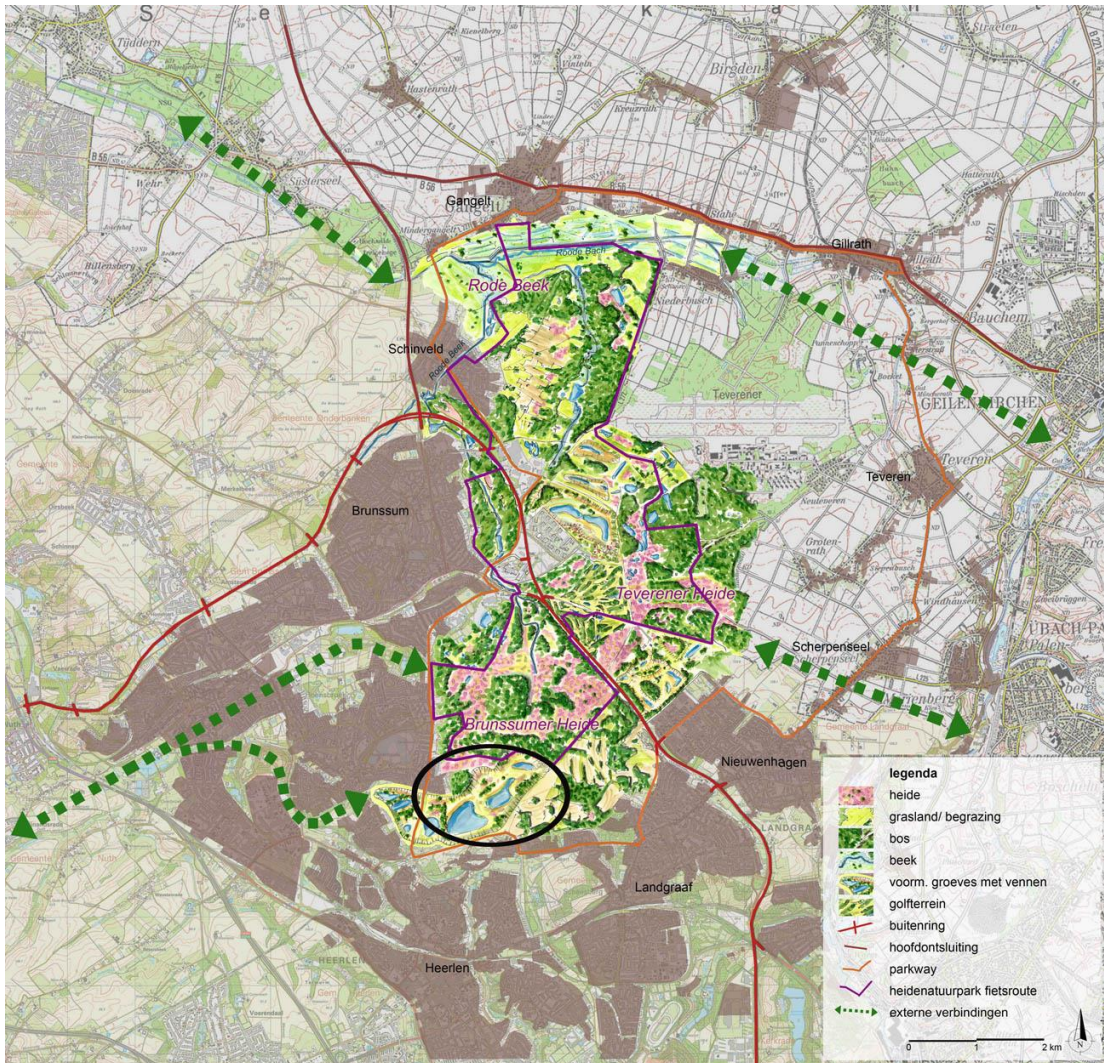
2. Huidige situatie

2.1 Ligging in de omgeving en relatie met HeideNatuurPark

De Sibelcogroeve ligt in een gebied dat zich sinds de winning van steenkool begin vorige eeuw snel heeft ontwikkeld. Vanuit een landschap dat werd gekenmerkt door landbouw in de dalen en op de dalwanden en heidevelden op de hogere gronden ontwikkelden zich in de nabijheid van de steenkoolmijnen grote nederzettingen. Ook na de sluiting van de mijnen groeiden de steden verder. Elke sector die werkgelegenheid bood was welkom en dit leidde tot een wildgroei aan bedrijvigheid, groeves, nieuwbouwwijken, infrastructuur etc. Dit ging vooral ten kostte van de landbouw, die steeds meer grond afstond aan de nieuwe ontwikkelingen en gaandeweg uit het landschap verdween. De heidevelden en bossen in de regio kregen al snel een recreatieve functie en bleven grotendeels gespaard. Met het beëindigen van de steenkoolwinning verdween niet de mijnbouw uit het gebied. Er zijn in de laatste 50 jaar tientallen vergunningen afgegeven voor de winning van vooral tertiaire zanden en kleien. Veel van deze groeves hebben nadat ze uitgenut waren een nieuwe bestemming gekregen, als woonwijk, vuilstortplaats, recreatieplas en, vooral de laatste tijd, als natuurgebied.

Anno 2015 is er in de regio Heerlen een landschap ontstaan met een grote aaneengesloten stedenband die aan de noordzijde een groot groen gebied omsluit met daarin 3 grote natuurgebieden: het natuurpark Roode Beek/Rodebach, de Brunsummerheide en de Tevener Heide. Enkele jaren terug hebben 3 Nederlandse en 3 Duitse gemeenten, Kreis Heinsberg, Provincie Limburg en Natuurmonumenten het initiatief genomen voor de verdere ontwikkeling van dit groene kerngebied, dat zij het Heidenatuurpark noemen. Het Heidenatuurpark biedt een kans om de band tussen stedelijk en natuurlijk landschap te herstellen. Door de bestaande natuurgebieden aan een te sluiten, verder uit te breiden en verbindingen te leggen die tot in de rand van het stedelijk gebied doordringen, kunnen de inwoners van deze regio letterlijk en figuurlijk aangesloten worden op de bijzondere landschappen die het Heidenatuurpark te bieden heeft. Extra aandacht is er in het Heidenatuurpark voor de aansluiting van terreinen die in de vorige decennia in gebruik zijn genomen, zonder relatie met het landschap. Hiermee wordt gedoeld op een opvallend groot aantal groeves, die als nieuw landschapselement aangesloten kunnen worden. De Sibelcogroeve is een van deze groeves in de randzone tussen rood en groen en tevens de grootste. Vanuit Heerlen gezien kan zij zich ontwikkelen tot een fraaie overgangszone tussen de stad en de natuur van het Heidenatuurpark.

Figuur 2.1. Het Heidenatuurpark te midden van de stedelijke ring van Landgraaf – Heerlen - Brunssum - Schinveld. De Sibelcogroeve (binnen de zwarte ovaal) ligt in het zuiden op de overgang tussen stad en natuur.

2.2 Eindafwerking zoals voorzien in de huidige vergunning

Laatstelijk op 10 april 2001 verkreeg het toenmalige Sigrano een ontgrondingvergunning voor circa 110 ha in de gemeenten Landgraaf en Heerlen, grenzend aan de Brunssummerheide. Deze ontgrondingvergunning geldt tot 25 januari 2020. De ontgrondingvergunning schrijft voor dat de vergunninghouder een plan van de eindtoestand in moet dienen, dat overeenkomstig voorschrift 5 van de vergunning gebaseerd moet zijn op enerzijds de schetsplannen die bij een eerdere vergunningverlening in 1988 werden goedgekeurd door de provincie en anderzijds op het bij de aanvraag overgelegde concept-eindplan. Voor de ontwikkeling van dit plan van eindtoestand zie bijlage 3.

Om te kunnen beoordelen of het Plan van Transformatie maatschappelijke meerwaarde biedt ten opzichte van het afwerken van de Sibelco groeve conform de vigerende vergunning, is door de vergunninghouder Sibelco en het bevoegd gezag Provincie Limburg aan Partijen een “referentiekader” aangereikt, als niet voor discussie vatbaar uitgangspunt voor het Plan van Transformatie². Dit geeft weer hoe de groeve moet worden afgewerkt conform de voorwaarden die bij de huidige vergunning horen. (Bijlage 4). De nadruk ligt op natuurontwikkeling binnen een afgesloten, niet toegankelijk gebied. De kaart van het referentiekader geeft een schetsmatig beeld zonder details. Wel is duidelijk dat het terrein als een waterrijk gebied wordt opgeleverd met 3 grote plassen. Een deel van de oevers is natuurlijk ingericht met lagunes en landengtes. De oevers zijn deels zandig (geel op de kaart) of grazig dan wel met bos begroeid (groen op de kaart). Het terrein rond de Heihoeve is niet vergraven.

Figuur 2.2.1. Het minimale model van het eindplan zoals dit in 2002 is opgesteld en door de provincie is vastgesteld. Dit minimale model is in dit plan van Transformatie het referentiekader.

² De gemeente Heerlen wil zich het recht voorbehouden om niet gebonden te zijn aan het referentiekader zoals getoetst en geaccordeerd door het bevoegd gezag de provincie Limburg mocht het PvT niet tot stand komen. De gemeente Heerlen stelt de meerwaarde van het Plan van Transformatie ook niet vast door vergelijking met het referentiekader maar door vergelijking met het Masterplan zandgroeves uit 2009 en stelt zich daarbij de vraag of het Plan van Transformatie voldoende invulling geeft aan dat Masterplan.

Figuur 2.2.2 Bewerking van het referentiekader in de tekenstijl zoals die in dit Plan van Transformatie wordt gebruikt.

2.3 Uitgangspunten

Leidend bij het ontwikkelen van de voorkeursvariant die in paragraaf 2.4 wordt beschreven waren de belangen zoals die in een “Nota Verkenningen” zijn benoemd:

- Omwonenden³
Belangen: geen overlast; rust; natuur; waardebehoud woning; veilige en gezonde leefomgeving; duidelijkheid.
Wensen: behoud (schil) mijnsteenbergrand; openbaar gebied; recreatieve functie; snel afwerken, huizen zo nodig opkopen; duidelijkheid; landbouwgebied
- Stichtingen⁴
Belangen: snel inrichten en openstellen; zo min mogelijk in exploitatie verkerend gebied;

³ De omwonenden hebben wel hun belangen en wensen geformuleerd maar zijn, na enkele maanden van deelname, op 12 september 2014 uit het Proces van Transformatie gestapt omdat zij het referentiekader in de huidige vorm niet accepteren. Zij vinden nadere uitwerking noodzakelijk om als referentiekader te kunnen dienen. Omdat de uitwerking van het referentiekader niet binnen het proces van Transformatie plaats vindt is men opgestapt. Vanuit de omwonenden is vervolgens het verzoek gekomen een meedenkgroep te mogen vormen; de Stuurgroep heeft daarmee ingestemd.

⁴ De stichtingen hebben wel hun belangen en wensen geformuleerd maar zijn op hetzelfde tijdstip en om dezelfde redenen als de omwonenden uit het Proces van Transformatie gestapt.

niet verstorende en goed gezoneerde recreatieve functies; planschaderegeling bij (gedeeltelijke) vergraving mijnsteenbergr

Wensen: behoud veilig woon- en leefklimaat directe omgeving mijnsteenbergr; behoud (cultuurhistorische waarde) mijnsteenbergr; behoud natuurwaarden mijnsteenbergr en zuidwest hoek groeve; geen schade aan Natura2000 t.g.v. bedrijfsactiviteiten

- Gemeente Heerlen

Belangen: uitgangspunten Masterplan 2009; goede/veilige leefomgeving; veilige eindafwerking; beheersbaar gebied

Wensen: behoud schil; duidelijkheid in tijd en inhoud; aansluiting op bestaande structuren; snel afwerken om overlast omgeving te beperken; helder en transparant proces, waarbij belanghebbenden rechtstreeks worden betrokken

- Gemeente Landgraaf:

Belangen: hoogwaardige afwerking; extensief recreatief gebied; uitloopgebied voor omwonenden; goede/veilige leefomgeving; veilige eindafwerking; beheersbaar gebied

Wensen: ruimte voor kleinschalige initiatieven met opbrengend vermogen; aansluiting op Heidenatuurpark

- Sibelco

Belangen: winning van hoogwaardig zilverzand inclusief onder de mijnsteenbergr; herinrichting van het gebied ten behoeve van de eindsituatie, rekening houdend met: grondbalans, goed nabuurschap en milieu- en wetgevingsaspecten

Wensen: verlengen vergunning voor periode na 2020, uitbreiding ter plaatse van mijnsteenbergr; gefaseerde eindafwerking met meerwaarde; langdurig burenr

- Natuurmonumenten

Belangen: goede landschaps-ecologische aansluiting Brunsummerheide; versterking natuur(beleving) Brunsummerheide; spreiding recreatiedruk

Wensen: uitwerken groevegebied als onderdeel van het Heidenatuurpark; water-recreatieve voorziening ter ontlasting recreatiedruk bronnengebied Rode Beek; in natuurzone ondiep vennenlandschap i.p.v. grote diepe waterputten

- Provincie Limburg

Belangen: maatschappelijke meerwaarde conform de beleidsnota Ontgrondingen; versterking Ecologische Hoofdstructuur

Wensen: kwalitatief goed en maatschappelijk verantwoord project; stevige kwaliteitsimpuls natuur; opengesteld gebied met een bovenlokale functie; onderzoeken of er met het project een bijdrage aan de IBA Parkstad kan worden geleverd

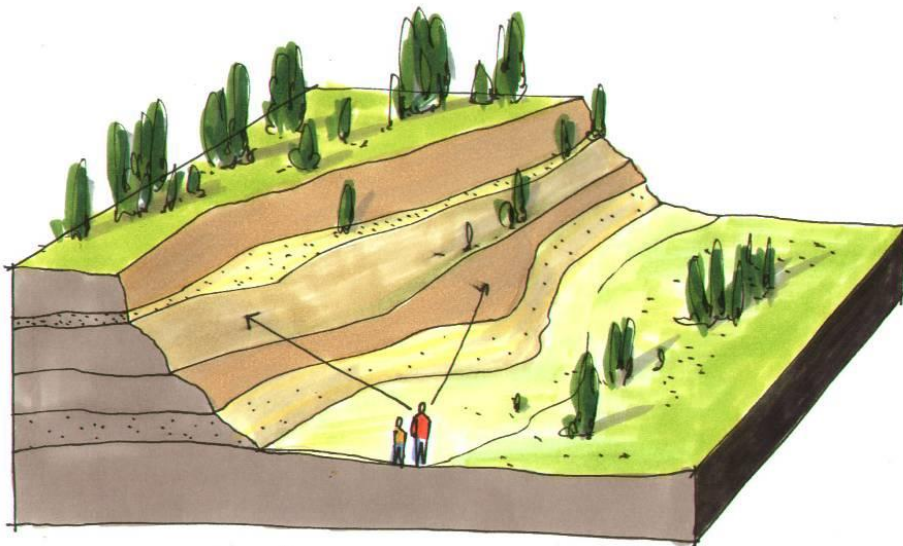
Duidelijk is dat “natuur en landschap” en “openstelling en recreatief gebruik” door alle partijen als belangrijk worden gezien. Hieronder wordt daarom toegelicht hoe deze aspecten vorm krijgen in de Voorkeursvariant.

2.4 'Verborgene valleien', inrichtingsconcept voor groeves

De herinrichting van groeves in Zuid Limburg was in het verleden vooral gericht op het zoveel mogelijk onzichtbaar maken van de voormalige winning. De wanden van een groeve werden over de volledige breedte met dekgrond afgesmeerd en ingericht met bos of bomenrijen. In een aantal gevallen werden de groeves opgevuld met mijnsteen of afval, waardoor ze na verloop van tijd niet meer herkenbaar waren in het landschap.

Bij deze wijze van herinrichting is er nauwelijks ruimte voor spontane natuurontwikkeling en ook de kansen om de belevingswaarde van het landschap te vergroten voor de recreant blijven onbenut. Het verflauwen en inplanten van taluds, om erosie tegen te gaan, betekent een aanzienlijk verlies van locaties met steile wanden waar hellingprocessen kunnen plaatsvinden en door het afdekken van de wanden worden ook grondwaterstromen en bronmilieus afgedekt. Het gevolg is een relatief monotone wand die snel volgroeit met bos, waarin open milieus en potentiële graslandsituaties verdwijnen en de ontwikkeling van natuurlijke vegetaties niet meer mogelijk zijn.

In deze benadering wordt bovendien geen rekening gehouden met het gegeven dat de aantrekkingskracht van groeves op bezoekers hoofdzakelijk berust op de indrukwekkende kenmerken van de gapende dieptes, met kliffen, steile wanden, puinkegels, en kleine waterstroompjes die zich in plassen in de groeve verzamelen. Ook met het kunnen zien van verschillende bodemlagen wordt geen rekening gehouden (zie figuur 2.4.1). Soms zijn er in groeves nog herinneringen te zien van het winverleden, zoals bv oude gebouwen, graafwerktuigen etc. Deze worden nu veelal afgebroken en uit de groeve verwijderd.

Fig. 2.4.1 De wanden van groeves bieden zijn landschappelijk bijzonder en bieden een inblik in de geologische opbouw van het gebied.

Door een andere herinrichting van een groeve kunnen deze bijzondere waarden op het gebied van natuur, landschap en winningsgeschiedenis echter blijven bestaan en bijdragen aan de attractiviteit. Dit nieuwe concept van herinrichten wordt 'Verborgene Valleien' genoemd en is in Limburg al eerder toegepast in mergelgroeves. Het is echter ook geschikt voor grind, zand en kleigroeves. Als de afwerking van een groeve op het concept van Verborgene valleien wordt gebaseerd kan, zoals elders is gebleken, de groeve zich bijzonder snel ontwikkelen tot een uniek natuurgebied. De provincie Limburg heeft in haar beleidsnota Ontgrondingen (2009) inzake de eindafwerking van kalksteengroeves haar voorkeur uitgesproken voor Verborgene valleien. In het geval van groeves die ontstaan bij winning van andere grondstoffen wordt per geval bekeken of een dergelijke afwerking wenselijk is en mogelijk is.

Figuur 2.4.2. Links een groeewand ingericht volgens de principes van Verborgene Valleien, rechts een groeve volgens de traditionele wijze heringericht.

In de Sibelcogroeve worden de volgende onderdelen van het concept verborgene valleien toegepast:

- Steile wanden worden waar mogelijk in tact gelaten. De 10 tot 20 m grote hoogteverschillen langs de buitengrens van de ontgraving worden zo ingericht dat er veel variatie is: met steilranden, kliffen, kleine plateaus en kloven. De geologische gelaagdheid in de zilverzanden is hier zichtbaar. Bij de inrichting van deze locaties moet er voldoende ruimte zijn voor erosie, zonder dat er onveilige situaties ontstaan. Aandachtspunt bij de vergunningverlening moet zijn dat erosie een natuurlijk proces is dat zich niet helemaal laat sturen.
- In de bodem van de groeve worden kwelmilieus ingericht. Langs de oostgrens van de groeve wordt daarvoor tot juist onder het niveau van het grondwater gegraven, zodat hier doorstroomveentjes kunnen ontstaan.
- Overtollige dekgrond, die zich nu veelal in rond de groeve opgeworpen wallen bevindt, wordt gebruikt om diep water te verondiepen (en niet om steile wanden mee te verflauwen).
- De vegetatie in de groeve ontwikkelt zich natuurlijk, zonder dat er gezaaid of aangeplant wordt. Door middel van beheer worden ongewenste situaties, zoals te sterke verbossing of ruigtevorming voorkomen.

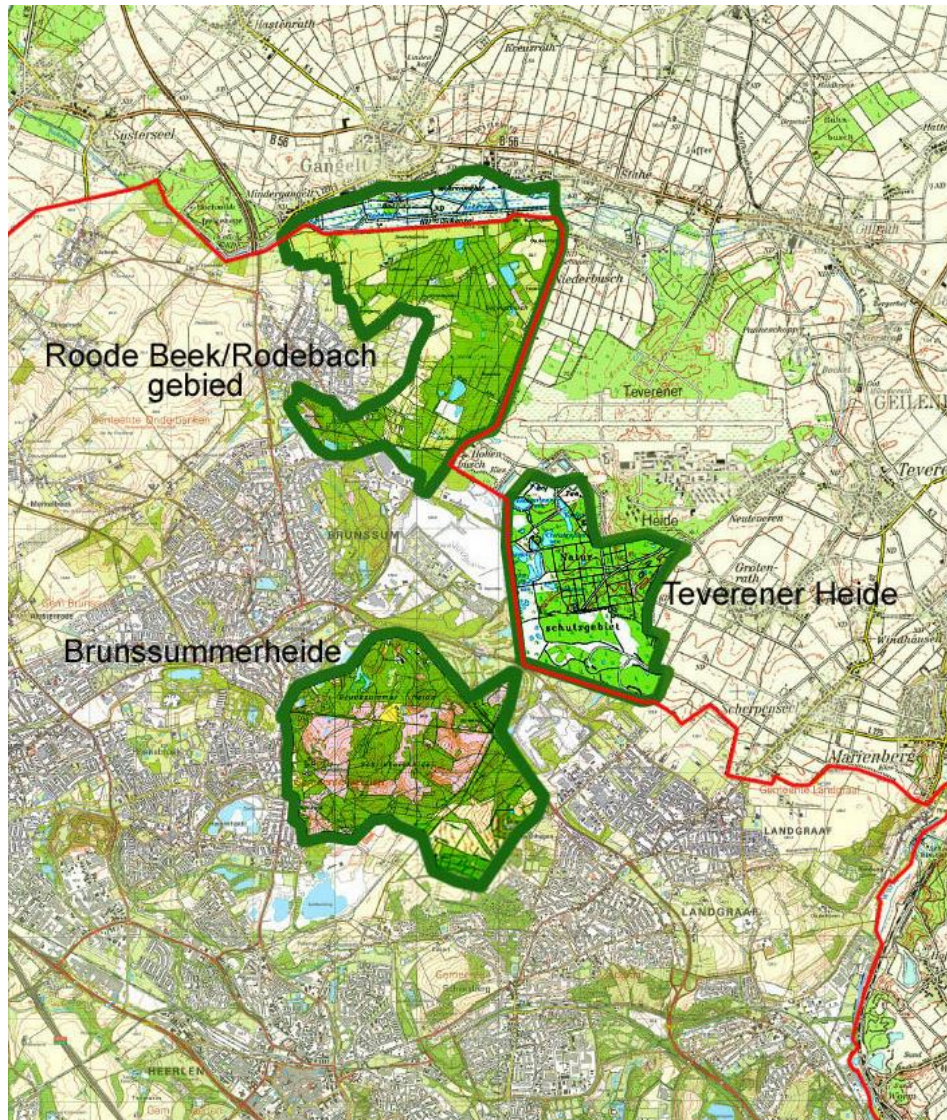

- De wanden van de nieuwe mijnsteenbergen worden aangelegd met veel variatie in de vorm van nissen, kloven en kleine plateaus.
- Om de beleving van het groevelandschap mogelijk te maken is de groeve al tijdens de winning voor het publiek toegankelijk. Om een veilige toegang te garanderen is er een fysieke afscheiding tussen het actieve deel en het deel van de groeve waar niet meer wordt gewerkt. Binnen dit afgeschermd deel kunnen dan bezoekers vrij rondlopen.
- Van buiten de groeve is er zicht op de delen van de groeve die nog operationeel zijn. Zo kan een wandel- en fietsroute langs de rand worden aangelegd met vrij uitzicht over de groeve.
- Herinneringen aan de winninggeschiedenis kunnen na de winning bewaard blijven en evt een nieuwe functie krijgen, bv op het recreatief gebied. In de Sibelcogroeve gaat het dan zowel om de overblijfselen uit het mijnbouwverleden als de gebouwen van de huidige zilverzandwinning.

Belangrijk onderdeel van het gebied zijn ook de plassen die na de winning achterblijven. Deze bestaan nu vooral uit diep water wat relatief arm is aan natuurwaarden. Door verondieping van in ieder geval een deel van de plassen en aanleg van flauw oplopende oevers met deels plas/dras- en kwelzones kunnen de natuurwaarden sterk worden vergroot. De noordelijke plas die grenst aan de Brunsummerheide leent zich hier het beste voor.

2.5 Natuur en landschap

Figuur 2.1 laat zien dat de Sibelcogroeve ligt in een zone waar de stedelijke invloedssfeer en de natuur elkaar raken. Op korte afstand van elkaar vinden we hier afwisselende landschappen, met beekdalen, moerasgebieden, kruidenrijke graslanden, droge en natte bossen en heidevelden met vennen en zandverstuivingen. De biodiversiteit is er dan ook groot met veel soorten dieren en planten. De grootste natuurwaarden zijn te vinden in drie natuurgebieden (zie figuur 2.5).

Figuur 2.5. De Duits-Nederlandse grensregio met de drie grote natuurgebieden en de grens.

Het Roode Beek/Rodebach gebied maakt deel uit van het Nationaal Natuurnetwerk. Het Duitse deel heeft een beschermde status, deels als natuurbeschermingsgebied en deels als landschapsbeschermingsgebied. De Teverener Heide en de Brunsummerheide zijn beide Natura2000-gebieden en hebben daarnaast een status als Nationaal natuurnetwerk (NL) en soort- en habitatbeschermingsgebied (D).

De afgelopen 15 jaar is er door de Provincie Limburg, Nederlandse en Duitse gemeenten, Natuurmonumenten, NABU en Kreis Heinsberg hard gewerkt aan natuurherstel in deze natuurgebieden. In het Roode Beek/Rodebach gebied zijn de beeklopen gerenatureerd en is een gebied van ca. 300 ha met een tot dan intensief agrarisch gebruik, omgevormd tot bloemrijk grasland waar nu een kudde van ca. 75 Hooglanders het hele jaar graast.

De Teverener Heide is een restant van een duin-heide-veencomplex, dat nu bestaat uit heide, veenrestanten en beboste duinen. Een aantal voormalige groevecomplexen is hier heringericht tot heideveld, andere als kleine plassen en vennen. Deze afwisseling van droog en nat trekt veel bijzondere soorten aan.

De Brunssummerheide is een sterk geaccidenteerd heide- en bosgebied met relatief grote hoogteverschillen. Het zilverzand dat in de Sibelcogroeve wordt gewonnen komt hier plaatselijk aan de oppervlakte wat bijzondere natuurwaarden oplevert. Bij de bron van de Roode Beek en bij Brandenberg liggen unieke doorstroomveentjes. De Teverener Heide en de Brunssummerheide worden begraasd met schaapskudden.

Naast de grote natuurgebieden zijn er meerdere kleine natuurgebieden in de directe omgeving die vaak ook een status als Nationaal Natuurnetwerk en/of Natura2000-gebied hebben. Het is de ambitie van het HeideNatuurpark om de 3 grote natuurgebieden te verbinden en samen met omringende kleinere groene gebieden aaneen te smeden tot een landschappelijke eenheid.

Zo rijk als de drie grote natuurgebieden zijn, zo arm aan natuurwaarden is de omgeving. Binnen een straal van 10 kilometer liggen geen grote natuurgebieden. De stedelijke gebieden aan de Nederlandse zijde zijn arm aan groen, maar ook de veel minder dichtbevolkte Duitse zijde is arm aan natuur door het intensief agrarisch gebruik. Pas op enige afstand worden er weer natuurwaarden aangetroffen zoals in het Wormdal, het Roode Beekdal en langs de Geleenbeek.

2.6. Recreatie en Toerisme

De regio rond de Sibelcogroeve is dicht bevolkt en kent een grote recreatiebehoefte. Dit blijkt onder andere uit het feit dat de recreatievoorzieningen die er zijn vaak zeer hoge bezoekersaantallen trekken. Dat geldt zowel voor de natuurgebieden – de Brunssummerheide is een van de drukst bezochte natuurgebieden van Nederland – als voor het relatief grote aantal recreatieve attracties, zoals Snowworld, GaiaPark en de tuinen van Mondo Verde.

Bij het opstellen van het eindplan voor de Sibelcogroeve (2001-2002) is ook overwogen om het gebied een intensieve recreatiebestemming te geven. Dit is indertijd o.a. in de maximale variant voor het eindplan beschreven. Voor deze variant is toen echter niet gekozen en die keuze wordt in dit Plan van Transformatie bevestigd. Zowel de Partijen als ook de omwonenden zijn het er over eens dat de heringerichte groeve vooral een bestemming moet krijgen voor extensieve recreatie. Dit sluit het beste aan bij de behoeften in de regio en past beter aan de rand van het HeideNatuurpark dan een intensief recreatiegebied.

Alleen voor de centrale plas is er de optie om de zuidoostelijke oever daarvan in te richten als zwembad. Met name op warme zomerse dagen zal dit veel bezoekers aantrekken. Om de

kwaliteiten van de meer op extensieve recreatie gerichte overige delen van de groeve niet onder deze intensieve recreatie te laten lijden is het van belang dat het zwemstrand zorgvuldig wordt ingepast in de groeve. Speciale aandacht is wat dit laatste betreft ook vereist voor de parkeergelegenheid. Hierbij moet gedacht worden aan bijvoorbeeld een overloopterrein voor parkeren, zoals een weiland in de directe omgeving.

3. De voorkeursvariant

3.1 De voorkeursvariant in grote lijnen

De termijn voor de winning wordt verlengd tot na 2020 en ook het wingebied wordt uitgebreid ten opzichte van de vigerende concessie want er wordt ook onder de huidige mijnsteenberg gewonnen. Aan de kant van de wijk Heksenberg blijft een schil staan, de rest van de berg wordt binnen het gebied verplaatst. De werkgelegenheid die de winning biedt blijft na 2020 nog langere tijd in stand.

De afwerking en oplevering vinden gefaseerd plaats. Na oplevering wordt het gebied vrij toegankelijk, er zijn doorgaande wandelpaden, een doorgaand fietspad, een rolstoelpad bij de zuidelijke plas, een ruiterspad en diverse struinpaden. De groeve is bereikbaar via verschillende entrees waardoor het gebied verbonden wordt met het routenetwerk in de omgeving en een volwaardig onderdeel kan worden van het Heidenatuurpark. Bij de zuidelijke plas wordt op korte termijn een hondenzwemgebied aangelegd. In de eindfase wordt dit verplaatst naar de noordelijke plas, dat grenst aan het hondenuitloopgebied op de Brunsummerheide. Het zwemstrand voor mensen bij de centrale plas ligt langs de oostoever en is op de zon gericht.

De contour van de enclave waarop de Heihof ligt wordt 'glad getrokken', door de twee inhammen aan te vullen met dekgrond tot op het oorspronkelijke maaiveld en deze gronden in te richten als grasland of huisweide met hagen en boomgaard. Een eventuele toeristische functie van de Heihof en omgeving op termijn is mogelijk.

Langs de buitenrand van de winning is volop ruimte voor kliffen in de steile zilverzandwanden die na de winning resteren. Langs de oostelijke oever treedt lokaal grondwater aan de oppervlakte en liggen kwelzones. De noordelijke plas is verondiept met gebiedseigen zand passend bij de natuurtypes (zie tabel 3.4.1) en heeft langzaam uit het water oplopende oeverzones. De mijnsteenberg is verplaatst en als landmark ingericht. Een uitloper van de nieuwe berg omringt het bedrijfsgebouw en fungeert zo als binnenschil. De nieuwe wanden zijn aangelegd met kloven en steile gedeelten om zo habitats te bieden voor o.a. de Oehoe. De nieuwe plas onder het gebied van de huidige mijnsteenberg is verbonden met de al bestaande zuidelijke plas. In tabel 3.4.1 wordt kort samengevat welke natuurtypes zich in het gebied zullen ontwikkelen en over welke oppervlaktes .

Figuur 3.1.2. De heringerichte groeve in de bestaande omgeving.

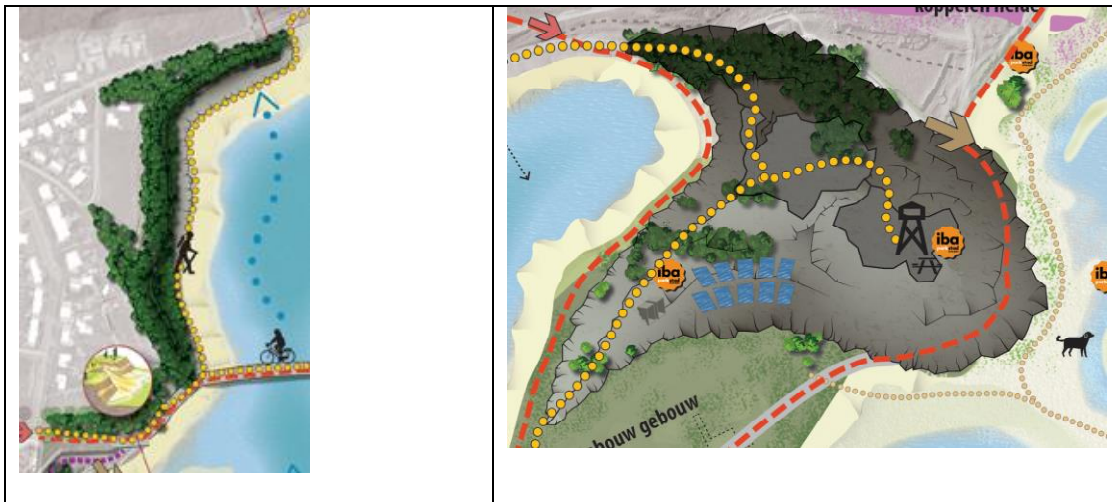
Enkele wanden, bv aan weerszijden van de Grote Heiweg, zijn verflauwd. De bedrijfsgebouwen van Sibelco worden na beëindiging van de winning verwijderd en dit terrein wordt toegevoegd aan het natuurgebied; er komt geen nieuwe bedrijvigheid op deze plek. Er zijn op beperkte schaal mogelijkheden voor ondernemen en werkgelegenheid in de recreatieve sfeer. Er zijn enkele onderdelen die in het kader van de IBA een bijzonder karakter kunnen krijgen (bijv. een uitzichtpunt op de mijnsteenbergrand, een zonnepanelenwand en een oeververbinding (mogelijk een wandel-/fietsbrug) over de 'canyon' tussen de zuidelijke plas en de plas op de voormalige locatie van de mijnsteenbergrand).

3.2. Omschrijving van de voorkeursvariant in deelgebieden

Hierna worden per deelgebied de inrichting van het terrein, de natuurontwikkeling en de recreatieve elementen beschreven. Recreatieve elementen die zich over meerdere deelgebieden uitstrekken of aansluiten op gebieden buiten de groeve worden in de volgende paragraaf beschreven.

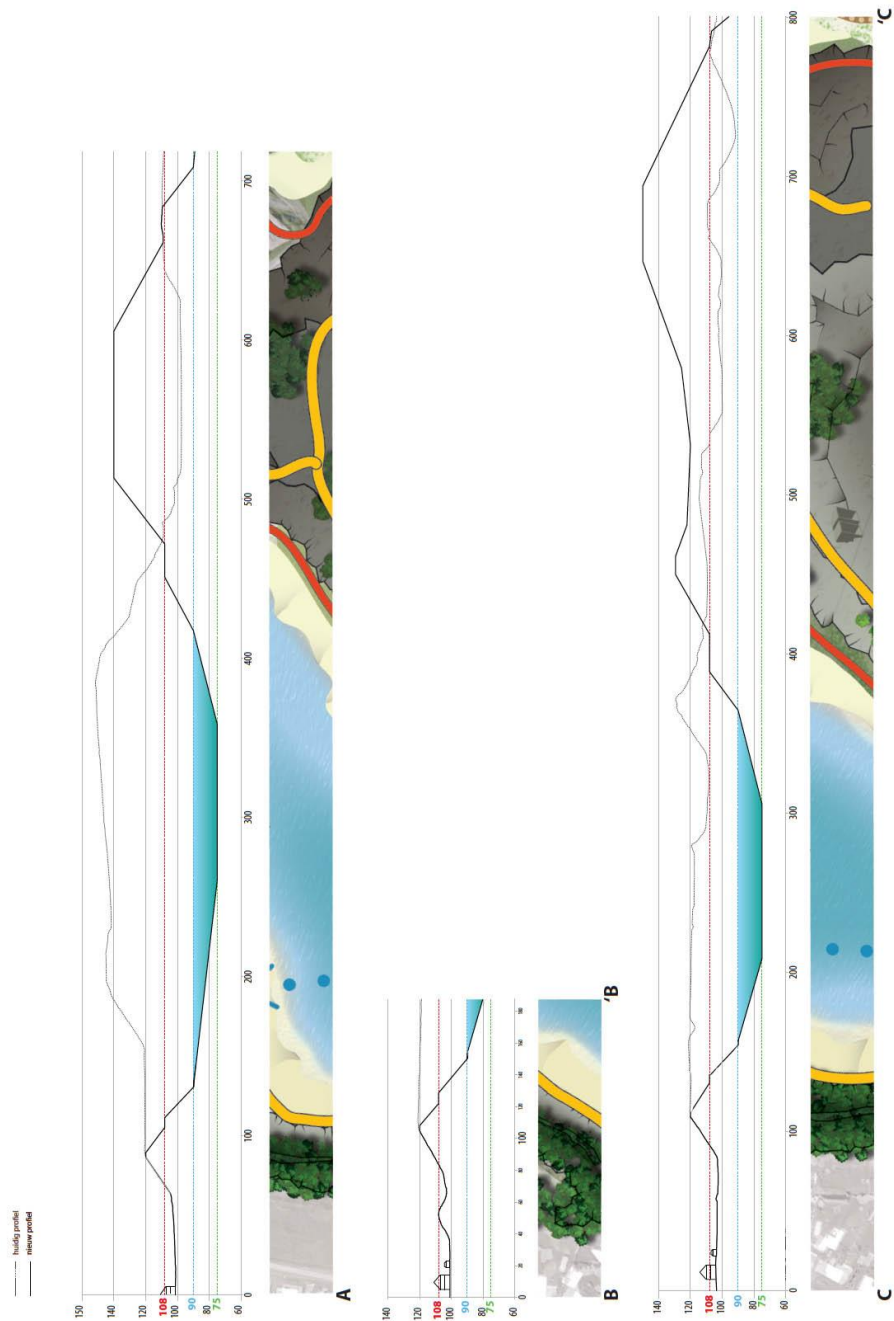
3.2.1. Schil Mijnsteenbergrand

Van de huidige mijnsteenbergrand blijft de westelijke wand en een deel van de noordelijke wand staan als een schil die de wijk Heksenbergrand afschermt van de groeve. De begroeiing op deze helling wordt niet aangeraakt, zodat het zicht vanuit de wijk niet verandert. Op de top blijft een minimaal 3m brede strook vlakke grond behouden; omdat de buitenrand een grillig verloop heeft, zal de strook vaak breder zijn dan 3 m. Aan de binnenzijde wordt de mijnsteenbergrand onder een talud afgegraven dat minimaal voldoende is om de stabiliteit van de schil en het gebied erachter te garanderen. De exacte vaststelling van het profiel vindt zo snel mogelijk plaats op grond van onafhankelijk onderzoek dat bindend is voor alle Partijen.

Figuur 3.2.1.a. De schil (links) en de nieuwe mijnsteenbergrand (rechts).

Figuur 3.2.1.b. Dwarsprofielen (globaal) van de schil en de verplaatste mijnsteenbergr. Profiel A-A' ligt in het noorden van de vergraving onder de huidige mijnsteenbergr, B-B' in het midden (ter hoogte van een klein uitsteeksel aan de berg) en C-C' in het zuiden.

In het talud aan de binnenzijde van de schil zullen op enkele plaatsen terrassen worden aangelegd (in ieder geval ter hoogte van het vroegere maaiveld onder de berg, op ca 108 m +NAP, en op de waterlijn). Deze plateaus zijn verder nodig als werkwegen en op het bovenste plateau (op 108 m, dwz niet op de top in verband met de privacy van de bewoners) kan na de winning een wandelpad worden aangelegd. Langs de waterlijn ligt een struinp pad. Na de winning wordt de helling aan de binnenzijde van de schil als natuurlijke wand opgeleverd, die begroeid zal raken en waarin de zilverzandlagen zichtbaar zijn. In de noordelijke wand is naar verwachting ook de Heerlerheidebreuk te volgen als een sprong in de zandlagen.

3.2.2. De Nieuwe Mijneberg

Circa 80% van de huidige mijneberg wordt verplaatst, alleen de westelijke wand en een deel van de noordelijke wand (dit is het beboste deel in figuur 3.2.1 rechtsonder) blijft behouden. Eventuele vervuiling die bij verplaatsing aan het licht zou komen wordt naar wettelijke normeringen gesaneerd. De vorm van de mijneberg is zo ontworpen dat het gebied de komende eeuwen als landmark kan fungeren. De top is vlak en ligt op 155 m, even hoog als de huidige berg. De berg steekt gedeeltelijk in de groeve, waarbij het hoogste punt niet voorbij de huidige groevewand reikt. In zuidwestelijke richting is een rug aangelegd, die dienst doet als binnenschil rond het fabrieksgebouw. De wanden zijn opgeworpen met veel variatie in taluds, kliffen, kleine plateaus en kloven. Zo biedt de berg ook ruimte aan bijzondere natuur van rotswanden⁵. Meteen na de verplaatsing van de mijneberg wordt de berg opengesteld voor bezoekers. De top, met eventueel uitzichttoren, is dan vanaf de Brunsummerheide bereikbaar via een wandelpad en wanneer de winning dat mogelijk maakt wordt nog een wandelpad aangelegd over de zuidwestelijke rug. De zuidwand is aangelegd in de vorm van een arena, en biedt de mogelijkheid een zonnepanelenwand aan te leggen van ca 0,75 ha groot, die elektriciteit biedt aan ca 300 huishoudens. In de mijneberg wordt een mijnleergang gereconstrueerd met dezelfde afmetingen als de leergangen die hier ooit lagen, maar inmiddels zijn ingestort.

3.2.3. Noordwestelijke groeve en plas

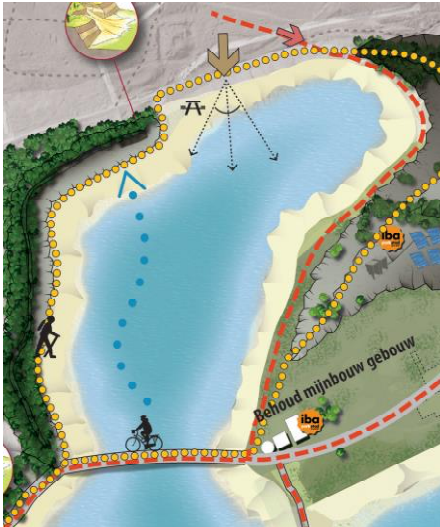
Onder het gebied waar nu de mijneberg ligt, wordt in sommige delen tot onder het niveau van het grondwater gewonnen. Het onderwatertalud bedraagt 1:3,5. In het midden is de plas ca. 15 m diep. De oostelijke wand van de plas heeft een gebogen vorm met een uitstekende kaap; wat voor meer variatie in de helling en de expositie zorgt. Op de waterlijn ligt een ca 5 m breed terras, die tijdens de winning voor de werkzaamheden wordt gebruikt. Na de eindoplevering zal zich hier een struinp pad ontwikkelen langs het water. De plas wordt geen officieel zwemwater.

In het zuiden is de noordwestelijke plas via een ca 150 tot 200 m brede 'canyon' verbonden met de zuidelijke plas. Op het smalste deel van de canyon is een onderhoudsarme

---

⁵ De herlocalisatie van de Oehoe wordt reeds gemonitord. Voorafgaand aan de vergraving van de berg worden maatregelen getroffen voor het huidige nest.

oeververbinding (mogelijk een wandel/fietsbrug) aangelegd. In de architectuur van deze verbinding kan rekening gehouden worden met het mijnverleden. De verbinding ligt namelijk

ongeveer op de plaats waar ten tijde van de mijnbouw een spoorlijn liep die de kolen afvoerde naar Heerlen. Aan de noordzijde is de groeve verbonden met de Brunsummerheide. Er is een uitzichtpunt waar wandelaars, die vanaf de heide komen, zicht hebben op de groeve. Langs de oostrand loopt een fietspad aan de voet van de nieuwe mijnsteenbergrug. Dit fietspad loopt door over de heide en is verbonden met de fietspaden die naar het bezoekerscentrum Brunsummerheide lopen.

3.2.4. Voormalig bedrijfsterrein (en historische gebouwen ON-IV)

Na het beëindigen van de winning van zilverzand worden de bedrijfsgebouwen en de installaties die voor de verwerking van het zand werden gebruikt afgebroken. De bodemverharding wordt opgebroken en weggevoerd en eventuele aanwezige vervuiling wordt gesaneerd. Het terrein wordt daarna ingericht als natuurterrein,

waarna het op natuurlijke wijze begroeid zal raken met kruiden en struiken; er wordt niet gezaaid om de natuurlijke ontwikkeling niet te hinderen. Via beheer wordt ervoor gezorgd dat het mogelijk blijft hier kleinschalige evenementen te organiseren.

Bouwsels die herinneren aan de voormalige winning van steenkolen blijven gespaard. Het gaat hierbij om een deel van de muren en de draagconstructies van de huidige

wasserij, maar mogelijk komen ook bij het opbreken van de bodemverharding en de sanering nog fundamenten van gebouwen aan het licht. Deze fundamenten kunnen worden geconsolideerd. Indien daar te zijner tijd belangstelling voor is kan, afhankelijk van de resultaten van nader onderzoek, ook een deel van het huidige fabrieksgebouw worden gespaard als herinnering aan de zilverzandwinning. Op de kaart zijn de contouren van deze gebouwen als stippellijn weergegeven. Zo ontstaat een gebied waar het mijnbouwverleden onder de aandacht kan worden gebracht en die gebruikt kan worden voor educatieve doeleinden.

3.2.5. Noordelijke groeve en plas (natuurplas)

Het noordelijk deel van de groeve wordt zo ingericht dat de natuur zich hierop volop kan ontwikkelen. De plas die na de winning resteert, wordt zover aangevuld dat er volop variatie in de plas aanwezig is (afwisseling van diepere en ondiepere delen en in steilte van taluds), waar de natuur volop van kan profiteren. Het zand voor de aanvulling is afkomstig uit de beide andere plassen. Hier is onder het (dan vergraven) zilverzand glauconietzand aanwezig dat speciaal voor de natuurinrichting zal worden opgezogen. De oeverzones lopen flauw op en langs de noordelijke oever zijn lagunes met ondiep water (tot 2 m), zandruigen en schiereilandjes aangelegd. Het noordoostelijk deel van de groeve wordt ingericht als kwelzone. De uiteindelijke opleverhoogte van de bodem volgt hier nauwkeurig de grondwaterspiegel, zodat het grondwater juist aan de dag komt. Delen die niet volledig zijn afgegraven, worden tot rond de grondwaterlijn afgegraven en daar waar dieper is gewonnen, wordt tot aan de grondwaterlijn aangevuld. Voor de ontwikkeling van de kwelzones is het van belang dat hier voedselarm zand voor wordt gebruikt, dit kan dekgrond zijn, maar dan alleen de voedselarme fractie, zonder bijmenging van de voedselrijke toplaag die resteert van de landbouw die op de grond is bedreven. Het grondwater zal aan de oostelijke oever uit de bodem treden en stroomt dan, over het langzaam in noordwestelijke richting aflopende terrein, oppervlakkig af naar de noordelijke plas. In de westelijke oever zal het water tenslotte weer intreden weer ntreden en haar weg ondergronds vervolgen.

De wanden rondom de groeve, met uitzondering van de wand aan de voet van de grote Heiweg, worden ingericht volgens de principes van verborgen valleien, steil en met veel afwisseling in de vorm van kliffen, kloofjes en terrasjes. De wanden aan de voet van de grote Heiweg wordt met een flauwer talud afgewerkt om maar krijgt wel een natuurlijke begroeiing.

De vegetaties in de gehele oeverzone, in de kwelgebieden, op de hogere droge gedeelten en op de groevewanden kunnen zich op natuurlijke wijze ontwikkelen; zonder inzaaien of aanplanten. Ten behoeve van de ontwikkeling kan bijv. wel heideplagsel/maaisel worden aangevoerd om de bodemfauna en schimmels te bevorderen. Door de schrale bodemomstandigheden zal de ontwikkeling langzaam verlopen en is de kans groot dat zich veel bijzondere planten vestigen.

Het hele terrein rond de noordelijke plas is vrij toegankelijk voor het publiek. Er liggen enkele eenvoudige struinenpaden; deze zijn onverhard en met kleine routepaaltjes aangegeven. Ze ontstaan vanzelf doordat wandelaars steeds dezelfde route volgen. Ter plaatse van de doorsteek van het kwelmoeras wordt een vlonderpad aangelegd of (op een ondiepe plek) enkele stapstenen. Mocht het pad na verloop van tijd sterk begroeid raken, dan volstaat het om jaarlijks eenmaal te maaien. Langs de zuidelijke oever van de plas loopt een ruitpad, dat evenals het struinenpad niet verhard is. Ook hier volstaan routepaaltjes, waarna het pad door het gebruik zal inslijten en herkenbaar wordt als route. Een deel van de linkeroever, aangrenzend aan het hondenlosloopgebied op de Brunsummerheide is ingericht als hondenzwemgebied. Dit is aangegeven met bebording. In de meest noordelijke hoek van de groeve is een uitzichtpunt is gepland.

3.2.6. Groeve Landgraaf en grote Heiweg

De grote Heiweg wordt ingericht als laan; daarvoor worden ook aan de linkerzijde zomereiken aangeplant. Wanneer van dezelfde afstand wordt uitgegaan als aan de rechterkant, gaat het om ca 100 bomen.

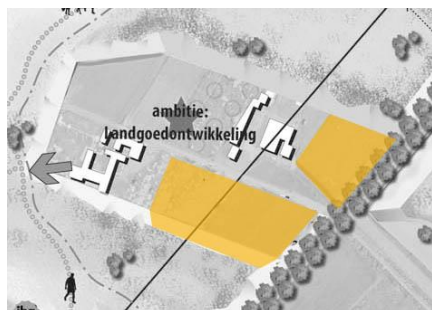

De kleine groeve rechts van de grote Heiweg krijgt een geheel natuurlijke inrichting. De bodem wordt tot rond de grondwaterstand afgegraven, zodat hier ook een kwelzone ontstaat. De groevewanden, behalve de wand aan de voet van de grote Heiweg, worden ingericht met kliffen, kloofjes en terrasjes. De vegetatie kan zich natuurlijk ontwikkelen. De kleine groeve is vanuit het noordelijk deel van de grote groeve bereikbaar via de tunnel die na de winning blijft liggen. Er loopt een eenvoudig struinp pad. Als de bescherming van de nestplaats van de Oehoe daar aanleiding voor geeft, kan (een gedeelte van) deze kleine groeve op termijn mogelijk voor het publiek worden afgesloten

Aangrenzend aan de noordzijde van de groeve ligt een klein perceel dat onvergraven is gebleven en wordt gebruikt als bergplaats voor dekgrond. Deze dekgrond wordt gebruikt om delen van de noordelijke groeve te verondiepen (zie bij 3.2.5). Als herinrichtingsmaatregel wordt vervolgens ca 30 cm van de bovengrond van het perceel afgegraven om de voedselrijke teeltlaag te verwijderen, waarna zich hier een natuurlijke vegetatie kan ontwikkelen. Vanwege de voedselarme omstandigheden is de kans groot dat hier heide gaat groeien. Afhankelijk van het beheer zullen er ook bomen kiemen en zal een deel begroeid raken met schraalgrasland.

3.2.7. Enclave Heihof en Bovenste Heihof

De huidige vergravingen bij de enclave Heihof worden zodanig aangevuld dat er een meer evenwichtige vorm ontstaat. Hiertoe worden de afgegraven gedeelten (oranje ingekleurd in de figuur) met dekgrond aangevuld tot aan het oorspronkelijke maaiveld, zodat het aansluit op

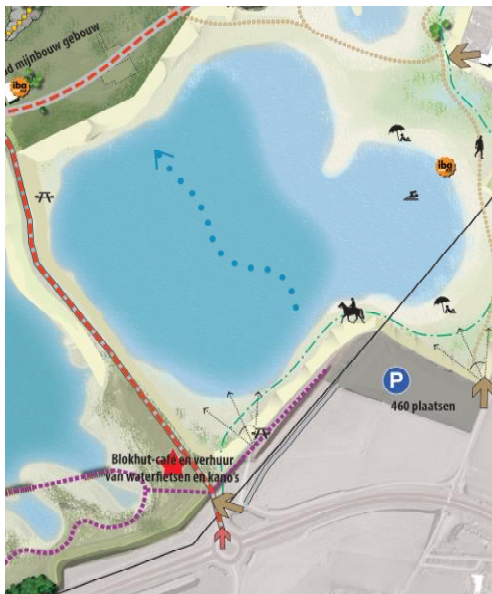

het onvergraven deel van de enclave. De drie hoeves aan de rand van het gebied lenen zich goed voor bijvoorbeeld een recreatieve ontwikkeling en/of een

reconstructie tot een landgoed met een bijzondere tuin. Vanuit de gebouwen is de groeve gemakkelijk bereikbaar en de hoeve is daarom een interessante uitvalsbasis voor een bezoek aan de tot natuurterrein ingerichte noordelijke plas of de meer recreatief ingerichte centrale plas. De herontwikkeling van de hoeves valt buiten de scope van het Plan voor Transformatie. Voorkomen moet worden dat op deze locatie ontwikkelingen plaatsvinden die strijdig zijn met de uitgangspunten die in 3.6 zijn beschreven. Naast een verankering daarvan in het bestemmingsplan en/of in het Provinciaal Inpassingsplan, is ook een zorgvuldige omgang met de eigendomssituatie een voorwaarde. Twee van de hoeves zijn nu eigendom van Sibelco, de andere van Beaujean. Het eigendom van de hoeves en het terrein eromheen blijft/komt in eigendom van een partij die verantwoordelijkheid draagt voor de inrichting en het beheer van het groevegebied zelf.

3.2.8. Centrale plas (met zwemstrand voor mensen)

De centrale plas wordt langs de zuidoostelijke oever ingericht als recreatiestrand. De oever is geschikt gemaakt voor recreatief gebruik en heeft onder water in de eerste ca. 20 m uit de waterlijn een flauw talud (ca 1:10). Om het strand aan te leggen wordt het huidige al deels aangevulde terrein langs de oostzijde van de plas weer gedeeltelijk vergraven. De grond

(voornamelijk dekgrond) die hierbij vrijkomt, wordt gebruikt om andere plassen in de groeve te verondiepen. Het recreatiestrand heeft de vorm van een grote lagune met aan de noordzijde een brede zandrug die ca 100 m de plas in loopt. De oeverzone boven de waterlijn loopt ook langzaam op (ca 1:10) en bestaat uit zilverzand waarop wordt gerecreëerd. Aan de buitenzijde gaat dit strand over in een meer grazige natuurlijke vegetatie, die ook als ligweide wordt gebruikt. Er wordt geen gras ingezaaid; met beheer wordt bereikt dat er wel goed gezond kan worden. De overige oevers van de plas zijn steiler (1:3,5 tot 1:5) en niet geschikt als zwemoever; dit is met borden aangegeven.

De wanden van de groeve zijn ingericht volgens het principe van verborgen valleien, met uitzondering van de wanden waar een weg of fietspad bovenlangs loopt; dit om eventuele schade door erosie te voorkomen. Langs de zuidelijke oever van de plas loopt een ruiterspad en er zijn struinpaden (zie voor de inrichting daarvan bij 3.2.5).

3.2.9. Zuidelijke plas

De zuidelijke plas is al deels ingericht. De westelijke en zuidelijke oever zijn ingericht volgens een nadere detaillering van het eindplan, opgesteld in 2004. De westelijke oever is rond de waterlijn aangevuld met dekgrond en de groevewand is afgeschuind met dekgrond en ingeplant met bos. In de zuidelijke oever zijn met dekgrond enkele lobben aangelegd, die een drietal lagunes omgeven en in de zuidwesthoek zijn enkele kleine lagunes en eilandjes aangelegd om een natuurlijke ontwikkeling te stimuleren. De oeverzones en het land zijn met natuurlijke vegetaties begroeid. Er ligt een halfverhard wandelpad

De bestaande inrichting blijft in het Plan van Transformatie behouden maar wordt wel beter toegankelijk gemaakt voor bezoekers. Daartoe wordt een rolstoelpad aangelegd dat vanaf de entree bij Heksenberg doorloopt naar de entree aan de oostzijde die aansluit op het fietspad bij de rotonde in de Euroregioweg. In het rolstoelpad worden binnen de oeverzone twee ruime lussen aangelegd, zodat gebruikers verschillende mogelijkheden hebben om het gebied te bezoeken. Een van de lussen steekt via korte vlonderbruggen de lagunes over.

In de zuidoosthoek van de plas kan een tijdelijke bouwwerk worden geplaatst dat als horecavoorziening gebruikt wordt, met eventueel de mogelijkheid voor de verhuur van waterfietsen en kano's. Een definitieve voorziening hiervoor dient uiteindelijk in de buurt van de zwemplas en de parkeervoorziening te komen.

De zuidelijke oever met z'n lagunes is momenteel al in gebruik als visoever en zal deze functie in de toekomst behouden. Een van de vlonderbruggen is extra verbreed, zodat rolstoelgebruikers hier ook kunnen vissen. Vissen door de huidige visvereniging kan onder voorwaarden worden voortgezet.

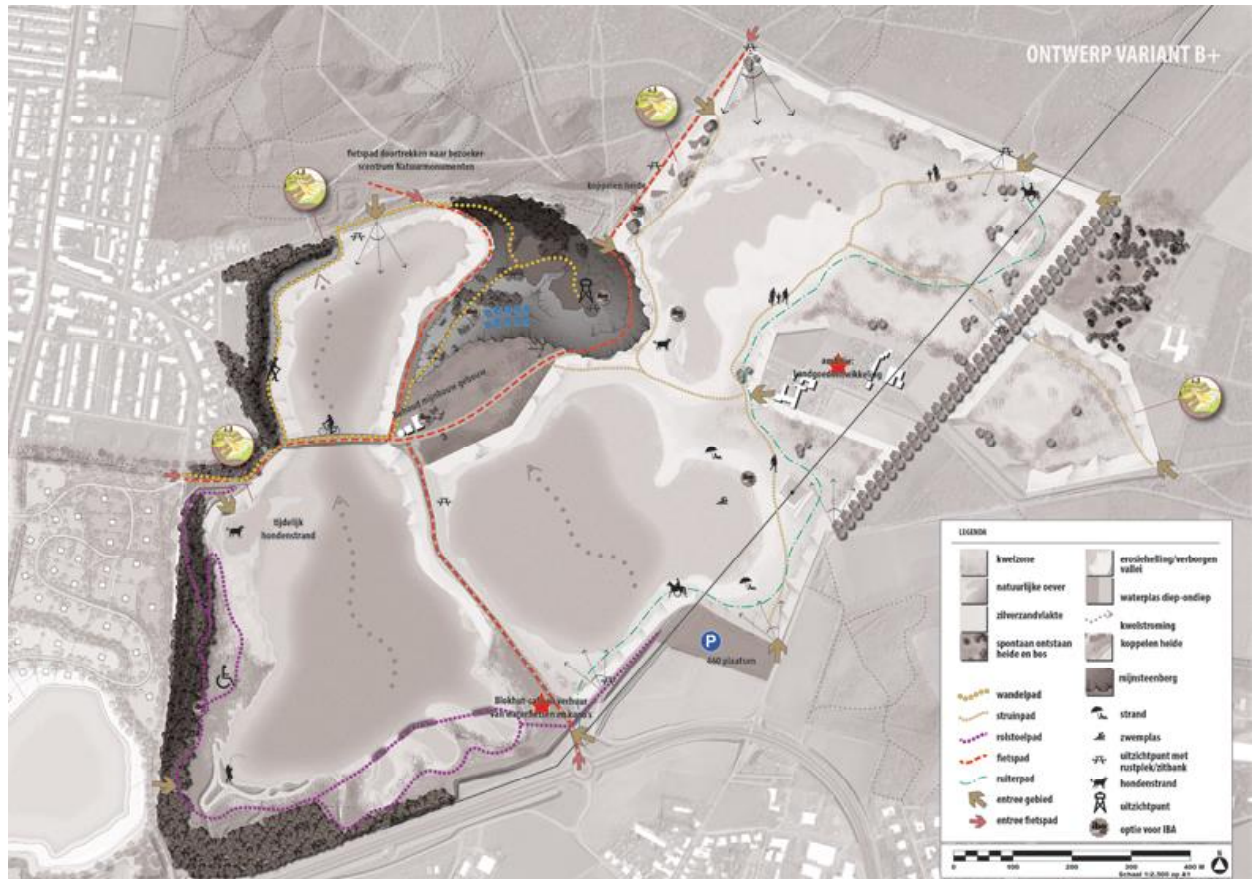
3.3. Recreatieve in de groeve en aansluiting op de omgeving

Zoals bij de deelgebieden hierboven al is beschreven, worden er binnen het groeveterrein verschillende recreatieve voorzieningen aangelegd. In kaart 3.3 a zijn deze voorzieningen extra uitgelicht. Het gaat om een struinpaden, een ruiterspad, een rolstoelpad, wandelpaden en een fietspad. In overleg met de Mountainbikevereniging kan te zijner tijd een interessante en uitdagende route door de groeve worden uitgezet, waar ook de noordflank van de mijnsteenbergrand is opgenomen. Deze routes luit dan aan op de bestaande route die nu rond de groeve loopt.

De diverse paden beginnen en eindigen bij de entrees die rondom de groeve liggen en die steeds ook aansluiten op paden buiten de groeve (zie kaart 3.3.b). Daarmee sluit het netwerk van wandel- en struinpaden in de groeve aan op het wandelnetwerk op de Brunsummerheide. Het fietspad langs de noordzijde van de groeve volgt in grote lijnen de route van het voormalige mijnspoor en de architectuur van de brug in deze route kan aansluiten op het mijnverleden. Het kan eenvoudig worden ingepast in het knooppuntennetwerk. Op termijn kan in de zuidwestelijke hoek van de Brunsummerheide hiervoor nog een extra gedeelte fietspad aangelegd worden, zodat ook een goede aansluiting op het bezoekerscentrum Schieversheide mogelijk wordt. De Groenspoorroute die nu langs de westkant van de groeve door de wijk Heksenberg loopt kan te zijner tijd worden verlegd naar het fietspad dat door de groeve loopt, zodat deze route interessanter wordt. Het ruiterspad sluit aan op de bestaande route die vanaf Landgraaf naar de Brunsummerheide loopt. Gebruikers van deze route kunnen hun tocht dus uitbreiden met een traject door de groeve. Een menroute is reeds aanwezig, net buiten de groeve.

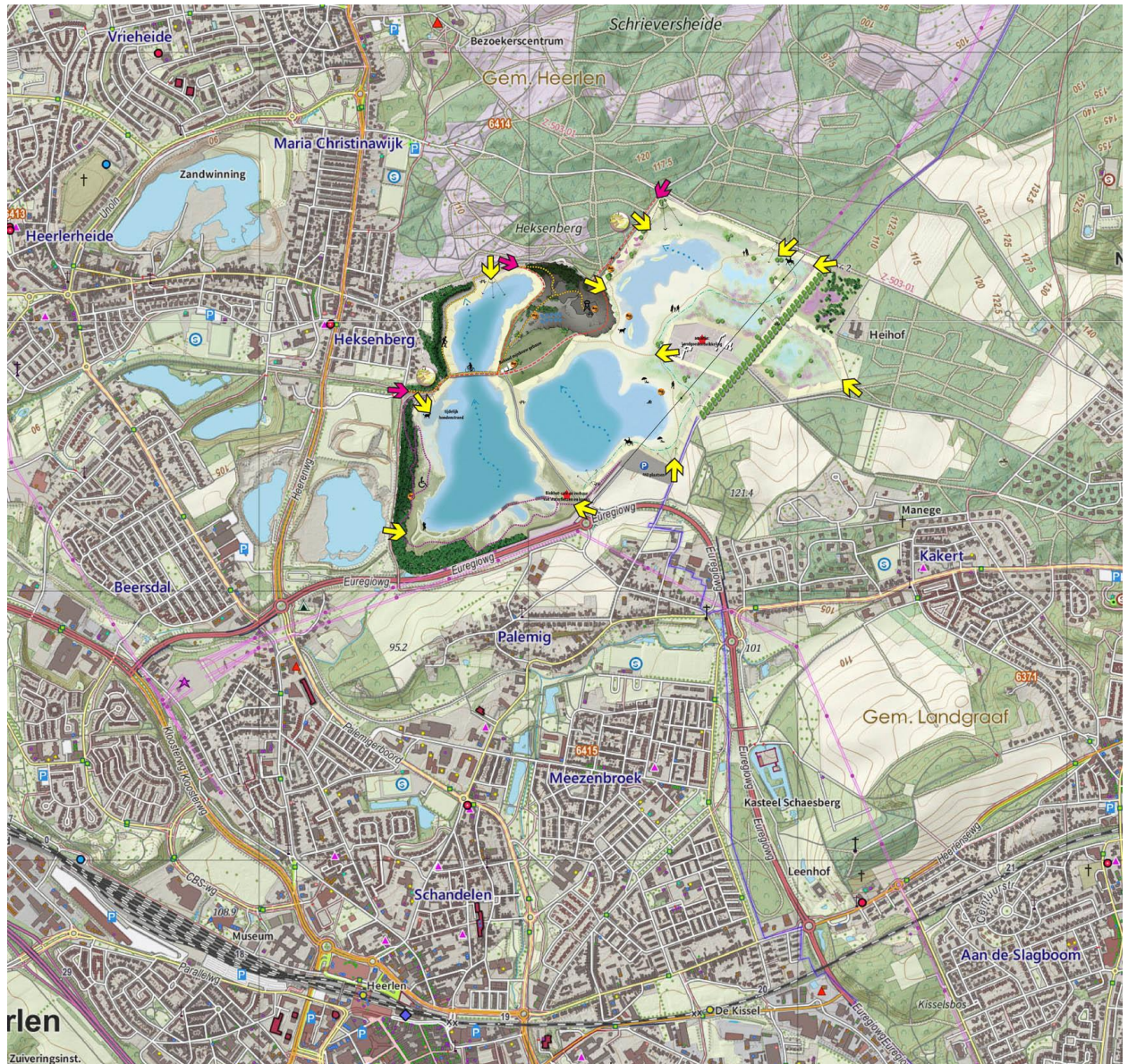
Om autoverkeer in het gebied zoveel mogelijk te vermijden is er voor 1 parking gekozen aan de zuidkant van het terrein, gelegen aan de Binnenring. Om te bevorderen dat bezoekers hier ook daadwerkelijk gaan parkeren wordt deze parkeerplaats ingericht als tweede hoofdentree (naast de entree van de Brunsummerheide): deze plek wordt als zodanig goed herkenbaar, wordt het startpunt voor wandelroutes, het rolstoelpad, het ruiterspad en excursies. De grootte van de parkeerplaats, zoals hij nu is afgebeeld in het VKV is voorlopig vastgesteld op maximaal ca 1,25 ha. Dat is voldoende voor ca 500 auto's. Deze oppervlakte komt overeen met grote parkeerplaatsen langs bv het Noordzeestrand. Deze oppervlakte kan in verschillende fases worden bereikt door de parkeerplaats mee te laten groeien met de ontwikkeling van het gebied.

Figuur 3.3.a. De recreatieve elementen in de voorkeursvariant.

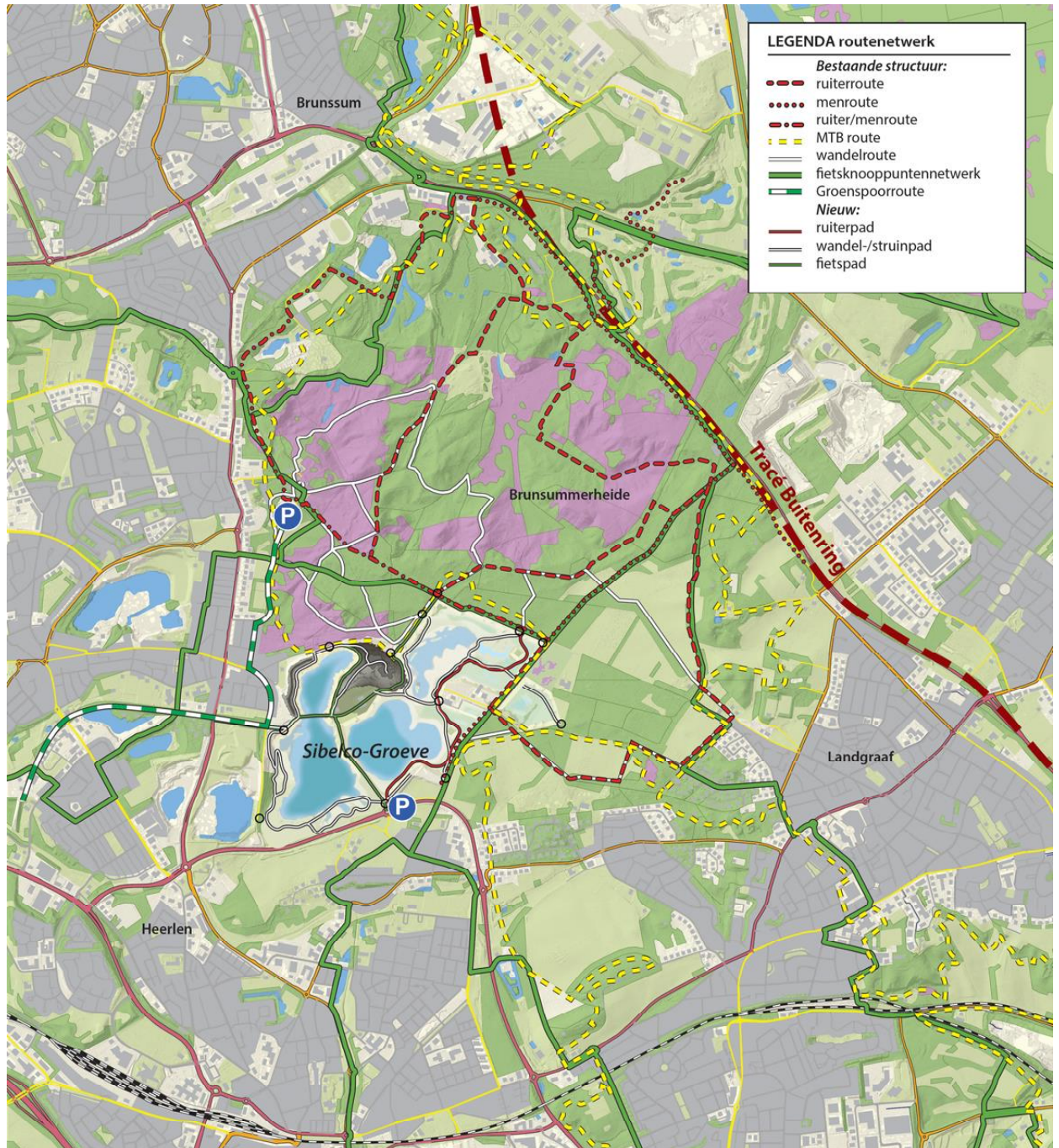
zwemplas. Voor incidenteel drukke dagen bij zwemweer dient voorzien te worden in een overloop parkeerplaats in de omgeving. Mocht er op termijn behoefte zijn aan nog meer structurele parkeergelegenheid dan kan de parking op die plaats makkelijk worden uitgebreid. Daarom zal in het bestemmingsplan nu al een gebied van nog eens 1 ha, aansluitend aan de nu getekende parking, worden aangegeven als gebied wat op termijn ingericht kan worden als parkeerplaats. Omdat de parkeerplaats maar een aantal dagen per jaar intensief zal worden gebruikt en zij gelegen is naast het natuurgebied, is een natuurlijke inrichting gewenst. Dit houdt in dat de parkeerplaats een grasbegroeiing krijgt op een schrale bodem (om het maaien te beperken). De parkeervakken zijn met grindranden of betonnen randen afgetekend. Goede voorbeelden zijn de (groene)parkeerplaatsen van bijvoorbeeld Burgers Zoo (Arnhem), Chateau St. Gerlach (Meerssen) of museum Bokrijk (Genk). Het gebied zelf wordt afgesloten voor autoverkeer, met uitzondering voor het bestemmingsverkeer dat samenhangt met de zandontginingsactiviteiten van Sibelco.

Figuur 3.3.b. De entrees van de heringerichte groeve sluiten allen aan op bestaande paden en wegen. Hierdoor wordt de groeve vanaf alle zijden verbonden zijn met de bestaande infrastructuur voor wandelaars en fietsers.

Figuur 3.3.c. Kaart van de recreatieve routes, zoals deze aansluiten op bestaande paden en routes in de omgeving van de groeve. Deze nieuwe paden in de groeve kunnen tzt deel gaan uitmaken van de bestaande gemarkeerde routes voor de diverse gebruikers.

3.4 Natuur in de groeve

Zodra de winning in een deelgebied is afgerond zal de natuur zich hier gaan ontwikkelen. Voorbeelden in andere groevegebieden in Limburg (zoals de mergelgroeven, maar ook

zandgroeven en bv het Grensmaasgebied) laten zien dat zich op de maagdelijke grond al snel bijzondere natuurwaarden zullen ontwikkelen.

3.4.1 Natuurtypen

Het type natuur dat op een bepaalde plaats tot ontwikkeling komt is afhankelijk van de omgevingsfactoren, zoals: vochtig/droog, voedselrijk/arm, zand/steen, schaduw/zon etc. Na de winning zal er veel variatie zijn in de groeve en dat levert daarom een groot aantal verschillende typen natuur op. In onderstaande tabel 3.4.1. zijn deze typen weergegeven, met bij benadering de oppervlakte die er van tot stand zal komen.

natuurtype	omgevingsfactoren	ha
Droge heide	Droge en voedselarm	8
Natte heide	Vochtig en voedselarm	5
Kwelmoeras	Voedselarm, uittredend grondwater	7
Oevervegetatie	Tot 0,5 m boven gemiddelde waterlijn	2
Waterplantenvegetatie	Ondiep water (tot ca 4 m diep)	10
Open water	Diep water (> 4 m diep)	35
Hellingbos	Op steile hellingen (vnl op het noorden)	7
Droog loofbos	Droge, vlak tot licht hellend terrein	8
Vochtig loofbos	Vochtig, vlak terrein	5
Droge grazige vegetatie	Droge, voedselarme bodem, begraasd	18
Kruidige vegetatie	Droge, Voedselrijkere bodem, begraasd	13
Schaars begroeide zandkliffen	Steile wanden in zilverzand	4
Schaars begroeide Steenhellingen	Steile (zuid)hellingen mijnsteenber	4

Tabel 3.4.1. Na het afronden van de winning zullen zich tal van verschillende typen natuur in de groeve ontwikkelen, afhankelijk van de verschillende omgevingsfactoren. De oppervlakten zijn bij benadering.

3.4.2 Natuurbeheer

Naast de omgevingsfactoren is het type beheer een heel belangrijk aspect dat bepaalt welk type natuur uiteindelijk tot ontwikkeling zal komen. Beheer zorgt er namelijk voor dat bepaalde vegetaties worden bevoordeeld en andere worden teruggedrongen of evt. zelfs verdwijnen. Op heel vochtige gebieden na, raakt ieder type bodem in Nederland op termijn begroeid met bos. Als de wens is dat een gebied open blijft dan zal door middel van maaien of begrazen moeten worden voorkomen dat er bos komt.

Voorafgaand aan de overdracht van delen van de groeve door Sibelco en voor de start van het natuurbeheer zal door de toekomstige beheerder in samenspraak met andere partijen, waaronder de omwonenden, een beheerplan opgesteld moeten worden. In dit beheerplan worden dan ook de recreatieve aspecten, toegankelijkheid, toezicht, het beleid tav honden (aan de lijn!) etc. geregeld.

3.4.3 Saldobenadering

De huidige mijnsteenbergrand maakt deel uit van het NatuurNetwerk (voormalige EHS) en is door de Provincie bestempeld als zogenaamde Goudgroene natuurzone. Door het vergraven van de berg zal op deze plaats een gedeelte van het NatuurNetwerk komen te vervallen. De Omgevingsverordening Limburg (2014) regelt de planologische bescherming van het NatuurNetwerk. Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van de Goudgroene natuurzone, maakt geen nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten. Dit verbod is niet van toepassing bij een combinatie van onderling samenhangende activiteiten, waarvan één of meer afzonderlijk een negatief effect hebben op de Goudgroene natuurzone, maar waarvan de gecombineerde uitvoering leidt tot een verbetering van de kwaliteit en samenhang van de Goudgroene natuurzone op gebiedsniveau. Onder voorwaarden is er daarom enige speelruimte voor projecten in of bij gebieden van het NatuurNetwerk, dit om een meer ontwikkelingsgerichte aanpak te bevorderen. Daartoe zal dan de zogenaamde “saldo-benadering” toegepast worden, wat inhoudt dat een wijziging van de begrenzing van het NatuurNetwerk mogelijk is, mits er sprake is van verbetering van de natuurwaarden in en rond het gebied, waarbij de samenhang van de goudgroene natuurzone verbetert. er op een andere plaats een uitbreiding van het NatuurNetwerk plaats per vindt. Sibelco zal hiertoe dan bij Gedeputeerde Staten een verzoek doen tot wijziging van de begrenzing van het NatuurNetwerk. Daarbij is een samenhangende gebiedsvisie nodig waarin de plannen binnen het gebied worden gepresenteerd. Hierin wordt dan het verlies aan natuurwaarden op de plaats van de Mijnsteenbergrand afgewogen tegen de winst aan natuurwaarden op een andere, nieuw te ontwikkelen plaats. De uniciteit van het type natuur dat verdwijnt en het type dat verschijnt wordt tegen elkaar afgewogen, waarbij er een factor wordt bepaald, die aangeeft wat de oppervlakte van de nieuwe locatie moet zijn, om de natuur die verloren is gegaan voldoende te compenseren. Deze factor wordt door de provincie vastgesteld. In de gebiedsvisie wordt ook aan gegeven hoe de maatregelen feitelijk en planologisch duurzaam worden geborgd.

De nieuwe oppervlakte voor het NatuurNetwerk zal primair buiten de groeve worden gezocht. Sibelco bezit een aantal terreinen buiten de groeve die daarvoor eventueel in aanmerking komen waarbij rekening moet worden gehouden met het feit dat een deel van die terreinen waarschijnlijk ook gebruikt gaat worden om de stikstofdepositie van de nieuwe rondweg (Buitenring) te compenseren. Indien invulling van saldobenadering buiten de groeve niet (volledig) mogelijk is, komt het gebied van dit Plan voor Transformatie daarvoor (deels) in beeld.

3.4.4 Relatie met POL2014 en omgevingsverordening

In het Provinciaal omgevingsplan Limburg 2014 dat op 12 december 2014 is vastgesteld door Provinciale Staten staat de kwaliteit van de Limburgse omgeving centraal. De grote variatie in omgevingskwaliteiten wordt als een sterk punt van Limburg gezien. Om daaraan recht te doen, maakt het POL2014 onderscheid in zeven soorten gebieden. Dit zijn zones met elk een eigen karakter, herkenbare eigen kernkwaliteiten en met heel verschillende opgaven en ontwikkelingsmogelijkheden. Voor het Plan van Transformatie zijn de volgende zones van toepassing: **Buitengebied (overgrote deel groevegebied), goudgroene zone (mijnsteenbergrand), en bronsgroene landschapszone (droogdal).**

Met de vaststelling van het POL2014 is tevens de provinciale Omgevingsverordening gewijzigd. Voor de uitvoering van het Plan van Transformatie is het van belang dat er wordt voldaan aan hetgeen in de Omgevingsverordening is bepaald m.b.t. ruimtelijke ontwikkelingen in de Goudgroene natuurzone. In het algemeen is geen inbreuk toegestaan op de wezenlijke kenmerken en waarden van de goudgroene natuurzone, maar er gelden ook uitzonderingen. Om de realisatie van het PvT mogelijk te maken zal in dit kader gebruik worden gemaakt van de *saldobenadering bij samenhangende ontwikkelingen*. Dit betreft een combinatie van activiteiten die gezamenlijk tot een meerwaarde voor de Goudgroene natuurzone leiden. Zou elk van die activiteiten apart worden beoordeeld, dan zouden zij elk op zichzelf geen meerwaarde hebben of zelf afbreuk doen aan de wezenlijke kenmerken en waarden. Door de activiteiten echter in onderlinge samenhang uit te voeren en te beoordelen, kan de kwaliteit van de Goudgroene natuurzone per saldo verbeteren. Het gaat daarbij om een verbetering van de kwaliteit op gebiedsniveau, waarbij ervan wordt uitgegaan dat de oppervlakte van de goudgroene zone niet afneemt.

3.5 Basispakket inrichting

Sibelco verzorgt de basisinrichting van het gebied. Deze vindt gefaseerd plaats (zie hoofdstuk 5) met harde tussentijdse opleverdata. In tabel 3.5.1 (hieronder) is weergegeven welke elementen onderdeel uitmaken van de basisinrichting.

Inrichtingsmaatregelen Sibelco Gebied (Onderdeel 1 tabel 6.1 hoofdstuk 6)	
Recreatieve inrichting	Bedrijvigheid
Rolstoelpad eerste fase	Aanvullen terrein Beaujean bij Heihof
Vlonderpad rolstoelpad (incl leuning(en))	Aanvullen terrein Sibelco bij Heihof
Entrees W-plas	
Aanleg hondenzwemstrand W-plas	Natuurinrichting
Entree groeve Landgraaf	Natuurexcursies
Aanleg oeverrecreatie W-plas	Wanden volgens verb. valleien (Landgraaf)
Parkeerplaats zuidoever C-plas	Kwelzone groeve landgraaf
Wandelpad Mijnsteenbergr	Bosaanleg gem Landgraaf
Uitzichtpunt over N plas	Heideaanleg gem Landgraaf
Entrees C-plas	Heidestrook als aansluiting op Br heide
Aanleg recreatiestrand zuidoever C-plas	Wanden volgens verb. valleien (C-plas)
Uitzichtpunt over C-plas	Verondieping Noordoostelijk deel N-plas
Entrees N-plas	Kwelzone Noordoostelijk deel N-plas
Entree Canyon/groeve Heksenberg	Herinrichting zuidoever C-plas incl kwelzone
Tunnel naar groeve Landgraaf	Wanden volgens verb. valleien (onder mijnsteenbergr)
Struinpaden O en C-plas	Wanden volgens verb. valleien (N-plas)
Oeververbinding (mogelijk fiets/voetbrug)	Aanvullen Noordoever N-plas
Vlonderpad over kwelzones	Aanvullen O-plas met zand uit C-plas tot ondiep water
Fietspad langs voet Mijnsteenbergr (2,5 m breed)	
Ruiterpad	Milieu
Doorgaand fietspad oude mijnspoorweg (3 m breed)	Uitspoeling mijnsteen isoleren (voor zover nodig)
Aanleg hondenzwemstrand N-plas	Saneren bedrijventerrein (voor zover nodig)
Cultuurhistorie	
Excursies mijnbouwverleden	
Herstel laanbeplanting centrale laan	
Info bij mijnleergang	

Tabel 3.5.1: de elementen van de basisinrichting. Dit betreft vooral een specificatie van de post 1 "padenstructuur/inrichting groeve t.b.v. B+ ontwerp" van tabel 6.1. in hoofdstuk 6.

Naast de basisinrichting van het gebied draagt Sibelco ook zorg voor een aantal andere zaken. Het totaal van de inspanningen van wordt samengevat in hoofdstuk 6.

3.6 De ontwikkelingsrichting en verbinding met de omgeving

Met hier beschreven voorkeursvariant is gekozen voor de volgende ontwikkelingsrichting:

- natuur- en landschapontwikkeling – en behoud
- natuurgericht recreatief gebruik
- kleinschalig ondernemerschap, gericht op natuurgerichte vormen van recreatie
- rust

De basisinrichting (tabel 3.3.1) past hierbij maar ook voor elementen die niet in het basispakket zijn benoemd, geldt dat ze in lijn moeten zijn met deze ontwikkelingsrichting. Dit geldt onder meer voor de (definitieve vorm) van de brug, de zonnecentrale, accommodatie voor bijv. een zwemstrand, (vormgeving van) parkeerplaatsen en uitkijkpunt op de mijnsteenbergr; detaillering daarvan zal in overleg met Partijen plaatsvinden.

Fiets- en wandelverbinding met bezoekerscentrum Schrieverheide
Ontwikkeling Groene Poort
Communicatie
Doorontwikkeling Heihoven tot een functie die aansluit op het gebied (landgoedontwikkeling)
Investeren in bestaande structuren (herstel Grote Heiweg; Groenspoor)
Aansluiting op Heidenatuurpark (plan kan als katalysator dienen)
Aanhaking bestaande structuren (aanpassen fiets- en wandelroutes etc.)
Aandacht mijnverleden (bijv. reconstructie mijngebouwen)

Tabel 3.6. Eerste invulling van onderdeel 6 d (zie tabel in hoofdstuk 6): investeringen buiten het Sibelcogebied die gewenst zijn voor een goede inpassing in de omgeving.

4. Sociaal-economische impuls voor recreatie en toerisme in een natuurlijke omgeving

De inrichting van de Sibelcogroeve zal naar verwachting een impuls betekenen voor recreatie en toerisme in de regio en kan dan op termijn ook leiden tot meer werkgelegenheid. Deze impuls komt voort uit een drietal ontwikkelingen die door de herinrichting van het groevegebied in gang worden gezet:

1. Uitbreiding van het areaal aan natuur en bijzonder landschap.

De herinrichting van de groeve betekent dat de bestaande natuur en het bijzondere landschap van de Brunsummerheide en het aangrenzende parklandschap van Landgraaf wordt uitgebreid met een ruim 100 ha groot gebied met een grotendeels natuurlijke inrichting. Op korte afstand van elkaar vinden we hier straks: helder open water, gevarieerde oeverzones, kwelmoerassen en zilverzandwanden met kliffen en erosieprocessen. Ook de mijnsteenbergrand zal vanwege de grote hoogte en de bijzondere nieuwe inrichting van de wanden uitgroeien tot een bijzonder landmark. Wanneer de groeve en de mijnsteenbergrand worden afgewerkt volgens de uitgangspunten van verborgen valleien dan gaat niet alleen de natuur erop vooruit, maar neemt ook de kwaliteit van het landschap sterk toe. Zo ontstaat er aan de rand van een al bijzonder natuurgebied een nieuw uitzonderlijk gebied met een grote aantrekkingskracht

2. Ontwikkeling van een uniek product.

Het gebied wordt goed ontsloten voor tal van recreatievormen en er is straks veel te beleven voor zowel de bewoner uit de omgeving die een ommetje maakt, als voor bezoekers uit de regio die een bijzondere natuurervaring willen meemaken. In combinatie met een wandeling door de Brunsummerheide of een fietstocht over het knooppuntennetwerk is hier straks genoeg te beleven voor een compleet dagje in de natuur. De gedeeltelijk voor zwemrecreatie ingerichte centrale plas kan op zomerse dagen op veel bezoekers rekenen. In de oostelijke mijnstreek en ook over de grens in Duitsland zijn er geen vergelijkbare voorzieningen en het ligt daarom voor de hand dat de Sibelcogroeve een echte trekpleister kan worden. Het risico bestaat dat de inrichting ten behoeve van de intensieve recreatie bij de centrale plas afbreuk doet aan de algehele, meer op extensieve recreatie gerichte kwaliteiten in de rest van de groeve. Bij de verdere detaillering van de inrichting en het beheer van de centrale plas moet er daarom rekening mee gehouden worden dat het geen enclave wordt en dat het ook buiten de warme zomerse dagen een aangenaam gebied is voor de bezoekers die dan in de groeve komen.

Van belang voor de ontwikkeling van het recreatieve product is dat er aansluiting gezocht wordt bij het Heidenatuurpark. Er is bij gemeenten, provincie en natuurorganisaties veel

animo om dit park verder te ontwikkelen, waardoor het groeveterrein mee kan profiteren van de extra aandacht die dit op het gebied zal vestigen, en omgekeerd zal het Heidenatuurpark profiteren van de unieke kwaliteiten die door de herinrichting van de Sibelcogroeve aan het landschap worden toegevoegd. De Groeve Sibelco kan als katalysator dienen voor ontwikkelingen in het Heide NatuurPark.

3. Van barrièrewerking tot oriëntatiepunt.

In de huidige situatie ligt de groeve verscholen achter grondwallen en is zij vanuit de omgeving nauwelijks zichtbaar. Wegen en paden lopen om het terrein heen en het gebied vormt een barrière tussen de stadsrand van Heerlen en de Brunsummerheide. De natuurterreinen zijn vanuit het zuiden lastig te bereiken, bij gebrek aan duidelijke entrees en een onduidelijke routing. Wanneer de groeve straks is ingericht als natuurgebied kunnen nieuwe routes worden getrokken voor wandelaars, fietsers en andere recreanten die vanuit het hart van de stad tot in het natuurgebied door zullen lopen. Vanwege de aantrekkelijke inrichting, het verbeterde doorzicht over de groeve en de nieuwe, opvallende mijnsteenbergtoren met zijn uitzichttoren die al van verre zichtbaar is, kan het groevegebied als een belangrijk oriëntatiepunt gaan fungeren. Voor Parkstad, dat momenteel kampt met een probleem op het gebied van oriëntatie zal dit een grote verbetering zijn.

5. Einddatum en fasering van de uitvoering

5.1 Uitgangspunten faseringsplannen

Ontginning van een zandgroeve gebeurt altijd gefaseerd. Enerzijds dient er rekening gehouden te worden met de locatie van de aanwezige zandkwaliteiten die discontinu in lagen verspreid zitten in de groeve en anderzijds met de marktvraag naar bepaalde zandkwaliteiten.

Sibelco maakte een inschatting van de chronologie van de ontginning van de groeve te Heerlen, op grond van de geschatte afnamen. Hierbij is uitgegaan van de huidige marktsituatie, van een nieuwe ontgrondingsvergunning die eindigt op 31 december 2035, de mogelijkheid tot herinrichting van de volledige groeve tegen 31 december 2036 én van de verwachting dat de nieuwe ontgrondingsvergunning nog vóór 2020, namelijk in 2017, wordt verleend. Indien de nieuwe ontgrondingsvergunning later dan in 2017 wordt verleend, zullen de faseringsplannen zoals hieronder opgenomen, daarop aangepast moeten worden.

Er zijn faseringsplannen opgemaakt voor periodes van telkens 5 jaar: 2020, 2025, 2030, 2035 en tenslotte 2036. Per fase is aangegeven in welk deel van de groeve nog niet met de ontginning werd begonnen, in welk deel er nat of droog wordt ontgonnen, in welk deel de ontginning beëindigd is en tenslotte welke delen heringericht en klaar voor oplevering zijn.

Belangrijk te weten is dat de aangegeven situatie deze is van uiterlijk 1 januari van het betreffende jaar (met uitzondering van 31 december 2036). Dit betekent dat bijvoorbeeld de herinrichting van de nieuwe mijnsteen berg ten laatste klaar is op 1 januari 2025, maar dat deze mogelijk reeds vroeger heringericht en klaar voor oplevering is. De faseringsplannen geven dus aan wanneer de betreffende zones uiterlijk heringericht en klaar voor oplevering zijn.

De vaststelling van een juiste oplevering en openstelling door de nieuwe eigenaar vallen niet onder de verantwoordelijkheid van Sibelco en zijn om deze reden niet mee opgenomen in onderstaande faseringsplannen. Sibelco staat in voor de herinrichting van de groeve conform het eindplan dat bij de vergunning zal worden gevoegd. Zodra deze herinrichting klaar is, zal Sibelco de betreffende zone voor oplevering aanbieden aan de provincie. De provincie beslist als bevoegd gezag over deze oplevering en draagt er zorg voor dat de oplevering uiterlijk 3 maanden na aanbieding door Sibelco wordt goedgekeurd. Om goedkeuring binnen deze termijn te borgen maken Provincie en Sibelco nadere afspraken, bijv. dat de Provincie 6 maanden voor het aanbiedingsmoment een inspectie uitvoert en/of een jaarlijkse voortgangsrapportage. Deze nadere afspraken worden in de uitvoeringsovereenkomst vastgelegd. Hierbij zal o.a. de termijn waarbinnen de provincie beslist tot oplevering worden opgenomen. Zodoende zullen de uiterlijke data van oplevering duidelijk zijn, uiterlijke data die niet overschreden zullen worden. Indien onverhoopt de oplevering van een (deel van een) fase

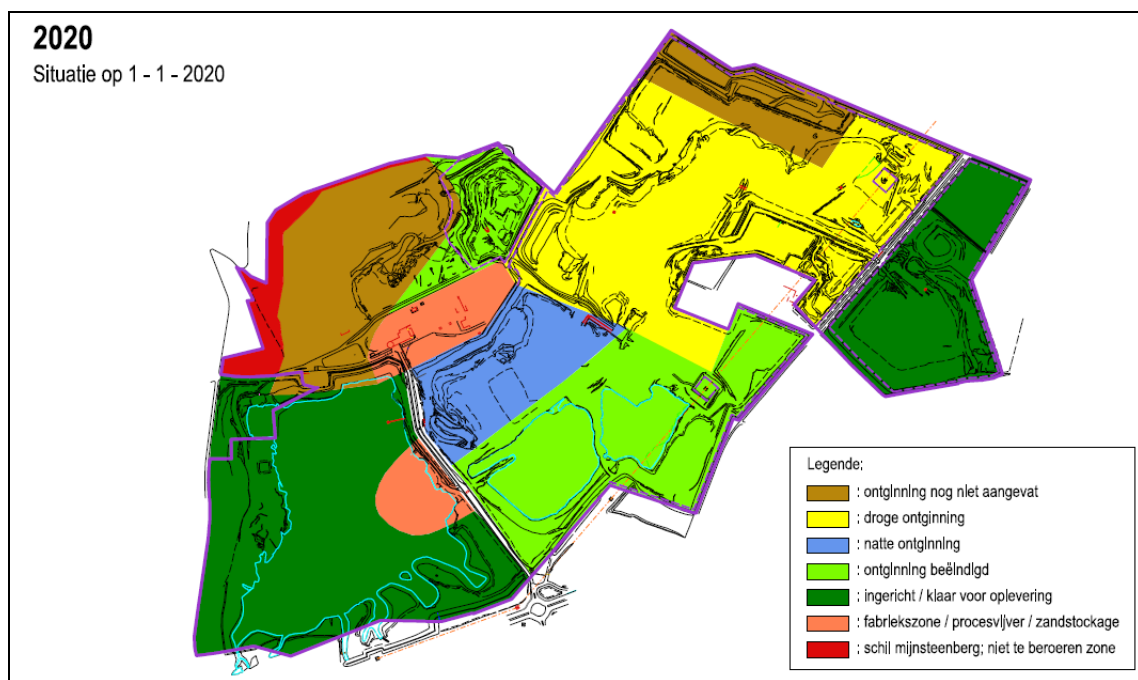
niet op of vóór de betreffende opleverdatum plaatsvindt, kan de provincie geld innen (een soort “boeteclausule”). Dit wordt nader uitgewerkt.

Zodra het betreffende gebied opgeleverd is door de provincie, zal Sibelco dat gebied om niet overdragen aan Natuurmonumenten⁶, conform de gemaakte afspraken in de privaatrechtelijke overeenkomst. De nieuwe eigenaar staat in voor de openstelling van het betreffende gebied.

De schil van de mijnsteenbergrand aan de kant van de wijk Heksenberg is afzonderlijk ingekleurd. Conform de afspraken zal het uitzicht vanuit de wijk Heksenberg onveranderd blijven. Tijdens en na de ontginning staat Sibelco garant dat deze schil te allen tijde stabiel is.

5.2 Faseringsplannen

5.2.1 Situatie 1 januari 2020

Figuur 5.2.1 Situatie 1 januari 2020

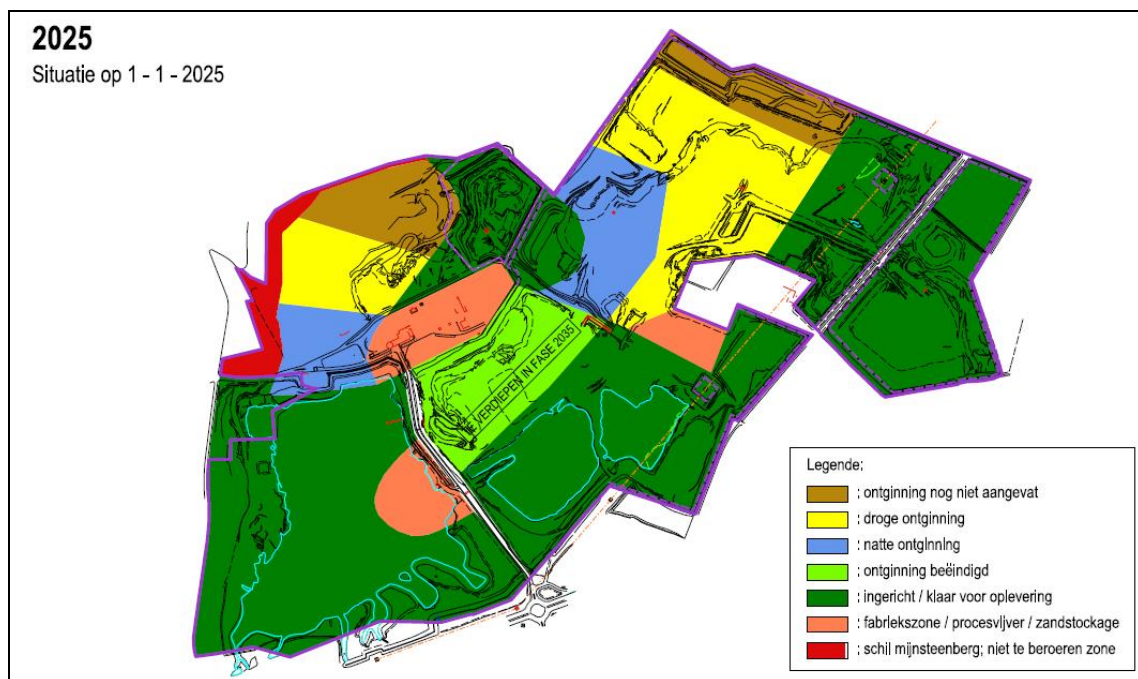
Onder voorbehoud van het tijdig verkrijgen van de nieuwe ontgrondingsvergunning die voorziet in een verlenging en uitbreiding van de huidige concessie, zullen uiterlijk tegen 1 januari 2020 twee zones volledig heringericht en klaar voor oplevering zijn: de zone die bekend staat als “Plas Zuid” en de zone gelegen in Landgraaf. Wellicht kunnen deze zones al

⁶ Natuurmonumenten en Sibelco sloten hiertoe reeds een Intentieovereenkomst.

eerder aangeboden worden voor oplevering (en eventueel ook eerder opengesteld worden voor het publiek).

In Plas Zuid zal met een boeienlijn een bepaalde zone worden aangeduid die niet opgeleverd kan worden. In deze zone vloeit het proceswater vanuit de fabriek terug in de plas. Deze zone zal tot het einde van de ontginning als procesvijver gebruikt worden en in de laatste fase ook verdiept worden voor het opspuiten van het noordelijke zone richting Brunsummerheide.

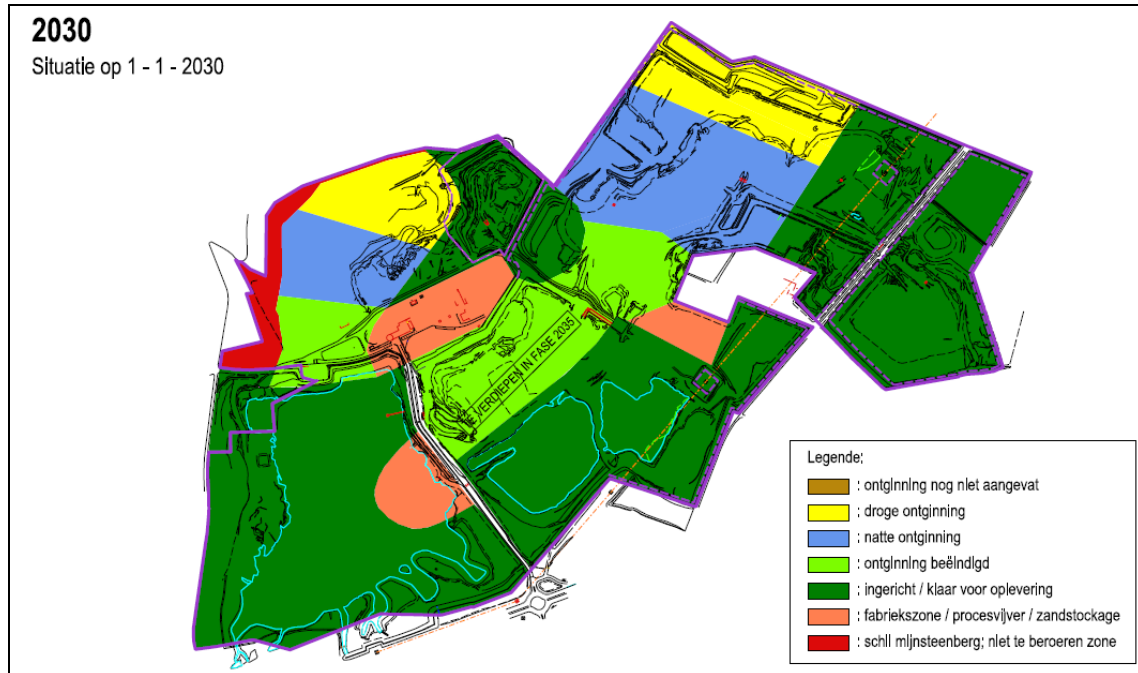
5.2.2 Situatie 1 januari 2025

Figuur 5.2.2 Situatie 1 januari 2025

Onder voorbehoud van het tijdig verkrijgen van de nieuwe ontgrondingsvergunning die voorziet in een verlenging en uitbreiding van de huidige concessie, zullen uiterlijk tegen 1 januari 2025 volgende bijkomende zones volledig heringericht en klaar voor oplevering zijn: de nieuwe mijnsteenbergr, de zone ten noordoosten van de groeve richting Brunsummerheide en Landgraaf en het zuidelijke deel van de centrale plas. Ook het noordelijke deel van de centrale plas zal tegen het einde van deze fase volledig ontgonnen, heringericht en klaar voor oplevering zijn. Deze zone zal evenwel nog niet opgeleverd worden aangezien vanuit deze plas op het einde van de ontginning zand opgespoten zal worden ten behoeve van de herinrichting van de noordelijke zone richting Brunsummerheide.

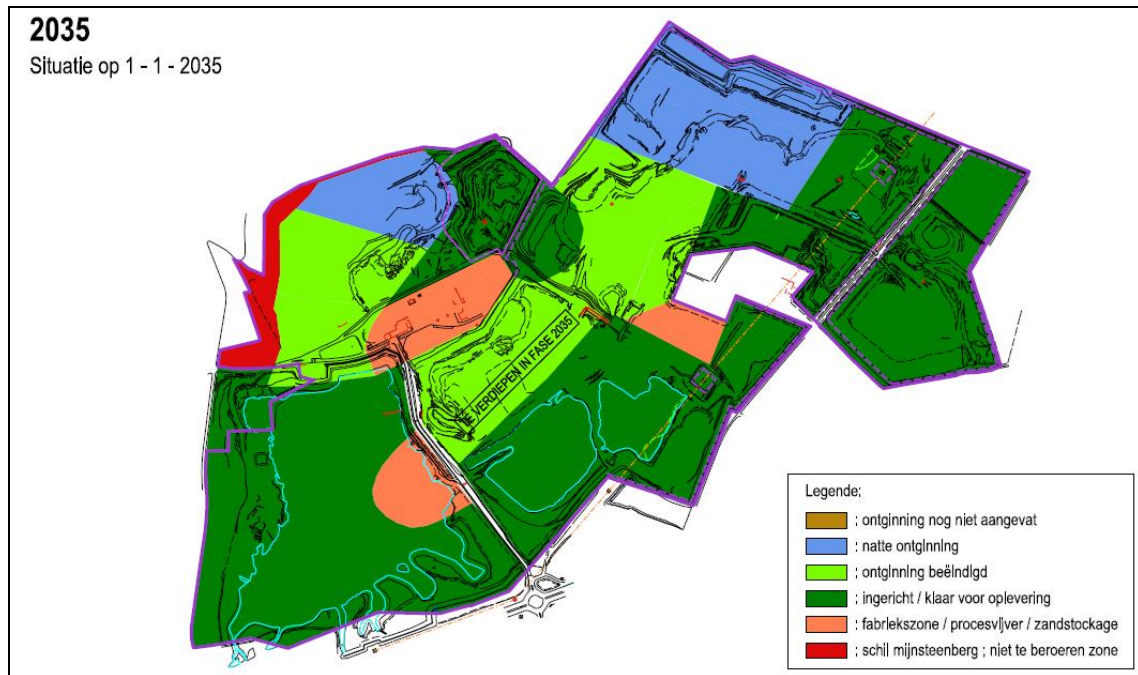
5.2.3 Situatie 1 januari 2030

Figuur 5.2.3 Situatie 1 januari 2030

Onder voorbehoud van het tijdig verkrijgen van de nieuwe ontgrondingsvergunning die voorziet in een verlenging en uitbreiding van de huidige concessie, zullen tegen het einde van deze fase geen nieuwe zones volledig heringericht en klaar voor oplevering zijn, maar zal er aanmerkelijk minder hinder zijn naar de omgeving. Immers tegen het einde van deze fase is er enkel nog droge ontginning in de noordelijke zone van de voormalige mijnsteenbergr en in de noordelijke zone richting Brunsummerheide. Elders in de groeve zijn de terreinen ofwel heringericht, ofwel in natte ontginning. Natte ontginning brengt geen hinder mee voor de omgeving: bij natte ontginning bestaat de enige activiteit uit het onder water opzuigen van zand met een zuiger.

5.2.4 Situatie 1 januari 2035

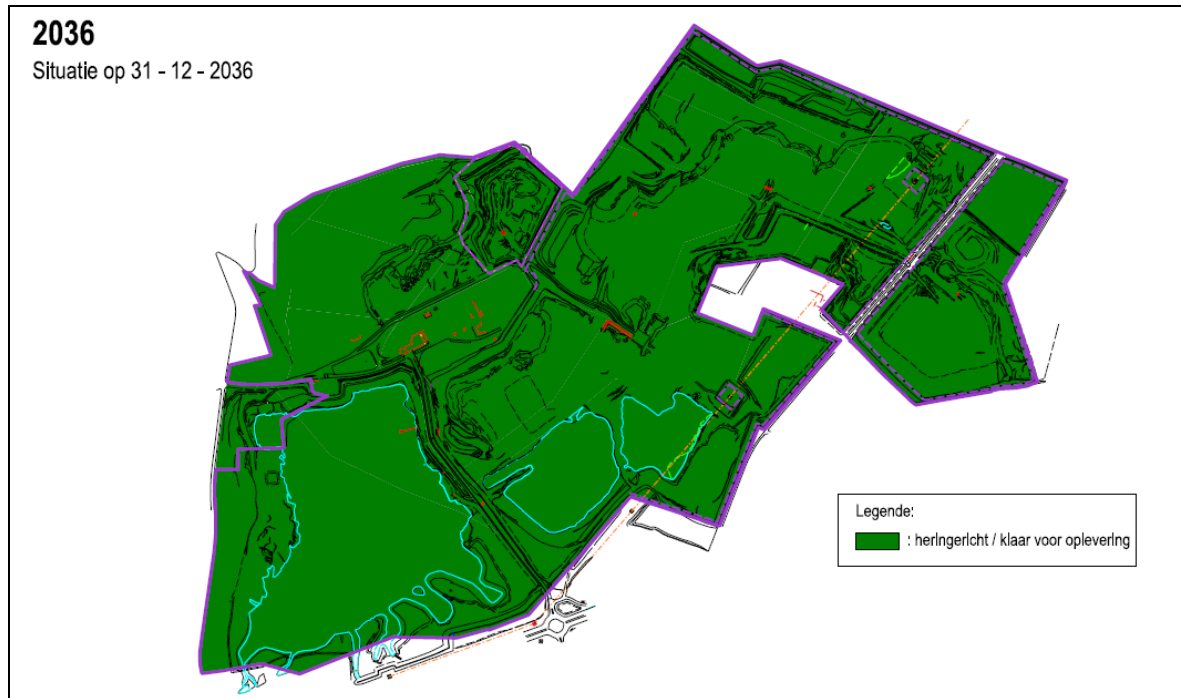

Figuur 5.2.4 Situatie 1 januari 2035

Onder voorbehoud van het tijdig verkrijgen van de nieuwe ontgrondingsvergunning die voorziet in een verlenging en uitbreiding van de huidige concessie, zal uiterlijk tegen 1 januari 2035 er vrijwel geen hinder naar de omgeving zijn, aangezien de droge ontginning volledig achter de rug is en er slechts op twee plaatsen in de groeve nog natte ontginning is. Dit betekent dat het hele groevegebied er vrij natuurlijk zal uitzien, enkel de fabriek, de cycloontoren en de zuiger op de plas zullen op ontginningsactiviteiten duiden. Conform de afspraken, zal een ontgrondingsvergunning tot eind 2035 verleend worden en moet de ontginning dan ook tegen het einde van dat jaar beëindigd zijn.

5.2.5 Situatie 31 december 2036

Figuur 5.2.1 Situatie 31 december 2036

Onder voorbehoud van het tijdig verkrijgen van de nieuwe ontgrondingsvergunning die voorziet in een verlenging en uitbreiding van de huidige concessie, zullen tegen 31 december 2036 de resterende zones van het hele groevegebied heringericht en klaar voor oplevering zijn. Gedurende dit laatste jaar (2036) zullen de laatste ontgonnen gebieden heringericht worden, kunnen er nog depots verwerkt worden en zal uiteindelijk de fabriek verwijderd worden.

6. Financiële aspecten en verantwoordelijkheden

6.1 Kaderafspraken

Ten aanzien van de inrichting van de groeve zijn kaderafspraken gemaakt. Deze zijn vastgelegd in onderstaande tabel.

omschrijving	borging meerwaarde		actor realisatie en initiatief	Sibelco financiële taakstelling kosten	provinciaal standpunt finaal onderhandelings- resultaat
	Inclusief OW- vergunning	private overeenkomst regelen			
0 Grondschotel / grondverzet tbv. B+ afwerking binnen concessiegrens	ja	ja, verwijzing via vergunning en detailinfo via ovk.	Sibelco	inclusief € 1.350.000,00	inclusief € 1.350.000,00
1 Padenstructuur/inrichting in groeve tbv. B+ binnen concessiegrens. Exclusief parkeerterrein zie ad 3.	ja	ja, verwijzing via vergunning en detailinfo via ovk.	Sibelco	€ 1.350.000,00 *	€ 1.350.000,00
2 Oververbinding (mogelijk een wandel/fietsbrug)	ja	ja, verwijzing via vergunning en detailinfo via ovk.	Sibelco	€ 1.250.000,00 *	€ 1.250.000,00
3 Parkeerterrein buiten concessiegronden		ja	Sibelco	€ 250.000,00 *	€ 250.000,00
4 IBA bijdrage	-	ja	GM Heerlen	€ 2.000.000,00	€ 2.000.000,00
5 Instandhouding entiteit	-	-	geen entiteit		geen entiteit
6 Wensen	-	ja	GM Heerlen	€ 1.000.000,00	€ 1.000.000,00
a. horecapunt/blokhut-café			ntb	ntb	
b. uitkijktoren			ntb	ntb	
c. zonnepanelen	-	ja	GM Heerlen	€ 1.530.000,00	€ 1.530.000,00
d. overig (nader overeen te komen, zie tabel 3 6)			GM Heerlen		
7 Onderhoud / beheer 20 jr en 129 ha. o periode van 2015-2035, o periode na 2035.	ja	ja, verwijzing via vergunning en detailinfo via ovk.	NM/GM Heerlen	€ 1.000.000,00 *	€ 1.000.000,00
8 Overdracht eigendommen o grondwaardering inbreng gronden o manege Bovenste Heihof	-	ja	Sibelco	€ 2.853.314,00 € 1.800.000,00	om niet om niet
Totalsaatte				€ 13.033.314,00	€ 8.380.000,00
				kosten inschatting Sibelco	€ 8.380.000,00
				kosten vrv Sibelco*	€ 3.850.000,00
				Netto betaling en cash out door Sibelco.	€ 4.530.000,00

Tabel 6.1.
Kaderafspraken voor de realisatie van dit Plan van Transformatie. De oranje kolom geeft het definitieve onderhandlingsresultaat weer.

6.2. Verantwoordelijkheden en wijzigingsbevoegdheden

Voor alle in de tabel genoemde planonderdelen is een actor benoemd die verantwoordelijk is voor de realisatie van dat onderdeel. De planonderdelen waarvoor Sibelco actor is zullen worden vastgelegd in de vergunning⁷. Het budget voor “onderhoud en beheer” is bestemd voor het natuurbeheer (door Natuurmonumenten) en het onderhoud van infrastructuur (door Gemeente Heerlen). Deze twee partijen maken over de verdeling nadere afspraken.

6.3 Aanpassingen in het budget

Het uitgangspunt is dat ieder de eigen planonderdelen realiseert binnen het daarvoor beschikbare budget. De budgetten zijn taakstellend en er kan niet mee worden geschoven, m.u.v. de budgetten voor post 6c (zonnepanelen) en post 7 (onderhoud/beheer)⁸. Ten aanzien van punt 6 (“Wensen”) geldt dat nadere invulling van budget mogelijk is. De andere Partijen (maar ook de omgeving) kan wensen t.a.v. de verdere invulling van dit budget kenbaar maken aan Gemeente Heerlen. Het is aan de gemeente Heerlen om na overleg met de andere Partijen tot een definitieve besteding te komen en een overlegstructuur te creëren waarin ook de omwonenden participeren. Ten aanzien van het budget voor de oeververbinding geldt: ook dit is taakstellend. De oeververbinding kan een brug zijn – die dan onderhoudsarm dient te zijn – maar indien dat niet voor het beschikbare bedrag haalbaar is, mogen en kunnen ook alternatieve oplossingen worden onderzocht.

6.4 Detaillering, onderhoud en beheer

Voor veel planonderdelen, ook die al op relatief korte termijn worden gerealiseerd, geldt dat detaillering nodig is. De betreffende actor voert deze detaillering uit in overleg met de andere Partijen. Dit is van belang omdat die andere Partijen (mede) verantwoordelijk zijn voor het eindbeeld maar ook omdat die andere Partijen verantwoordelijk worden voor beheer en onderhoud van het gebied nadat de winning (in een fase) is beëindigd. De wijze waarop detaillering van de verschillende planonderdelen plaatsvindt is sterk bepalend voor de onderhouds- en beheersinspanningen die uiteindelijk nodig zullen zijn. Voor het onderhoud in het gebied waarbij de verantwoordelijkheid voor de verharde delen en kunstwerken bij de Gemeente Heerlen ligt, ligt voor de onverharde delen de verantwoordelijkheid bij Natuurmonumenten.

6.5 Uitvoeringsovereenkomst

De in deze toelichting genoemde punten zullen nader worden uitgewerkt en vastgelegd in de vergunningsvoorwaarden en/of een door Partijen te ondertekenen Uitvoeringsovereenkomst.

---

⁷ Ook de parkeerplaats (post 3) zal waarschijnlijk door Sibelco worden aangelegd.

⁸ Bij geheel vervallen zonnecentrale, bijv. omdat uit een haalbaarheidsstudie blijkt dat deze niet rendabel te exploiteren is, kan het budget i.o.m andere Partijen ook worden toegevoegd aan andere posten.

7. Meerwaarde

Het is belangrijk dat met dit Plan van Transformatie maatschappelijke meerwaarde wordt gerealiseerd. Hieronder wordt deze aan de hand van 4 hoofdcriteria samengevat.

7.1 Criterium 1: is er toegevoegde waarde ten opzichte van beëindiging zilverzandwinning in 2020?

Sibelco wint nu onder een vergunning met als einddatum 2020 en de huidige concessie strekt zich niet uit tot onder de mijnsteenbergrand. Dit Plan van Transformatie gaat uit van een verlenging tot 2035 en een uitbreiding van het areaal van de concessie zodanig dat onder de mijnsteenbergrand kan worden gewonnen.

Scoringstabel meerwaarde van het Plan van Transformatie t.o.v. de referentie

Fig 7.1 De meerwaarde van een eindafwerking conform het plan van Transformatie t.o.v. de afwerking conform de huidige vergunning (referentiekader).

De vraag of het Plan van Transformatie meerwaarde biedt ten opzichte van de afwerking zoals die voorzien is in de huidige vergunning (de referentie⁹) kan positief worden beantwoord. In

⁹ De gemeente Heerlen is van mening dat het plan van Transformatie belangrijke maatschappelijke meerwaarde oplevert omdat het past binnen het Masterplan 2009 (zie 7.2). Gemeente Heerlen wil zich het recht voorbehouden om niet gebonden te zijn aan het referentiekader zoals getoetst en geaccordeerd door het bevoegd gezag de provincie Limburg mocht het PvT niet tot stand komen.

bijlage 6 wordt hierop uitvoerig ingegaan, in figuur 7.1. is de meerwaarde samengevat.

7.2 Criterium 2: doet het Plan van Transformatie recht aan het Masterplan 2009?

In het Masterplan Zandgroeves 2009 wordt uitgegaan van een voortzetting van de winning tot "... zeker na 2025-2027". Bij deze winning zal onder de mijnsteenbergrand worden gewonnen waarbij een deel van de mijnsteenbergrand blijft staan als afscherming tussen de wijk Heksenberg en de concessie. Na afloop van de winning voorziet het Masterplan in een natuurlijke inrichting en openstelling voor (licht) recreatief gebruik. In het Masterplan was ook woningbouw opgenomen maar dit wordt niet langer als noodzakelijk, wenselijk en haalbaar gezien. Met het wegvallen van de woningbouw, die ook als belangrijke financiële drager van het Masterplan 2009 werd gezien, werd ook de financiering en daarmee realisatie van het Masterplan 2009 onzeker.

Met het Plan van Transformatie is een nieuwe zekerheid gecreëerd: inhoudelijk blijft de beschreven inrichting en ontwikkelingsrichting binnen de kaders van het Masterplan 2009 en zeker is gesteld dat realisatie plaatsvindt uit de opbrengsten van de zilverzandwinning. Dit laatste wordt in de vergunning en in een privaatrechtelijke overeenkomst tussen Partijen bevestigd, direct na finale accordering op bestuurlijk niveau (zie hoofdstuk 8). Een ander winstpunt is dat in dit plan van Transformatie een harde fasering en harde einddatum is overeengekomen.

7.3 Criterium 3: is het Plan van Transformatie én ambitieus én haalbaar?

Er is geen gebied in Nederland waarvoor geen ambities en beleid voor zijn geformuleerd. Ook voor het Sibelco-gebied en de directe omgeving daarvan is dit het geval. Vanzelfsprekend geeft dit plan geen invulling aan alle ambities en beleidsvoornemens die er gelden maar wel aan een aantal belangrijke:

- het geeft concreet invulling aan de ambities die neergelegd zijn in het HeideNatuurpark. Het groevegebied wordt daarvan onderdeel en verbindt de wijken van Heerlen en Landgraaf met het omliggende natuurgebied;
- het geeft concreet invulling aan de ambities die verwoord zijn in de visie Gebrooker Bos;
- het biedt belangrijke aanknopingspunten voor de IBA (o.a. met de zonnepanelenwand, de nieuwe mijnsteenbergrand en de brug);
- het biedt belangrijke aanknopingspunten voor het jaar van de mijnen;
- hoewel geen onderdeel van de het Nationaal Natuurnetwerk voegt het wel kwaliteit daaraan toe: het areaal, de variatie en de robuustheid wordt vergroot;
- de werkgelegenheid die de zilverzandwinning biedt (ca 20 mensen excl. spin-off) wordt met 15 jaar gecontinueerd;

- er zijn (bescheiden) kansen voor nieuwe werkgelegenheid (een ondernemer voor het zwemstrand heeft zich reeds gemeld en er zijn mogelijkheden voor B&B)

7.4 Meerwaarde samengevat

Criterium: 1 Meerwaarde	Zonder PVT	Met PVT
Ecologie en landschap	Beperkte waarde	Veel waarde
Recreatie	Geen mogelijkheden	Veel mogelijkheden
Toerisme	Geen mogelijkheden	Goede mogelijkheden
Investeringsimpuls	Geen	Zeer bescheiden
Bestaande werkgelegenheid	Loopt af in 2020	Loopt door tot 2035?
Nieuwe werkgelegenheid	Geen	Bescheiden
Duurzaamheid	Inrichting en beheer onzeker, geen duurzame energie	Inrichting en beheer duurzaam geregeld, zonnecentrale
Cultuurhistorie	Mijnsteenbergen en leergangen blijven maar zijn niet toegankelijk	Nieuwe mijnsteenbergen en nieuwe leergangen die toegankelijk zijn.
Cultuur (architectuur en evenementen)	Geen mogelijkheden	Meerdere aangrijpingspunten voor bijzondere vormgeving; bescheiden ruimte evenementen.
Natuurbeleving	Nee	Veel mogelijkheden
Leefbaarheid omwonenden	Geen extra hinder maar ook geen zekerheid en geen kwaliteitsimpuls leefomgeving	Beperkte extra hinder maar maximale zekerheid en kwaliteit mbt directe leefomgeving
Milieueffecten	Geen	Zeer beperkt tijdens deel van de uitvoering, geen of positief na uitvoering.
Einddatum zeker?	Nee	Ja
Inrichtingsniveau zeker	Nee	Ja
Overdracht areaal concessie na afloop winning	Nee	Ja

Criterium 2: passend bij Masterplan 2009		Zonder PVT	Met PVT
	Behoud schil mijnsteenberg	Ja	Ja
	Winning " ...tot na 2025"	Nee	Ja
	Woningbouw	Nee, want dit plan-onderdeel is ingehaald door realiteit	Nee
	Natuurgerichte recreatie	Nee	Ja
	Snelle deelopleveringen	Nee	Ja
	Goede bereikbaarheid & ontsluiting	Nee	Ja
Criterium 3: Passend binnen beleidsambities en wetgeving op het gebied van		Zonder PVT	Met PVT
	Ruimte	Matig	Ja
	Water	Ja	Ja
	Milieu	Ja	Ja
	Natuur	Ja	Beter
	Mogelijkheden IBA	Nee	Ja
	Economie	Nee, want einde 2020	Ja
	Technisch uitvoerbaar	Ja	Ja
	Technisch beheersbaar	Ja	Ja
	Financieel haalbaar	Nee	Ja
	basispakket	Nee	Ja
	Structurele funding	Nee	Ja
	Draagvlak		
	Meedenkgroep	N.v.t.	Geen formele status, wel constructieve inbreng
	Stichtingen/Omwonenden	Nee	Opgestapt

Tabel 7.4. Vergelijking van de situatie zonder en met Plan van Transformatie, op een aantal essentiële aspecten.

8. Plan van transformatie en besluitvorming.

Het Plan van transformatie zal dienen als basis voor het besluit van Gedeputeerde staten om al dan niet in te stemmen met het langer en uitgebreider winnen van zilverzand vanaf 25 januari 2020 of zoveel eerder als mogelijk is. Een notitie en stroomschema met de te doorlopen stappen is bijgevoegd als bijlage 7.

Uitvoeringsovereenkomst

De uitvoering van het PVT wordt vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst "Overeenkomst ter uitvoering van het PVT Sibelco-Gebied". Deze zal worden getekend door Sibelco, de provincie Limburg, de gemeenten Heerlen en Landgraaf en Natuurmonumenten. De bestaande overeenkomsten gaan op in de nieuwe.

In de overeenkomst staan de wederzijds aangegane verplichtingen alsmede afspraken over enkele wensen en ambities die voor het gebied bestaan, maar nu nog niet concreet uitgewerkt kunnen worden.

9. Bestuurlijke aandachtspunten

Nadat de SG overeenstemming heeft bereikt over het Plan van Transformatie zullen de respectievelijke besturen (Raad van Bestuur Sibelco Benelux BV, Gedeputeerde Staten /Provinciale Staten Provincie Limburg, Gemeenteraad Heerlen, Gemeenteraad Landgraaf, Hoofddirectie Natuurmonumenten) hun instemming nog moeten geven. Dit zal naar verwachting enkele maanden duren. In die periode starten al wel de voorbereidende werkzaamheden voor de uitvoeringsovereenkomst.

Bijlagen

Bijlage 1

Procesplan 2013

Sibelco B.V.
Provincie Limburg
Gemeente Heerlen
Gemeente Landgraaf
Natuurmonumenten

Procesaanpak Transformatie
Sibelcogroeve Heerlen-Landgraaf

10 december 2013

INHOUDSOPGAVE	blz.
1. INTRODUCTIE	1
2. CONTEXT	2
3. PROCESARCHITECTUUR	4
4. RESULTATEN	6
5. PROCESSTAPPEN	7
5.1. De Raamwerkfase	8
5.2. Ontwerp- en onderzoeksfase	9
5.3. Vaststellingsfase	10
6. ORGANISATIE	11
7. BEGROTING	13
BIJLAGE	

1. INTRODUCTIE

Zilverzandexploitant Sibelco B.V. wil, na afloop van de huidige vergunning in 2020, haar zilverzandwinning in Heerlen en Landgraaf kunnen voortzetten. Enerzijds wil zij langer kunnen graven in haar huidige groeve en anderzijds wil zij de groeve uitbreiden tot onder de mijnsteenbergr Oranje Nassau IV. Op deze manier kan Sibelco verschillende kwaliteiten zilverzand mengen tot de gewenste kwaliteit.

De uitbreiding is niet vanzelfsprekend; de omgeving en een aantal organisaties hebben bezwaren, ondermeer vanwege de verwachte overlast en de wens tot behoud van de mijnsteenbergr. Ook de provincie en de gemeente Heerlen zijn niet zonder meer akkoord en verwachten een maximale maatschappelijke meerwaarde bij een eventuele uitbreiding en/of een verlenging van de huidige ontgrondingsvergunning.

Intentieverklaring: kader voor het proces

Op 17 maart 2011 ondertekenden de Gemeente Heerlen, Sigrano (nu Sibelco B.V.), Provincie Limburg en Natuurmonumenten een intentievereenkomst. Deze overeenkomst is het kader voor het komende planproces. Het doel van de overeenkomst is te komen tot een: *'duurzame transformatie van de bestemming van de gronden van en rondom de zilverzandgroeve, inclusief de mijnsteenbergr en rangeerterrein (hierna: mijnsteenbergr) van Sigrano, met als uitgangspunt (...) het Masterplan Zilverzandgroeves Heerlen'*.

Het resultaat moet zijn: *'een hoogwaardige (leef)omgeving na de beëindiging van de winning met een evenwichtige balans tussen natuur, (extensieve) recreatie en (recreatieve) bewoning'*.

In de intentievereenkomst dd. 17 maart 2011 geven partijen hun belangen aan:

- Sibelco wil uitbreiding van winning naar de Mijnsteenbergr en verlenging van de huidige vergunning om langer winnen in de bestaande groeve mogelijk te maken
- Natuurmonumenten wenst gronden zoveel mogelijk (als semi-open natuur) te ontwikkelen en te betrekken bij het natuurgebied Brunssummerheide
- Gemeente Heerlen en Provincie Limburg zijn onder voorwaarden bereid om mee te werken

Partijen streven er naar om een haalbaarheidsanalyse en een Plan van Transformatie op te stellen. Sibelco wijst een penvoerder aan die namens de partijen deze documenten opstelt.

Sibelco krijgt in de intentieverklaring nog een aantal specifieke taken toegewezen. Zij zal opstellen/voorbereiden:

- Gebiedsvisie ten behoeve van de EHS saldobenadering
- Concept-structuurvisie en een voorontwerp bestemmingsplan (dit is nu een provinciaal inpassingsplan geworden)
- MER en Passende Beoordeling
- Omgevingsvergunningen
- Vergunning Natuurbeschermingswet en Ontheffing Flora en Faunawet
- Ontgrondingsvergunning
- Organisatie van de overleggen

2. CONTEXT

Het krachtenveld

Het krachtenveld rond de Sibelcogroeve bestaat enerzijds uit een aantal 'institutionele' partijen met belangen (gemeente Heerlen, gemeente Landgraaf, Sibelco, provincie, Natuurmonumenten) en anderzijds uit 'niet-institutionele' omgevingspartijen (omwonenden, belangengroepen).

De institutionele partijen kennen elkaar in meer of mindere mate, hebben vaak een afhankelijkheidsrelatie en zijn bekend met professionele overlegstructuren en de 'mores' van deze structuren. De niet-institutionele partijen (met name omwonenden) staan hier groten-deels buiten en zijn hier vaak minder goed bekend mee. Opkomen voor je belangen door actie te voeren is wat anders dan onderdeel zijn van een bestuurlijke overlegstructuur. Dit verschil is relevant omdat in het planproces deze twee werelden nauw met elkaar moeten samenwerken. Dat vergt aanpassingsvermogen en begrip van beide zijden.

De institutionele partijen hebben eerder hun belangen aangegeven in een intentieovereenkomst. Die biedt in principe voldoende procesmatige en inhoudelijke ruimte voor verdere planontwikkeling. Bij de omgevingspartijen is het minder duidelijk of die ruimte bestaat.

De omgeving

De niet-institutionele projectomgeving bestaat enerzijds uit omwonenden, wijkraad en stichting bewonersbelangen met een combinatie van individuele en groepswensen en anderzijds uit twee thematische belangengroepen, te weten: Stichting behoud van de Brunsummerheide en Stichting behoud Mijnsteenbergrandje Nassau IV.

Deze laatste belangengroepen en de stichting bewonersbelangen zijn expliciet tegen verdere afgraving: *'Afgraven is slecht voor het natuurgebied, slecht voor het milieu en betekent veel overlast voor de wijk'* (www.mijnsteenberg.nl). Mocht de mijnsteenbergrandje toch worden afgegraven, dan stelt men hier voorwaarden aan; een deel van de berg moet blijven staan om (samengevat uit website):

- *de wijk Heksenberg te beschermen tegen fijnstof, zand, lawaai en fabriekslicht*
- *een deel van de cultuurhistorische waarde van de mijnsteenbergrandje te behouden*
- *bijzondere flora en fauna op de berg te behouden*

In het voorjaar van 2013 is de omgeving geconsulteerd over verder uitbreiding. De resultaten werden besproken in een infomarkt op 12 juni 2013. Uit deze consultatie kwam een breed palet aan wensen en zorgen naar voren. Zorgen waren er met name over geluids- en stofoverlast, natuur en milieu en onbetrouwbare partijen die zich niet aan afspraken houden. Veel wensen kwamen ook voort uit de zorgen ('laat deel van berg staan als schil tegen overlast'), maar daarnaast werd het duidelijk dat velen een hoogwaardige parkachtige toekomst wensen.

De consultatie en infomarkt van 12 juni leert dat er enerzijds een breed palet aan groepen, wensen en belangen rond de Sibelcogroeve bestaat, maar anderzijds komt ook naar voren dat veel van de wensen en bezwaren samen te vatten zijn in een overzichtelijke set van 'wensen en waarden'. Door hier aan tegemoet te komen, ontstaat er (mogelijk) ruimte voor deelname van deze omgevingspartijen en mogelijk zelfs draagvlak voor de transformatie.

Vertrouwen

In projecten met een impact op de omgeving is er bij bewoners enerzijds vaak sprake van zorg om negatieve verandering van de leefomgeving en anderzijds gebrek aan vertrouwen in de initiators (een bedrijf) en beslissers (de overheid). De omgeving veronderstelt nog wel eens sturing van milieu-onderzoeken en niet uitgesproken belangen die de beslissing beïnvloeden.

vloeden. Daarbij wordt de overheid nog wel eens gezien als een speler met eigen belangen.

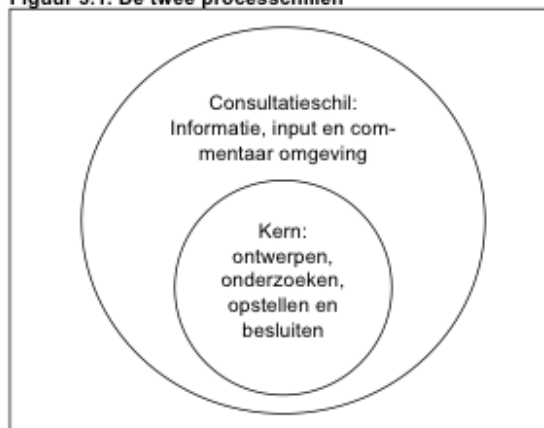
De resultaten van de consultatie en van de bijeenkomst 12 juni, komen overeen met het bovenstaande beeld. Met name Sibelco (lees: Sigrano) wordt gezien als een partij die afspraken niet nakomt.

3. PROCESARCHITECTUUR

Het transformatieproces moet uiteindelijk leiden tot een breed gedragen Plan van Transformatie. Dat vraagt een open en transparant proces én een eindresultaat dat in redelijke mate tegemoet komt aan alle belangen. Wij hanteren in dat verband de volgende principes:

1. Het eindresultaat moet zoveel mogelijk, maar in redelijkheid tegemoet komen aan alle belangen, dus ook aan belangen van de omgeving en de (thematische) belangengroepen
2. Het planproces wordt gekenmerkt door: openheid, deelname op basis van gelijkwaardigheid, redelijkheid en objectiviteit
3. Deelname aan het planproces vindt plaats op basis van wederkerigheid van gedrag; openheid moet van twee kanten komen. Partijen die het proces en deelname afwijzen, kunnen dan ook geen aanspraak maken op de rechten die verbonden zijn aan deze deelname
4. De omgeving wordt volwaardig afgevaardigd op alle niveau's, is daarmee volledig geïnformeerd en krijgt zo een totaal inzicht in de afwegingen
5. Het planproces kent twee schillen: in de kern van het proces vindt het ontwerp, het onderzoek, de onderhandelingen en de besluitvorming tussen partijen (inclusief afvaardiging van de omgeving) plaats. In de buitenste schil vindt consultatie van de omgeving plaats. Omwonenden en belangengroepen geven hun input en opmerkingen in consultatiebijeenkomsten waarmee de kern van het proces verder gaat.

Figuur 3.1. De twee processchillen

Het planproces is gebaseerd op een bekend proces- en onderhandelingsmodel, de zogenaamde 'Mutual Gains Approach' ofwel principieel onderhandelen. In dit model wordt onder meer gestreefd naar blijvend constructieve relaties en een inhoudelijk kwalitatief hoogwaardige uitkomst.

Oplossen van geschillen

In dit soort projecten zijn er diverse meningsverschillen tussen partijen. Deze verschillen worden volgens het volgende procesmodel aangepakt:

- Omzetten van meningen en standpunten naar belangen. Standpunten bieden vaak minder ruimte ('ik ben tegen') dan de achterliggende belangen ('geen overlast')
- Bepalen van een objectief, redelijk toetsingskader voor de oplossingen: wanneer is een oplossing acceptabel? Wanneer is er in redelijkheid sprake van 'geen overlast'?
- Breed verkennen van oplossingen, ook tijdelijke en niet-ideale oplossingen. Zoek naar oplossingen die meerwaarde bieden voor allen ('voor iedere gekapte boom, planten we er vijf')
- Kiezen van oplossing met de meeste meerwaarde voor allen en toetsing aan toetsingskader
- (verdere verbetering van gekozen oplossing)
- Opstellen van een 'single text', oftewel gezamenlijk geaccepteerde formulering van de oplossing

Dit procesmodel (dat o.a. in mediation-trajecten gebruikt wordt), is tevens ook de rode draad in de overkoepelende aanpak.

Processnelheid: draagvlak boven snelheid

Het voorgestelde procesmodel suggereert een intensief en langdurig proces. Dat zou kunnen, maar anderzijds leert het (eveneens zeer complexe) ENCI-traject dat breed gedragen resoluties binnen één jaar kunnen worden bereikt. Dat is ook in het geval van de Sibelco-groeve mogelijk.

Snelheid is belangrijk om de focus op de belangrijkste problemen te behouden en om 'procesvermoeidheid' te voorkomen. Anderzijds moet men ook niet bang zijn om eens pas op de plaats te maken om diepgaande verschillen op te lossen. Deze komen anders later weer terug en kunnen het proces alsnog verstoren.

Maak de planning en de aanpak bij aanvang tot een gezamenlijk streven, maar wees flexibel in de invulling. Draagvlak is uiteindelijk belangrijker dan het halen van een deadline, zeker gelet op de aflooptermijn van huidige vergunning (2020). Aandachtspunt vormen de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014 en de provinciale staten verkiezingen in maart 2015.

4. RESULTATEN

Het uiteindelijke procesresultaat is een Plan van Transformatie met een haalbaarheidsanalyse en een uitvoeringsovereenkomst. In het Plan van Transformatie (gereed week 44 2014) is opgenomen:

- Aanleiding en doel Transformatieproject
- Beschrijving van het planproces: deelnemers, processtappen, gemaakte keuzen, argumenten en (tussen)resultaten
- Het eindbeeld (bestaande uit ontwerpen met toelichtingen) en tussenbeelden op mijlpaalmomenten
- Beschrijving van uitvoeringsstappen (planning) en uitvoeringsmethoden
- Inventarisatie van milieu-effecten (op mens en natuur) en maatregelen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen en om te zetten in kansen
- Maatschappelijke kansen (en bedreigingen) die het project biedt en aanbevelingen hoe hiermee om te gaan
- Haalbaarheidsanalyse: juridisch (vergunningsaspecten milieu, natuur), financieel en bestuurlijk

Tussenresultaten zijn:

- Breed geaccepteerd Plan van Aanpak (10 december 2013)
- Nota Verkenning met wensen en waarden uit de omgeving en procespartijen en (daarop gebaseerd) een serie aanbevelingen voor het ontwerpproces (week 13 2014)
- Keuzenota met drie verschillende ontwerpen voorzien van een toelichting en een inventarisatie van de milieueffecten, maatschappelijke kansen en bedreigingen. De drie ontwerpen moeten tegemoet komen aan de aanbevelingen uit de Nota Verkenning (week 27 2014).

5. PROCESSTAPPEN

Het planproces moet leiden tot een Plan van Transformatie met haalbaarheidsanalyse in week 44 2014 (zie vorig hoofdstuk). Het planproces kent drie fasen en vijf stappen (zie figuur 5.1).

NOOT: de formele vergunningsprocedure, de procedure voor een ontwerp Provinciaal Inpassingsplan en Milieueffectrapportage worden gestart na afloop van het vaststellen van de uitvoeringsovereenkomst. In de overeenkomst worden wel streefdata vastgelegd inzake doorlooptijd van de formele procedures.

In het processchema is de kern van het proces in blauw weergegeven, met daaronder het beoogde resultaat en de deadline. De consultatieschil weergegeven in de groene balk. De pijlen geven aan op welk moment van de stap er een consultatiemoment is voorzien. Dit zal in de praktijk uiteraard flexibel en op basis van werkelijke behoeften moeten worden ingevuld. Hierna worden de procesfasen en -stappen verder uitgewerkt.

Figuur 5.1. Procesfasen en stappen

Twee Go/No-Go momenten

In het gehele planproces zijn twee tussentijdse Go/No-Go momenten: week 13 in 2014 en week 44 in 2014. Op deze momenten bezint de stuurgroep zich op voortgang, de geboekte resultaten en de komende fase.

Zowel individueel als in projectverband worden vragen beantwoord als: is er voldoende bereikt? Is er zicht op een resultaat? Hoe pakken we de volgende fase aan?

De stuurgroep gaat financiële commitments voor de volgende fase pas formeel aan nadat de vragen over voortgang, resultaten en verwachtingen positief zijn beantwoord.

5.1. De Raamwerkfase

In deze fase wordt het procesmatige en inhoudelijke raamwerk gedefinieerd: eerst wordt consensus gezocht over proces, aanpak, rollen en dergelijke, daar wordt consensus gezocht over de uitgangspunten.

Stap 1: start van het proces

Stap 1 moet leiden tot een breed geaccepteerd, verder uitgewerkt Plan van Aanpak met daarin (naast de gebruikelijke projectbeheersingsaspecten als resultaten, proces, planning, organisatie en kosten) bijzondere aandacht voor:

- de spelregels (hoe gaan we met elkaar om?)
- de consultatie-aanpak naar omgeving en communicatie naar omgeving
- de afvaardiging van de omgeving in de organisatie
- de aanpak en de scope van de uit te voeren onderzoeken

Daarnaast moet in stap 1 de samenwerking tussen partijen op gang komen.

De startfase bestaat uit een aantal gesprekken en overleggen:

- voorbereidende bilaterale, verkennende gesprekken
- meerdere procesgroepbijeenkomsten
- één consultatiebijeenkomst omgeving (na besluit stuurgroep in week 50 2013)
- één stuurgroepbijeenkomst begin december waarbij het PvA wordt vastgesteld

Stap 2. Verkenning van wensen en waarden

Stap 2 leidt tot een Nota Verkenning met daarin allereerst de gemeenschappelijk (zowel institutioneel als niet-institutioneel) gedeelde 'wensen en waarden'. Wensen hebben betrekking op toekomstige invulling, waarden hebben betrekking op datgene dat men belangrijk (te behouden) acht. Daarnaast geeft de Nota Verkenning richting over hoe e.e.a. onderzocht en ontworpen moet worden.

Het is belangrijk dat partijen in deze stap overeenstemming bereiken over zowel het inhoudelijke kader (wensen en waarden) als het procesmatige kader (hoe deze te onderzoeken/uit te werken). Als hierover geen gemeenschappelijk beeld bestaat, zullen partijen de latere resultaten alsnog verwerpen.

De nota is niet zozeer een opsomming van alle individuele wensen en waarden (dat ligt er inmiddels al naar aanleiding van de consultatie en de infobijeenkomst van 12 juni), maar meer een weergave van het gemeenschappelijk gedeelde 'wensen en waarden'-pakket. In de praktijk blijkt dat tegenover elkaar staande partijen meer met elkaar delen dan op het eerste gezicht lijkt. Zo wenst iedereen een kwalitatief hoogwaardige afwerking van het gebied met een meerwaarde voor de stad. Ook wil niemand overlast, ook niet Sibelco.

Door het gemeenschappelijke voorop te stellen, ontstaat er een gevoel van een gezamenlijk doel. Dit is de basis voor het verdere ontwerpproces en het oplossen van de verschillen.

Deze stap is een verkenning van belangen en de fase van elkaar leren kennen, met aandacht en ruimte voor persoonlijke drijfveren. Het is dan ook belangrijk dat men niet de standpunten opschrijft, maar deze vertaalt naar achterliggende belangen. Belangen geven veelal meer ontwerpruimte.

Ten aanzien van de wijze van onderzoek is het belangrijk om het volgende te bespreken in deze stap:

- wat moet er onderzocht/ontworpen worden?
- Hoe gaan we dat doen? Diepgang, methoden?
- Hoe worden partijen betrokken?

Een gemeenschappelijk beeld over het onderzoek/ontwerpproces is belangrijk. Wordt het onderzoek gewantwoord, dan zullen de resultaten niet worden geaccepteerd. Vertrouwen kan bijvoorbeeld worden gewekt door bewoners op te nemen in de begeleidingsgroep of door second opinions te vragen bij cruciale aspecten.

De Verkenningsschap kan kort duren. De consultatie en bijeenkomst van 12 juni biedt immers een goede basis vanwaar verder gewerkt kan worden. Het moet mogelijk zijn om in één omgevingsbijeenkomst enerzijds de oogst van 12 juni te vertalen naar een gemeenschappelijk aanvaard pakket aan 'wensen en waarden' en anderzijds richting te geven aan onderzoek en ontwerp.

Daarmee kan de volgende fase starten.

5.2. Ontwerp- en onderzoeksfase

In deze fase worden (bij een Go-beslissing) op basis van de Nota Verkenning allereerst drie verschillende ontwerpen gemaakt met daarbij een toelichting, een evaluatie van milieuaspecten en maatschappelijke effecten en een eerste haalbaarheidsanalyse (stap 3 Ontwerpen). Vervolgens wordt een voorkeurs-ontwerp vastgesteld dat verder wordt verbeterd in stap 4 (Afronding). Tegelijkertijd wordt het Plan van Transformatie opgesteld.

Stap 3 Ontwerpen

De drie ontwerpen worden in twee stappen ontwikkeld: een Schets-ontwerp en een Ontwerp. Op basis van de drie ontwerpen wordt aan het eind van deze fase een voorkeursontwerp gekozen met aanbevelingen voor verbetering (voor de volgende fase; de Afrondingsstap). De keuze vindt plaats binnen de kernorganisatie, de omgeving wordt hierbij geconsulteerd.

De Ontwerpstep kent de volgende deelstappen:

Schets-ontwerp:

- de procesgroep formuleert een programma van eisen op basis van de Nota Verkenning
- Sibelco B.V. contracteert de onderzoeksbureau's
- De onderzoeksbureau's stellen drie ontwerprichtingen voor en bespreken deze met de procesgroep. Na goedkeuring door transformatiegroep worden deze tot schetsen met toelichtingen, evaluaties en haalbaarheidsverkenningen uitgewerkt
- De schetsen met bijbehorende documentatie worden besproken door de procesgroep, eventueel nog aangepast en vrijgegeven voor bespreking met de omgeving
- In een consultatiebijeenkomst worden de schetsen besproken. De omgeving wordt gevraagd om aanbevelingen voor verbetering te geven.
- De procesgroep vertaalt de resultaten van de consultatiebijeenkomst naar een tweede programma van eisen voor de Ontwerp-fase

Ontwerp:

- De onderzoeksbureau's werken de drie schetsen met documentatie verder uit tot ontwerpen op basis van het tweede programma van eisen. Na afronding worden de resultaten met de procesgroep besproken en worden de ontwerpen (mogelijk na een laatste verbeter slag) vrijgegeven voor consultatie..
- In een consultatiebijeenkomst worden de ontwerpen besproken en wordt de omgeving gevraagd een voorkeur te uiten voor het definitieve ontwerp. Ook worden de laatste verbeterpunten geïnventariseerd
- De geboekte resultaten worden besproken in procesgroep en het voorkeursontwerp met verbeterpunten wordt vastgesteld in de stuurgroep

Stap 4 Afronding

In deze stap worden de laatste verbeterpunten in het voorkeursontwerp aangebracht en worden de onderzoeken afgerond. De resultaten van de voorafgaande stappen worden verwerkt in een concept- en een definitief Plan van Transformatie en een haalbaarheidsanalyse.

Er is nog één consultatiebijeenkomst waarbij het eindresultaat besproken wordt.

De procesgroep en de stuurgroep stellen de documenten vast en spreken af hoe het vaststellingsproces in de achterliggende organisaties zal plaatsvinden. Ook wordt vooruitgekeken naar het uitvoeringsproces: welke uitvoeringsorganisatie? Hoe deze op te starten?

5.3. Vaststellingsfase

In deze laatste fase ondertekenen de betrokken institutionele organisaties (*) een uitvoeringsovereenkomst. In de uitvoeringsovereenkomst zijn afspraken gemaakt over het PIP, MER en vergunningen. De termijn voor het doorlopen van de procedure om te komen tot een provinciaal inpassingsplan en MER i.c.m. het toepassen van de coördinatie regeling voor vergunningverlening bestrijkt (incl. beroep) een periode van ca. 30-32 maanden. Tevens wordt afgesproken hoe openstelling, beheer en onderhoud van de door Sibelco op te leveren gronden i.h.k.v. het Plan van Transformatie wordt geregeld en hoe invulling wordt gegeven aan de procedure voor de EHS-saldbenadering.

* Omwonenden zullen worden uitgenodigd om bij de ondertekening aanwezig te zijn.

6. ORGANISATIE

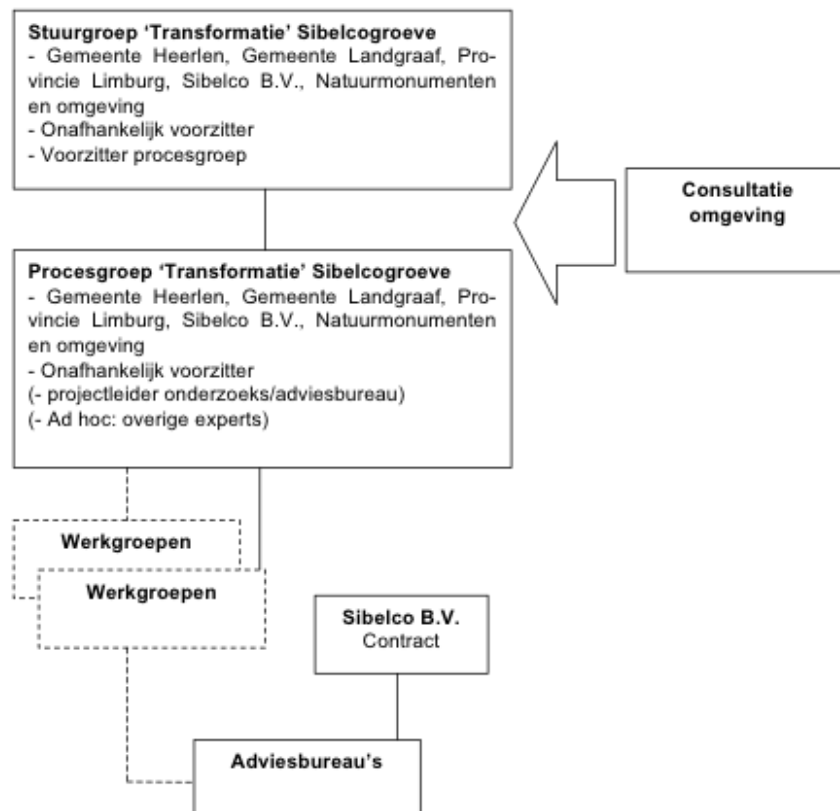
Het gehele proces wordt aangestuurd door een stuurgroep bestaande uit bestuurlijke vertegenwoordigers van Gemeente Heerlen, Gemeente Landgraaf, Provincie Limburg, Sibelco B.V., Natuurmonumenten en omgeving. De stuurgroep wordt geleid door een onafhankelijke voorzitter. Per fase komt de stuurgroep minstens één maal bijeen, meestal aan het eind om de resultaten vast te stellen.

De dagelijkse aansturing vindt plaats door de procesgroep. Deze bestaat uit ambtenaren en vertegenwoordigers van de eerder genoemde partijen. Ook ondersteunende deskundigen kunnen (ad hoc of permanent) lid zijn van de procesgroep. Ook de procesgroep wordt voorgezeten door een onafhankelijk voorzitter. De procesgroep komt minimaal twee maal per fase bijeen.

Voor specifieke onderwerpen kunnen (ad hoc) werkgroepen worden opgezet.

Het ontwerp- en onderzoeksproces wordt door adviesbureau's uitgevoerd. Deze worden gecontracteerd door Sibelco B.V., maar de inhoudelijke aansturing vindt plaats vanuit de stuurgroep en de procesgroep. Figuur 6.1 geeft de organisatie schematisch weer.

6.1. Organisationschema

Onafhankelijke experts

Er zijn twee onafhankelijke experts in dit proces:

- Voorzitter stuurgroep. Deze staat boven (tussen) alle partijen en bewaakt dat alle belangen een volwaardige plaats krijgen in het proces en dat geen onredelijke eisen/wensen aan partijen gesteld worden. Hij probeert een resultaat te boeken dat voor alle partijen acceptabel is.
- Voorzitter procesgroep. Hij staat naast en tussen de partijen en verbindt hen, met de opdracht om op ambtelijk niveau samen tot een oplossing met meerwaarde voor allen te komen. De voorzitter werkt vanuit de uitgangspunten van mutual gains. De stuurgroep is zijn opdrachtgever, de voorzitter van de stuurgroep zal hem dagelijks aansturen. De voorzitter van de procesgroep is tevens secretaris van de stuurgroep. Hij zal in 'tandemverband' werken met de processecretaris.

Benodigde personele inzet

De inzet van de stuurgroep is beperkt tot een 7 tal bijeenkomsten met voorbereidingstijd. De voorzitter zal echter ook tussentijds contact moeten onderhouden met procesgroep, deelnemers stuurgroep en omgeving..

Zoals gezegd, verzorgt de procesgroep de aansturing van de werkzaamheden. Ook zal de procesgroep een aantal documenten moeten opstellen (Plan van Aanpak, Nota Verkenning, Keuzenota, opliggende aanbiedingsbrieven, tussentijdse memo's) al dan niet gebaseerd op documentatie van de adviesbureau's.

Dat vraagt 'meewerkende' leden van de procesgroep. Dit geldt zeker voor de processecretaris, die de penvoerder zal zijn van de belangrijkste documenten en de dagelijkse coördinatie zal verrichten. Maar ook andere leden zullen af en toe meeschrijven. Ook zal een communicatiemedewerker af en toe een nieuwsbrief moeten opstellen en de website bij moeten houden.

De inzet van de voorzitter van de procesgroep bedraagt 0,4 fte en de inzet van de processecretaris 0,6 fte. Beiden zijn afkomstig uit een institutionele organisaties (gemeente resp. provincie)en worden gedetacheerd naar dit project. De inzet van de overige procesgroep-leden zal in de orde-grootte zijn van ca. 25 dagen.

7. **BEGROTING**

De begroting is opgesplitst naar de drie fasen. Deze volgen de Go/No-Go momenten. Het eerste Go/No-Go besluit (nu) gaat dus over de kosten van de Raamwerkfase (tabel 7.1.).

In dit project is er sprake van enerzijds inhuur (directe kosten) en anderzijds inzet van personeel (indirecte kosten). Voor wat betreft de inzet van personeel wordt alleen de projectbrede inzet (voorzitter en secretaris procesgroep, communicatie) in beeld gebracht. Inzet voor de eigen belangenbehartiging en voorbereiding daarvan (leden stuurgroep, leden procesgroep) wordt dus voor eigen rekening gedaan.

Zie bijlage

(De versie die in stuurgroep dd. 29-10 aan de orde is gekomen heeft nadere aanpassing n.a.v. reactie gemeenten. Hiervoor is eerst vaststelling van de verdeling van de kosten voor de eerste fase door de stuurgroep nodig).

Bijlage 2

Nota Verkenningen

05-01-2015

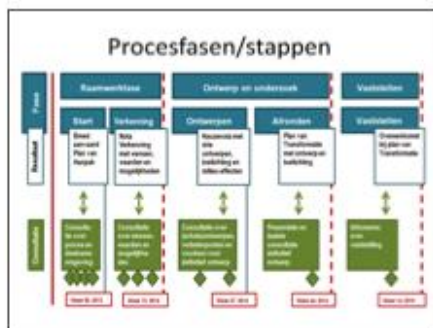
Nota Verkenning

Doel

- *Afronding Raamwerkfase
- *vertrekpunt voor fase Ontwerp en onderzoek

Leeswijzer

- *compact
- *begrijpelijk
- *gebaseerd op wat we gehoord hebben
- *werkdokument in een open proces
- *vastleggen doen we aan het einde (PvT en overeenkomst)

Deelfase Start: deelname omgeving

Consultatie:

- gesprekken met 3 stichtingen en 3 wijkraden Heksenberg, Palemig en de Kalkert
- gesprekken met omwonenden
- resultaat: zetels in Stuurgroep en zetels in Transformatiegroep
- bewonersavond op 10 februari: meer kandidaten gezocht
- bewonersavond op 26 februari: kiezen kandidaten

05-01-2015

Deelfase Start: deelname omgeving

Resultaat:

- 3 stichtingen bezetten in Stuur- en Transformatiegroep een zetel: Dries Ausems en Otto Zerdoner
- Omwonenden bezetten in Stuur- en Transformatiegroep een zetel: Els van Boekholdt en Marianne Sangers
- kernteam van omwonenden ondersteunt de omwonendenvertegenwoordigers

Deelfase Verkenning

- wat hebben we gedaan?
  - analyse van belangen uit verkenning Jhon van Veelen
  - kennismaking met gebied: wandelingen op 1 februari
  - inspiratieavond op 24 februari
  - luisteren

belangen I

- **Omwonenden:** geen overlast; rust; natuur; waardebehoud woning; veilige en gezonde leefomgeving; duidelijkheid
- **3 stichtingen:** behoud veilig woon- en leefklimaat directe omgeving mijnsteenberg; behoud (cultuurhistorische waarde) mijnsteenberg; behoud natuurwaarden mijnsteenberg en zuidwest hoek groeve; geen schade aan Natura2000 t.g.v. bedrijfsactiviteiten
- **Gemeente Heerlen:** uitgangspunten Masterplan 2009; goede/ veilige leefomgeving; veilige eindafwerking; beheersbaar gebied
- **Gemeente Landgraaf:** hoogwaardige afwerking; extensief recreatief gebied; uitlooptgebied voor omwonenden; goede/veilige leefomgeving; veilige eindafwerking; beheersbaar gebied

belangen II

- **Sibelco:** winning van hoogwaardig zilverzand inclusief de mijnsteenberg; herinrichting van het gebied ten behoeve van de eindsituatie, rekening houdend met: grondbalans, goed nabuurschap en milieu- en wetgevingsaspecten
- **Natuurmonumenten:** goede landschaps-ecologische aansluiting Brunsummerheide; versterking natuur(beleving) Brunsummerheide; spreiding recreatiedruk
- **Provincie Limburg:** maatschappelijke meerwaarde conform de beleidsnota Ontgrondingen; versterking Ecologische Hoofdstructuur

05-01-2015

wensen I

- Omwonenden: "Vaak gehoord": behoud (schil) mijnsteenberg; openbaar gebied; recreatieve functie; snel afwerken, huizen zo nodig opkopen; duidelijkheid; landbouwgebied
- Stichtingen: snel inrichten en openstellen; zo min mogelijk in exploitatie verkerend gebied; niet versturende en goed gezoneerde recreatieve functies; planschadering bij (gedeelte)jke) vergraving mijnsteenberg

wensen II

- Gemeente Heerlen: behoud schil; duidelijkheid in tijd en inhoud; aansluiting op bestaande structuren; snel afwerken om overlast omgeving te beperken; helder en transparant proces, waarbij belanghebbenden rechtstreeks worden betrokken
- Gemeente Landgraaf: ruimte voor kleinschalige initiatieven met opbrengend vermogen; aansluiting op Heiden natuurpark
- Sibelco: verlengen vergunning voor periode na 2020, uitbreiding ter plaatse van mijnsteenberg; gefaseerde eindsafwerking met meerwaarde; langdurig bureu

wensen III

- Natuurmonumenten: Uitwerken groevegebied als onderdeel van het Heiden natuurpark; water-recreatieve voorziening ter ontlasting recreatiedruk bronnengebied Rode Beek; in natuurzone ondiep vennenlandschap i.p.v. grote diepe waterputten
- Provincie Limburg: kwalitatief goed en maatschappelijk verantwoord project; stevige kwaliteitsimpuls natuur; opengesteld gebied met een bovenlokale functie; onderzoeken of er met het project een bijdrage aan de IBA Parkstad kan worden geleverd

ideeën inspiratieavond 24-feb

- door deelnemers **positief** ervaren: bos; uitbreiding natuurgebied; zwempas; natuurreservaat; visvijver; uitkijkpunt; eiland; hondenuitlaatplek; recreatieve routes; wandelpaden; educatieve route; leefgebied voor een diersoort
- door deelnemers **negatief** ervaren: jachtgebied; paintball/airsoft; speelparadijs; (drijvende) woningen; villa's; bungalowpark; zonne-energiepark; kamperen; bedrijvenpark; megastal; evenemententerrein

05-01-2015

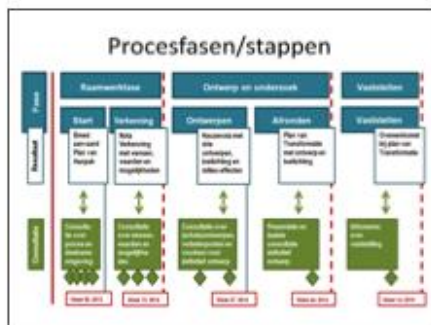
Nota Verkenning

Doel

- Afronding Raamwerkfase
- vertrekpunt voor fase Ontwerp en onderzoek

Leeswijzer

- compact
- begrijpelijk
- gebaseerd op wat we gehoord hebben
- werkdocument in een open proces
- vastleggen doen we aan het einde (PvT en overeenkomst)

Deelfase Start: deelname omgeving

Consultatie:

- gesprekken met 3 stichtingen en 3 wijkraden Heksenberg, Palemig en de Kakert
- gesprekken met omwonenden
- resultaat: zetels in Stuurgroep en zetels in Transformatiegroep
- bewonersavond op 10 februari: meer kandidaten gezocht
- bewonersavond op 26 februari: kiezen kandidaten

05-01-2015

variant B

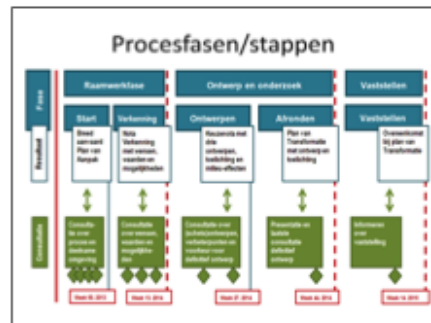
- schil van de mijnsteenbergt blijft staan
- verwachte kosten voor realisatie zijn gemiddeld (hoger dan variant A en lager dan variant C)
- meer mogelijkheden in het beheer t.o.v. variant A
- werkgelegenheid Sibelco en t.g.v. uitwerking plan van transformatie (beperkt)
- gefaseerde afwerking en oplevering

variant C

- mijnsteenbergt krijgt nieuwe vorm of verdwijnt
- verwachte kosten voor realisatie zijn relatief hoog (hoger dan varianten A en B).
- maximale mogelijkheden in het beheer
- extra werkgelegenheid t.g.v. plan van transformatie
- gefaseerde afwerking en oplevering

procesfase Ontwerp en onderzoek

- subfasen Ontwerpen en Afronden
- Ontwerpen (gereed week 27 = begin juli)
  - proces: stap 3
  - consultatie: twee momenten (schetsontwerpen & definitieve ontwerpen)
  - resultaat: Keuzenota met 3 ontwerpen, toelichting evaluatie milieu- en maatschappelijke aspecten en inschatting haalbaarheid
- Afronden: Plan van Transformatie (begin nov.)

05-01-2015

Ontwerpen

- werkbezoek Maasmechelen
- aantrekken ontwerper/ambitie-atelier
- 1ste PvE met input van Nota Verkenning
- schetsontwerpen in werkgroepen; tekenen en rekenen
- consultatie omgeving
- 2de PvE met aanbevelingen omgeving
- ontwerpen in werkgroepen; tekenen en rekenen
- consultatie omgeving
- vaststellen voorkeursontwerp (met verbeterpunten)

doorkijk => Afronden

- concept Plan van Transformatie
- definitief Plan van Transformatie met haalbaarheidsanalyse
- consultatie omgeving inzake eindresultaat
- vaststellen documenten in Stuurgroep en in de achterliggende organisaties
- vooruitblik uitvoeringsproces

Bijlage 3

Korte beschrijving van het proces van totstandkoming van het eindplan behorende bij de huidige vergunning

Het proces van totstandkoming van het Plan van Eindafwerking behorend bij de huidige vergunning.

Op 10 april 2001 verkreeg het toenmalige Sigrano een ontgrondingvergunning voor circa 110 ha in de gemeenten Landgraaf en Heerlen, grenzend aan de Brunsummerheide. Deze ontgrondingvergunning geldt tot 25 januari 2020. De ontgrondingvergunning schrijft voor dat de vergunninghouder een plan van de eindtoestand in moet dienen, dat overeenkomstig voorschrift 5 van de vergunning gebaseerd moet zijn op enerzijds de schetsplannen die bij een eerdere vergunningverlening in 1986 en 1987 werden goedgekeurd door de provincie en anderzijds op het bij de nieuwe aanvraag overgelegde concept-eindplan.

Het bureau Groenplanning krijgt de opdracht om de visie en het eindplan op te stellen en gaat hiervoor aan het werk samen met 5 omgevingspartijen. In 2002 wordt de ontwikkelingsvisie opgeleverd, die 'gebaseerd is op het in 1987 door Heerlen en Bevoegd gezag goedgekeurde schetsplan van de eindtoestand'. De visie is verder 'gebaseerd op de ambities van de concessiehouder om het gebied t.z.t. op adequate wijze in te richten en een betekenisvolle bestemming voor Parkstad te geven'. De visie wordt nog wel door de partijen gedeeld, maar de verschillen (m.n. op gebied recreatie) zijn te groot om tot overeenstemming te komen over een integraal eindplan. Er is alleen draagvlak voor een traditionele herinrichting. Daarom wordt een minimaal en een maximaal model opgesteld.

Het maximale model is het meest in lijn met de visie 2025. Mocht uit onderzoeken blijken dat de recreatiebehoefte tot positieve resultaten kan leiden voor de vergunninghouder, dan kan hij hier alsnog toe overgaan. Het minimale model legt de nadruk op de zandwinning. Er wordt uiteraard een voor partijen acceptabele terreinmodellering en landschappelijke herinrichting gerealiseerd. De nadruk ligt daarbij op natuurontwikkeling binnen een afgesloten niet toegankelijk gebied.

Op 2 mei 2002 werd het eindplan voor de gehele groeve voorgelegd aan de provincie, die dit goedgekeurde op 19 juli 2002. In dit door de provincie Limburg goedgekeurde plan wordt aangegeven dat het minimaal model als basis zal dienen voor de werk- en faseringsplannen van de vergunninghouder. Dit minimale plan, aangereikt door vergunninghouder Sibelco en bevoegd gezag Provincie Limburg, is in dit plan van Transformatie het referentiekader¹⁰.

---

¹⁰ De gemeente Heerlen behoudt zich het recht voor om zich niet gebonden te voelen aan de referentievariant zoals getoetst en geaccordeerd door het bevoegd gezag de provincie Limburg indien onverhoopt die plan van Transformatie niet tot uitvoering komt.

Bijlage 4

Het referentiekader zoals aangereikt door Provincie en Sibelco.

MEMO

Auteur	Aaike Verlinden	Pagina	3
Plaats	Heerlen	Datum	22 augustus 2014
Referentie		Bijlage	Plan Referentiekader
Aanwezig		CC	

Toelichting bij het referentiekader voor de groeve te Heerlen

Het jaar 2014 is een bijzonder jaar voor Sibelco. Tijdens dit jaar loopt een proces waarbij samen met de verschillende stakeholders wordt nagedacht over de toekomst van de site te Heerlen. De huidige vergunning loopt tot 2020 en Sibelco wenst de ontgroning ook verder te zetten na 2020, vandaar dat een proces werd opgezet om te komen tot een Plan van Transformatie.

Sibelco wenst naast de verlenging van de huidige ontgrondingsvergunning eveneens een uitbreiding van het ontginningsgebied. Om te komen tot een plan van transformatie voor de groeve te Heerlen worden 3 varianten uitgewerkt door het studie bureau Stroming, zijnde kortweg: 1) verlenging van de huidige vergunning, 2) verlenging van de vergunning en uitbreiding ter hoogte van de Mijntenberg met behoud van een schil, 3) verlenging van de vergunning en uitbreiding ter hoogte van de Mijntenberg zonder behoud van een schil.

Opdat een doordachte keuze zou gemaakt kunnen worden, werd gevraagd naar het referentiekader waarmee de 3 varianten zouden kunnen worden vergeleken.

Het referentiekader (**bijlage 1**, met hoogtelijnen in **bijlage 2**) geeft aan waartoe Sibelco gehouden zou zijn, indien het plan van transformatie geen resultaat zou opleveren.

Het referentiekader gaat uit van de reeds verleende vergunningen, goedgekeurde eindplannen en de bestaande toestand, waarbij er naar gestreefd wordt om binnen de looptijd van de vergunning het gebied af te werken conform de goedgekeurde eindplannen. Indien dit niet lukt, dient een nieuw eindplan te worden opgesteld.

Afwerking conform het (minimale) eindplan van de huidige vergunning geldt in principe enkel indien er voor 2020 geen nieuwe aanvraag tot ontgrondingsvergunning wordt ingediend. Het opstellen van een referentiekader is dus een theoretische discussie die alleen de meerwaardebepaling dient van de drie transformatievarianten t.o.v. de situatie in 2020.

Het referentiekader is in onderling overleg met de provincie opgemaakt.

Uitgangspunten referentiekader

Minimaal model in uitvoering van de ontgrondingsvergunning dd. 10 april 2001

Op 10 april 2001 verkreeg het toenmalige Sigrano een ontgrondingsvergunning voor circa 110 ha. Deze ontgrondingsvergunning geldt tot 25 januari 2020.

De ontgrondingsvergunning schrijft voor dat de vergunninghouder een plan van de eindtoestand dient in te dienen. Dit plan van eindtoestand dient overeenkomstig voorschrift 5 van de ontgrondingsvergunning gebaseerd te zijn op plannen die eerder werden goedgekeurd door de provincie.

Op 2 mei 2002 werd het eindplan voor de gehele groeve voorgelegd aan de provincie, die dit goedkeurde op 19 juli 2002 (**bijlage 3**). In dit door de provincie Limburg goedgekeurde plan werd een minimaal en een maximaal model opgenomen en werd aangegeven dat het minimaal model als basis zal dienen voor de werk- en faseringsplannen van de vergunninghouder.

Dit betekent dat dit minimaal model het eindplan betreft in uitvoering van voorschrift 5 van de ontgrondingsvergunning. Dit minimaal plan vormt de basis voor het referentiekader.

Gedetailleerd plan van eindtoestand fase 1 (10 ha)

Op 19 juli 2002 werd eveneens een gedetailleerd plan van de eindtoestand van de eerste fase (10 ha) door de provincie goedgekeurd. Omwille van een later flora- en faunaonderzoek werd dit plan aangepast. Na een veldbezoek op 8 oktober 2004 werd het eindplan voor de delta-aanleg goedgekeurd door de provincie (**bijlage 4**). Dit gedetailleerde eindplan voor de reeds ontgonnen en heringerichte fase 1 is tevens meegenomen in het referentiekader.

Afwerking fase 2

Fase 2 werd afgewerkt in uitwerking van het masterplan, als voorafname aan het toekomstige eindplan. Gelet op deze bestaande toestand, worden deze landlobben mee opgenomen in het referentiekader. Dit moet nog worden geformaliseerd.

Nieuwe ontsluitingsweg

De nieuwe ontsluitingsweg werd op 20 januari 2014 vergund door de gemeente Heerlen en is ondertussen aangelegd. Uiteraard werd deze nieuwe weg mee opgenomen in het referentiekader.

Op basis van deze uitgangspunten werd het referentiekader uitgetekend op plan, zoals bijgevoegd.

Toelichting referentiekader

Kleuren en lijnen:

- Blauw: water
- Geel: zand
- Groen: laagwaardige natuur
- Rood: woningen en woningbijgebouwen
- Rode lijnen: hoogtelijnen

Enkele opmerkingen bij dit plan uit 2002:

- Mogelijkheid voor dagrecreatie: de terreinmodellering en inrichting gebeurde i.f.v. eventuele latere openstelling, doch de groeve is niet verplicht openbaar toegankelijk. Beperkte, occasionele toegankelijkheid onder begeleiding is mogelijk maar afhankelijk van de situatie en de instemming van de alsdan relevante partijen, waaronder Sibelco als eigenaar.
- Centrale ruimte: ter hoogte van deze ruimte werd de nieuwe ontsluitingsweg aangelegd.
- Natuurontwikkeling: dit gebied is niet openbaar toegankelijk. Beperkte, occasionele toegankelijkheid onder begeleiding is mogelijk mits akkoord van Sibelco (eigenaar) en provincie Limburg (toezienende overheid).
- Restauratie en exploitatie nederzettingen: dit gebied valt buiten de concessie.
- Afwerking conform model is niet op alle plekken in 2020 klaar indien ontgronding niet tijdig klaar is (bv wat betreft dieptes).

Criteria i.f.v. vergelijking referentiekader (tijdsplan na 2020) versus 3 varianten

Economie:

Na 2020 geen directe, indirecte of spin-off werkgelegenheid meer.

Ecologie/landschap/water:

Tijdelijke natuur en spontane begroeiing zorgen voor pioniersvegetatie.

Er worden geen specifieke abiotische (bodem, water, expositie, ondiepe plekken, etc.) uitgangssituaties voor natuurontwikkeling gecreëerd. De natuur herovergt spontaan het gebied op een (gesloten) grondschotel die het resultaat is van de ontginning en herstructurering. Uitzondering daarop vormen de zuidzijde van de zuidelijke plas en de noordzijde van de noordelijke plas waar de ontwikkeling van een krekzone wordt mogelijk gemaakt en de groeve te Landgraaf waar ondiepe plassen worden gecreëerd die gevoed zullen worden door zeer ondiepe kwel (verborgen valleien).

Er wordt geen specifieke natuurtechnische inrichting voorzien voor soorten.

Het groevegebied wordt voornamelijk ingericht met laagwaardige natuurelementen, zoals grassen.

De bestaande afrastering blijft bestaan.

Milieu:

Het hydrologisch systeem wordt alleen tijdens de activiteiten voortdurend gemonitord. Na beëindiging van de activiteiten geen geluids- en stofemissies meer.

Recreatie/toegankelijkheid/Toerisme:

Er wordt geen dagrecreatie voorzien zolang Sibelco eigenaar en beheerder is van het gebied.

Het gebied is niet openbaar toegankelijk.

Beperkte, occasionele toegankelijkheid onder begeleiding is mogelijk maar afhankelijk van de situatie en de instemming van de alsdan relevante partijen, waaronder Sibelco als eigenaar

Cultuurhistorie:

Mijnsteenbergen en voormalige zandgroeven zijn nog aanwezig, op afstand te bekijken.

Leefbaarheid:

Geen zandwinningsactiviteiten meer, echter ook geen toegevoegde waarde (door betrekken van het gebied bij de omgeving).

Overig:

Op basis van de vergunning dient een waarborgsom te worden gestort/garantie te worden gesteld, grotendeels afhankelijk van het oppervlak van de ten behoeve van de ontgronding in gebruik zijnde hectares. Deze garantie is thans gesteld op 1.995.292 euro. Sibelco krijgt dit bedrag (per gedeelte) terug na (gedeeltelijke) oplevering. Het betreft hier slechts een garantstelling als opvang voor bijzondere situaties. Indien Sibelco de groeve niet kan achterlaten zoals volgens de vergunning moet, dan kan de provincie onder gebruik making van dit geld zelf zorgdragen voor de afwerking. Dit is echter een uiterste situatie. Het is normaliter aan Sibelco zelf om de vergunning uit te voeren. Er zijn geen afspraken over de kosten van het eindplan en de kosten die Sibelco hiervoor moet maken.

Bijlage 5

De schetsontwerpen van de varianten A, B en C met korte toelichting

Toelichting Variant A

Uitgangspunten winning

Variant A sluit nauw aan bij huidige vergunning. De termijn voor de winning wordt verlengd tot na 2020 maar het wingebied zelf wordt niet uitgebreid. De mijnsteenbergrand blijft onaangeroerd. De werkgelegenheid die de winning biedt blijft na 2020 nog een aantal jaren in stand.

Inrichting en functies

De afwerking en oplevering vinden gefaseerd plaats; gebiedsdelen waar de winning klaar is worden zo snel mogelijk ingericht en opgeleverd. De verwachte kosten voor realisatie van de eindinrichting zijn relatief laag (lager dan bij varianten B en C).

Het gebied wordt toegankelijk. Er zijn doorgaande wandelroutes, een doorgaand fietspad op de plek van het oude mijnspoor, een zwemstrand met parkeerplaats bij de centrale plas, een rolstoelpad bij de zuidelijke plas. In de eindsituatie is er een hondenuitlaatstrand bij de noordelijke plas maar omdat het nog langere tijd duurt voordat dit deel van het gebied is afgewerkt komt er ook een (evt tijdelijk) hondenstrand in de zuidelijke plas waar geen winning meer plaatsvindt. De (beperkte) voorzieningen zijn geconcentreerd in het zuidelijke deel, in het noordelijke deel heerst rust.

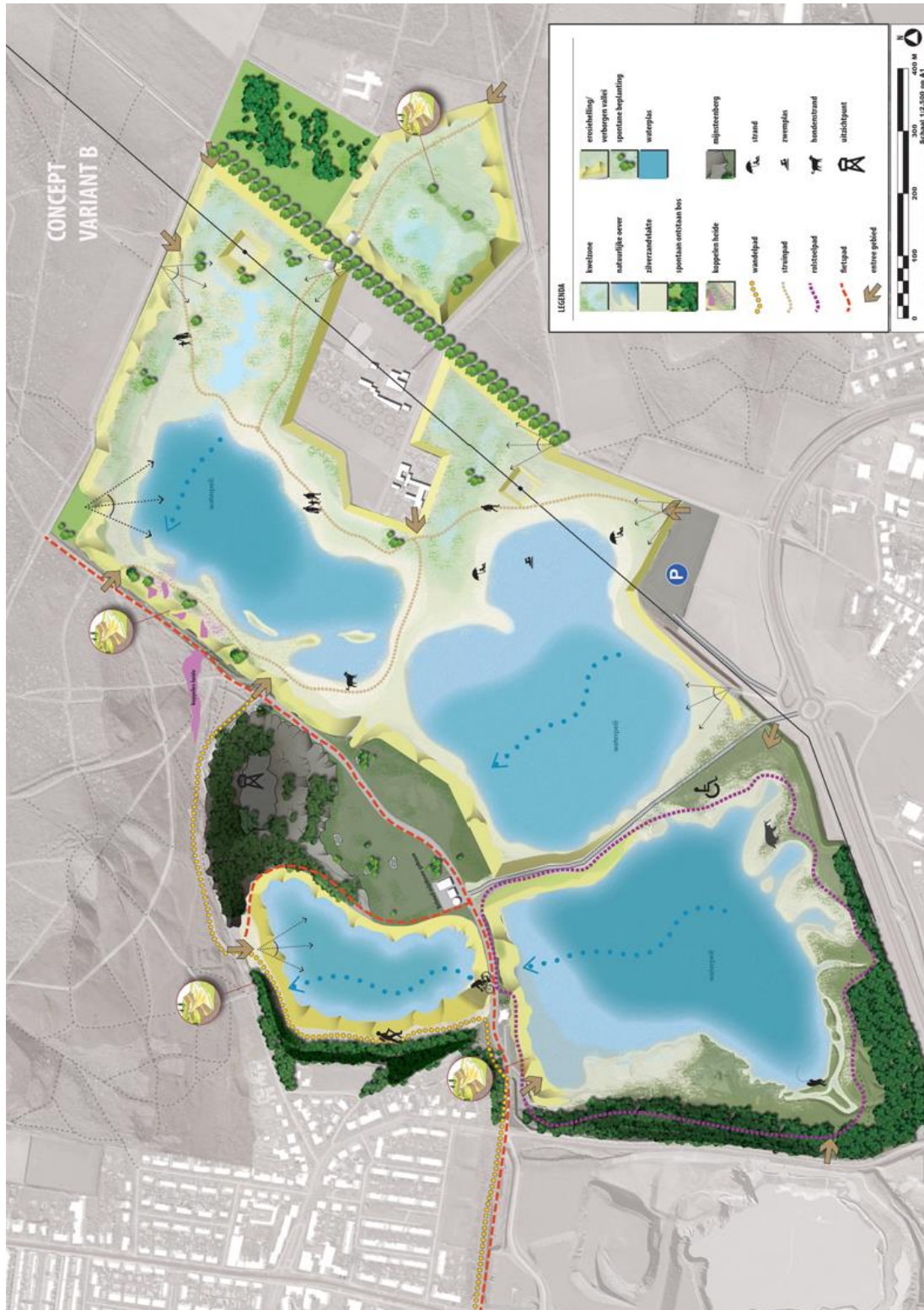
De natuur en het landschap zijn uniek omdat er niet alleen open water is maar ook enkele steile wanden ("kliffen") en kwelzones waar kraakhelder grondwater aan de oppervlakte komt.

Het terrein waarop de fabriek van Sibelco is gevestigd blijft na de winning een bedrijfsterrein waarop zich een andere onderneming kan vestigen. De markt bepaalt of dat ook gebeurt maar er is dus ruimte voor werkgelegenheid nadat de winning is beëindigd.

Er zijn enkele onderdelen die in het kader van de IBA een bijzonder karakter kunnen krijgen, zoals een uitzichtpunt op de mijnsteenbergrand of de bedrijfsgebouwen van een onderneming die zich hier wil vestigen.

Variant B

Toelichting Variant B

Uitgangspunten winning

De termijn voor de winning wordt verlengd en ook het wingebied wordt uitgebreid want er wordt in deze variant deels ook onder de mijnsteen berg gewonnen. De schil van de mijnsteen berg aan de kant van de wijk Heksenberg blijft staan, de rest van de berg wordt binnen het gebied verplaatst.

Inrichting en functies

De afwerking en oplevering vinden gefaseerd plaats; gebiedsdelen waar de winning klaar is worden zo snel mogelijk ingericht en opgeleverd. De verwachte kosten voor realisatie van de eindinrichting zijn gemiddeld (hoger dan bij variant A en lager dan bij C).

Net als bij A wordt het gebied toegankelijk, zijn er doorgaande wandelroutes, een doorgaand fietspad, een rolstoelpad bij de zuidelijke plas. Het zwemstrand bij de zuidelijke plas is hier wat groter, meer op de zon gericht dan in variant A en ligt nabij de gebouwen in de enclave die niet vergraven is. In de eindsituatie is er een hondenuitlaatstrand bij de noordelijke plas maar omdat het nog langere tijd duurt voordat dit deel van het gebied is afgewerkt komt er ook een (evt tijdelijk) hondenstrand in de zuidelijke plas waar geen winning meer plaatsvindt. Om dezelfde reden is er hier ook een (tijdelijk) zwemstrand met kiosk en mogelijkheden voor roeien e.d.. De voorzieningen zijn geconcentreerd in het zuidelijke deel, in het noordelijke deel heerst rust.

Er is meer ruimte voor kliffen en kwelzones en langzaam uit het water oplopende oeverzones. Voorzover onder de mijnsteen berg is gewonnen zijn ook daar bijzondere steilranden met daarlangs een wandelroute. De kwaliteit van de natuur en het landschap zijn in deze variant groter dan in variant A.

De bedrijfsgebouwen van Sibelco worden na beëindiging van de winning verwijderd en dit terrein wordt toegevoegd aan het natuurgebied; er komt geen nieuwe bedrijvigheid op deze plek. Er zijn mogelijkheden voor ondernemen en werkgelegenheid in de recreatieve sfeer; maar zeer beperkt. Er zijn enkele onderdelen die in het kader van de IBA een bijzonder karakter kunnen krijgen (bijv. een uitzichtpunt op de mijnsteen berg).

Toelichting Variant C

Uitgangspunten winning

De termijn voor de winning wordt verlengd. Het wingebied wordt uitgebreid in vergelijking met variant A, maar is ongeveer net zo groot als in B. Er wordt in deze variant ook onder de schil van de mijnsteenbergrand gewonnen, maar de huidige top van de mijnsteenbergrand blijft staan. Het westelijke deel van de berg wordt aan de oostzijde van de top neergelegd. De meerwaarde voor Sibelco zit hem in de betere kwaliteit van het zilverzand dat onder de schil kan worden gewonnen. De werkgelegenheid die de winning biedt blijft na 2020 nog langere tijd in stand.

Inrichting en functies

De afwerking en oplevering vinden gefaseerd plaats, gebiedsdelen waar de winning klaar is worden zo snel mogelijk ingericht en opgeleverd. De verwachte kosten voor realisatie van de eindinrichting zijn hoog (hoger dan bij variant A en B).

Net als bij A en B wordt het gebied toegankelijk. Er zijn doorgaande wandelroutes, een doorgaand fietspad, een op de zon georiënteerd zwemstrand met parkeerplaats bij de centrale plas, een rolstoelpad bij de zuidelijke plas. In de eindsituatie is er een hondenuitlaatstrand bij de noordelijke plas maar omdat het nog langere tijd duurt voordat dit deel van het gebied is afgewerkt komt er ook een (evt. tijdelijk) hondenstrand in de zuidelijke plas waar geen winning meer plaatsvindt. Om dezelfde reden is er hier ook een (tijdelijk) zwemstrand met kiosk en mogelijkheden voor roeien e.d.. De voorzieningen zijn geconcentreerd in het zuidelijke deel, in het noordelijke deel heerst rust. Dit alles is vooral geconcentreerd in het zuidelijke deel, in het noordelijke deel heerst rust. Er zijn twee vlonderbruggen in het waterrijke, noordelijke deel en twee trappen verbinden de Brunsummerheide met de bodem van de groeve.

Er is nog meer ruimte voor kliffen, kwelzones en langzaam uit het water oplopende oeverzones. De noordelijke plas wordt grotendeels verondiept met onverkoopbaar zand dat uit het diepere deel van de centrale plas afkomstig is. Dit levert hogere natuurwaarden op in het water en op de oevers van de noordelijke plas. Het gebied waar voorheen de mijnsteenbergrand lag is nu een waterpartij met steile oevers en een beschermt zwemstrand, exclusief voor de bewoners van Heksenberg. Over de verbinding met de zuidelijke plas is een spectaculaire fiets- en wandelbrug aangebracht. De zuidwand van de nieuwe mijnsteenbergrand is deels bekleed met zonnepanelen die stroom kunnen leveren aan de directe omgeving. De kwaliteit van de natuur en het landschap zijn in deze variant groter dan in variant A en B.

De bedrijfsgebouwen van Sibelco worden verwijderd en geschikt gemaakt voor ondernemen in de toeristisch/recreatieve sfeer. Ook na de winning is er dus economische activiteit en werkgelegenheid. Anders dan in variant A wordt niet afgewacht wie zich meldt maar wordt getracht het bedrijfsterrein en de directe omgeving aantrekkelijk te maken voor ondernemers in de toeristisch/recreatieve sfeer. Er zijn veel onderdelen die in het kader van de IBA een bijzonder karakter kunnen krijgen (bijv. een uitzichtpunt op de mijnsteenbergrand, nieuwe bedrijfsgebouwen, een brug, de vormgeving van de "nieuwe" mijnsteenbergrand en de zonnecentrale).

Bijlage 6

**Meerwaarde van de het Plan van Transformatie t.o.v. de referentie
(afwerking conform voorwaarden vigerende vergunning)**

Meerwaarde van de het Plan van Transformatie t.o.v. de referentie¹¹ (afwerking conform voorwaarden vigerende vergunning)

Criterion en subcriterium	Toelichting
Ecologie en landschap	Wat zijn de effecten op de natuur in en om de groeve (Brunsummerheide, brongebied Roode Beek)
Behoud bestaande waarden	<p>Wat zijn de effecten op de bestaande waarde, kijkend naar oppervlakte en kwaliteit.</p> <p><u>Referentie:</u> de huidige waarden zijn eigenlijk ook de waarden die in de referentievariant aanwezig zullen blijven. Ze zijn vooral te vinden op de mijnsteenbergrand (heeft natuurwaarden en is een "landmark"), rond de zuidplas en de groeve landgraaf. Andere plassen en landzones hebben nauwelijks waarden.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> de mijnsteenbergrand wordt grotendeels verplaatst maar schil blijft gespaard. Waarden van de mijnsteenbergrand gaan dus deels verloren. Zuidplas en groeve landgraaf blijft behouden.</p> <p><u>Score:</u> -</p>
Potentie nieuwe waarden	<p>In hoeverre ontstaan er mogelijkheden om nieuwe natuurwaarden (oppervlakte&kwaliteit) te ontwikkelen</p> <p><u>Referentie:</u> er is nauwelijks potentie voor nieuwe waarden want er ontstaat t.o.v. de huidige situatie vooral diep water en dat is relatief soortenarm.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> er komt een maximaal areaal beschikbaar voor natuurontwikkeling (moeras, ondiep water, steilranden, oevers) o.a. omdat extra grond wordt ingebracht om een deel van het diepe water te verondiepen.</p> <p><u>Score:</u> +++</p>
Uniciteit (benutten genius of the place)	<p>In hoeverre is het mogelijk om hier natuur en landschap te laten staan die uniek is.</p> <p>Het gaat hier vooral om kwelmilieus en wanden met helling-processen. Dit zijn voor NL unieke kwaliteiten.</p> <p><u>Referentie:</u> er zijn nauwelijks unieke milieus aanwezig.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> maximale oppervlaktes en lengtes.</p> <p><u>Score:</u> +++</p>
Biodiversiteit	<p>Wat zijn de effecten op de soortenrijkdom en de variatie aan habitats?</p> <p>Ook de mate van biodiversiteit wordt vooral bepaald door de aanwezigheid van kwelnatuur, de lengte aan erosiewanden (verborgen valleien) en de afwerking van de mijnsteenbergrand (naast het huidige bos bijv. ook wanden, hopen, vlermuisgangen).</p>

¹¹ De gemeente Heerlen behoudt zich het recht voor om zich niet gebonden te voelen aan de referentievariant zoals getoetst en geaccordeerd door het bevoegd gezag de provincie Limburg indien onverhoopt die plan van Transformatie niet tot uitvoering komt.

	<p><u>Referentie</u>: beperkte soortenrijkdom en variatie</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: de score voor biodiversiteit volgt de scores van de uniciteit.</p> <p><u>Score</u>: +++</p>
Recreatie en Toerisme	Wat zijn de mogelijkheden voor recreatie (mensen uit de omgeving) en toerisme (mensen buiten de omgeving)
Recreatie extensief	<p>In hoeverre is er ruimte voor wandelen en fietsen?</p> <p><u>Referentie</u>: de groeve is niet toegankelijk dus is voor extensieve recreatie geen mogelijkheid.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: met een fietspad, wandelpad, hondenstrand, rolstoelpad, vlonderpaden is het gebied voor een breed publiek aantrekkelijk. <u>Score</u>: ++</p>
Recreatie intensief	<p>In hoeverre is er ruimte voor mountainbiken, strandvertier, lokale evenementen, attracties e.d.</p> <p><u>Referentie</u>: de groeve is niet toegankelijk dus is voor intensieve recreatie geen mogelijkheid.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: er is een op het zuiden georiënteerd strand. Geen speciale plek voor evenementen of horeca.</p> <p><u>Score</u>: ++</p>
Toerisme	<p>In hoeverre is te verwachten dat bezoekers die niet in de omgeving wonen, deze plek gaan bezoeken?</p> <p><u>Referentie</u>: de groeve is niet toegankelijk dus is voor toerisme geen mogelijkheid.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: het gebied is landschappelijk en kwa natuur aantrekkelijk en er zullen waarschijnlijk mensen uit de wijdere omgeving op afkomen.</p> <p><u>Score</u>: ++</p>
Economie	Wat zijn de effecten op de economie (direct en als afgeleide daarvan indirect) in Heerlen en Brunssum?
Werkgelegenheid middellange termijn (ca 2020 – '35)	<p>In hoeverre biedt de locatie, via winning en/of toeristisch-recreatief (mede)gebruik, werkgelegenheid</p> <p>Het gaat hier om de werkgelegenheid van Sibelco zelf en eventueel de werkgelegenheid van recreatief (mede) gebruik van delen die al afgewerkt zijn. De werkgelegenheid van Sibelco betreft nu ca 20 werknemers in loondienst op deze locatie. Daarnaast zijn er uitstralingseffecten in de omgeving; in Nederland wordt vaak gehanteerd dat 1 arbeidsplaats bij een bedrijf nog eens 0,6 arbeidsplaatsen buiten het bedrijf (indirecte werkgelegenheid) geneert (multiplier 1,6).</p> <p><u>Referentie</u>: Sibelco stopt in 2020 en er is niet voorzien dat er andere werkgelegenheid in de groeve ontstaat.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: de groeve blijft langer actief en er wordt meer volume</p>

	<p>gewonnen. Er is gelegenheid voor een strandtentje o.i.d.</p> <p><u>Score:</u> ++</p>
Werkgelegenheid lange termijn	<p>Idem voor de lange termijn.</p> <p><u>Referentie:</u> Sibelco kan het bedrijventerrein in tact houden en een nieuwe functie geven.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> het bedrijventerrein wordt geamoveerd en de groeve is recreatief gezien een onvoldoend grote trekpleister om een grote ondernemer te interesseren.</p> <p><u>Score:</u> -</p>
Financieel perspectief Sibelco	<p>Rendement voor het bedrijf.</p> <p>Is een functie van de volumes en de kwaliteit die gewonnen kan worden. <u>Referentie:</u> het blijft (maximaal) bij de volumes en planning zoals vastgelegd in de vigerende vergunning. Het is daarbij onwaarschijnlijk dat het maximale winvolume uit de groeve kan worden gehaald binnen de beschikbare tijd.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> er is meer tijd om te winnen en de kans is dus groter dat het volume dat gewonnen mag worden ook daadwerkelijk wordt gewonnen. Daarnaast wordt nog extra volume gewonnen onder de mijnsteenbergr.</p> <p><u>Score:</u> ++</p>
Duurzaamheid	Is sprake van een duurzame inrichting en gebruik (na de winperiode)
Ruimtelijke inrichting	<p>Is de ruimtelijke inrichting duurzaam (ecologisch, sociaal)</p> <p><u>Referentie:</u> Sibelco stopt in 2020 maar zal waarschijnlijk een nieuwe vergunning aanvragen, mogelijk na een pauze van enkele jaren. Gebruik en eindbestemming van het gebied blijven dus langere tijd onzeker.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> De ruimtelijke inrichting wordt zeker en er komt een beheersfonds en/of ontwikkelorganisatie die dat borgt.</p> <p><u>Score:</u> +++</p>
Beheer	<p>Is het mogelijk de kwaliteit van het gebied te handhaven en kan dat tegen aanvaardbare inspanning/kosten?</p> <p><u>Referentie:</u> er is het risico dat het gebied enigszins verloederd omdat Sibelco nog wel de eigenaar is, vooralsnog geen vergunning heeft om na 2020 te winnen maar het terrein ook nog niet overdraagt omdat het in de toekomst waarschijnlijk alsnog pogingen zal doen om een vergunning voor verdere winning te verkrijgen.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> handhaven van de kwaliteit is goed mogelijk. Naarmate er een grotere beheerseenheid komt zijn de kosten relatief geringer. De mogelijkheden voor verdienen (kleinschalige recreatie) bestaan maar zijn beperkt.</p>

	Score: +
Energie	<p>Zijn er mogelijkheden om de groeve (mede) in te richten voor de productie van duurzame energie?</p> <p><u>Referentie</u>: er zijn geen mogelijkheden omdat Sibelco de groeve weliswaar niet meer exploiteert maar nog jaren beschikbaar zal willen houden voor eventuele toekomstige winning.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: er zijn in alle varianten mogelijkheden voor opwekking van duurzame energie die geen negatief effect hebben de leefbaarheid. Voorzien is een zonnestroomcentrale waarmee bijv. de directe omgeving belevend kan worden.</p> <p><u>Score</u>: +++</p>
Cultuur en cultuurhistorie	Zijn er mogelijkheden voor cultuur en cultuurhistorie?
Mijnverleden	<p>Wat zijn de effecten op het herkenbaar houden of maken van het mijnverleden.</p> <p><u>Referentie</u>: de status quo blijft behouden. Het gaat om de mijnsteenbergruïne, leergangen en delen van het Oranje Nassau bedrijventerrein.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: de mijnsteenbergruïne wordt verplaatst op een schil na. Dus historische contour verandert sterk en is ook geen eenheid meer. De gebouwen blijven niet bewaard. Dat is een negatief punt. Daar staat tegenover dat er wel extra aandacht wordt gegeven aan het mijnverleden: indien fundamente van mijngebouwen aan het licht komen bij de sanering van het bedrijfsterrein worden die geconsolideerd, er komt een informatiepunt over het mijnverleden en de nog aanwezige maar ontoegankelijke mijnleergang die door de verplaatsing verloren gaat wordt elders (en in een toegankelijke vorm) herbouwd.</p> <p>Score: 0</p>
Evenementen	<p>Wat zijn de mogelijkheden voor culturele evenementen.</p> <p><u>Referentie</u>: het gebied is ontoegankelijk dus biedt geen ruimte voor evenementen.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: evenementen zijn mogelijk maar het moet gaan om evenementen die passen bij de sfeer en rust van de plek (dus geen pink-pop achtige zaken). De hele omgeving van het oude bedrijventerrein is er voor beschikbaar maar het is er niet speciaal voor ingericht.</p> <p><u>Score</u>: +.</p>
Architectuur	<p>Zijn er mogelijkheden voor bijzondere architectuur?</p> <p><u>Referentie</u>: er zijn geen mogelijkheden.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: uitzichtpunten, uitzichttoren, de brug over de canyon, het</p>

	<p>oppakken van het mijnverleden en de zonnepanelenwand bieden mogelijkheden voor bijzondere architectuur. Score: +++</p>
Natuurbeleving	In hoeverre zijn er mogelijkheden om van de natuur te genieten?
Vrije toegang	<p>Hoeveel van het gebied is opengesteld.</p> <p><u>Referentie:</u> er is geen openstelling. <u>Plan van Transformatie:</u> er is steeds volledige openstelling (wat niet wil zeggen dat alles mag – geen motorcrossers bijv.). <u>Score:</u> +++</p>
Rust en stilte in groeve en omgeving	<p>Rust is een belangrijk aspect van natuurbeleving. Hoe zit dat in de verschillende varianten?</p> <p><u>Referentie:</u> de rust in de groeve is maximaal want hij is verlaten en niet opengesteld voor het publiek. Dit betekent ook dat natuurgerichte recreatie zich concentreert in de het omliggende natuurgebied van het Heidenatuurpark, m.n. de deelgebieden Roode Beek en Brunssumerheide. <u>Plan van Transformatie:</u> de groeve wordt opengesteld maar er zijn geen speciale voorzieningen of attracties. Het valt niet te verwachten dat er bezoekers van verre naar de groeve komen, het effect van openstelling zal dus zijn dat de bezoekers zich meer spreiden over de omgeving. De groeve wordt wat minder rustig dan bij de referentie, de directe omgeving wordt rustiger. <u>Score:</u> 0</p>
Diversiteit van landschap	<p>Kun je veel verschillende landschapselementen zien/beleven.</p> <p><u>Referentie:</u> de groeve is niet opengesteld en op de mijnsteenbergen na zijn er geen unieke elementen die (van verre) te zien zijn. <u>Plan van Transformatie:</u> de groeve is opengesteld en de score van de landschapselementen volgt de score van de uniciteit: naast de (nieuwe) mijnsteenbergen zijn er steilwanden, natuurlijke oevers en kwelzones. <u>Score:</u> ++</p>
Voorzieningen en verbindingen	<p>Hoeveel voorzieningen voor bijzondere beleving zijn er en wat zijn de mogelijkheden voor doorgaande wandel- en fietstochten.</p> <p><u>Referentie:</u> er zijn geen voorzieningen en verbindingen. <u>Plan van Transformatie:</u> er zijn voorzieningen en verbindingen en deze volgen de score voor recreatie en toerisme. Aanvullende variatie ontstaat vwb de mate van verbinding met de omgeving dmv doorgaande routes en landschapsstructuren. <u>Score:</u> ++</p>

Leefbaarheid omwonenden	Wat zijn de effecten op de leefbaarheid in de directe omgeving tijdens en na het proces van transformatie.
Hinder MT (2020-'35)	<p>Hoeveel hinder treedt op tijdens het proces van transformatie (geluid, stof e.d.)</p> <p><u>Referentie:</u> hinder na 2020 is niet aan de orde.</p> <p><u>Plan van Transformatie :</u> de hinder is te beperken met fasering maar dat is hier niet gescoord want een apart criterium. Op dit punt is overigens van belang dat er in de fase van vergunningsverlening voorschriften t.a.v. de hinder zullen worden opgelegd. In alle gevallen zal dit dus blijven onder de daarvoor geldende normen en los daarvan zegt Sibelco toe alles te zullen doen om de hinder voor omwonenden zoveel mogelijk te beperken. Dit alles in acht nemende geldt dat er in het Plan van Transformatie langer wordt doorgewerkt in de groeve en ook dichterbij de huizen.</p> <p><u>Score:</u> - -</p>
Zekerheid m.b.t. toekomst en inrichting	<p>Hoeveel zekerheid is er m.b.t. de eindinrichting en beheer (onzekerheid beïnvloedt de leefbaarheid negatief)</p> <p><u>Referentie:</u> er is geen zekerheid, enerzijds omdat de vergunning veel ruimte laat t.a.v. de concrete eindafwerking en anderzijds omdat Sibelco altijd de mogelijkheid heeft om nog een aanpassing van de lopende vergunning te vragen (wat niet wil zeggen dat de Provincie die ook verstrekt).</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> er is een grote mate van zekerheid omdat verschillende partijen zich binden aan het PvT, het eigendom van het gebied wordt overgedragen aan een beherende instantie en bovendien een ontwikkel- en/of beheersorganisatie wordt opgericht die toeziet op de implementatie.</p> <p><u>Score:</u> +++</p>
Kwaliteit uitzicht omwonenden	<p>Wat is het effect op het uitzicht voor de omwonenden</p> <p><u>Referentie:</u> het uitzicht verandert niet.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> de schil blijft gehandhaafd dus uitzicht blijft voor <i>aan-</i>wonenden hetzelfde. Voor <i>omwonenden</i> verandert er wel iets want de fabriek verdwijnt op termijn.</p> <p><u>Score:</u> geen, want invulling van het begrip "kwaliteit" is in dit geval subjectief.</p>
Parkeeroverlast	<p>In hoeverre is er parkeeroverlast te verwachten van mensen die de groeve, na afronding van de winning, gaan bezoeken?</p> <p><u>Referentie:</u> er is geen parkeeroverlast.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> er wordt gezorgd voor voldoende parkeergelegenheid binnen de contouren van de groeve. Mochten er incidenteel speciale evenementen plaatsvinden dan zijn daar altijd tijdelijke, speciale voorzieningen voor nodig.</p>

	<p><u>Score: 0</u></p>
Recreatiedruk	<p>In hoeverre is drukte en lawaai te verwachten van het gebruik van de groeve na afronding van de winning?</p> <p><u>Referentie:</u> er is geen recreatiedruk want geen openstelling.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> er is een zwemstrand dat mensen zal trekken maar dat ligt ver van de bewoning en op een plek (bij een weg) waar al beweging en geluid is. Dat is hier dus niet als negatief gescoord. Er zijn wel meer natuurwaarden waarvan aantrekkingskracht uit gaat en incidenteel een evenement passend bij de plek</p> <p><u>Score: -</u></p>
Milieuaspecten	<p>Welke milieu effecten zijn er te verwachten tijdens het transformatieproces en daarna?</p>
Grondwater	<p>Wat zijn de effecten op grondwaterstromen en – peil</p> <p>In de wijken ligt het grondwater op vele tientallen meters diepte dus van eventuele grondwaterstands daling zou hier sowieso niet merkbaar zijn. Het zou hooguit kunnen gaan om effecten in de verdere omgeving, bijv. het bronnengebied van de Roode Beek. De natuurbeschermingswet borgt dat grondwater effecten daarop geen significante invloed zullen hebben. Uit onderzoek dat tot nu toe is gedaan door Royal Haskoning, blijkt dat geen effecten zijn te verwachten.</p> <p><u>Referentie:</u> er zijn geen significante nadelige effecten.</p> <p><u>Plan van Transformatie, tijdens de winning:</u> Er komt er een nieuwe plas (onder de mijnsteen berg) maar deze ligt in de richting van de grondwater stroom. Er zijn kwel milieus zodat meer grondwater aan de oppervlakte komt. Een wat hogere verdamping is het gevolg. Daar staat tegenover dat het plas oppervlak aan de stroomafwaartse kant kleiner is wat juist zorgt voor een wat lagere verdamping. De effecten van deze natuurlijke inrichting zijn door RHK al meegenomen. Gebaseerd op de huidige kennis zijn geen negatieve effecten te verwachten want er wordt geen water onttrokken aan de grondwater stroom. Bij een nieuwe vergunning aanvraag zal nogmaals nauwkeurig getoetst worden of zich significante negatieve effecten kunnen voordoen.</p> <p><u>Score: 0.</u></p> <p><u>Plan van Transformatie, na de winning: toelichting als hierboven.</u></p> <p><u>Score: 0</u></p>
Geluid	<p>Wat zijn de effecten met betrekking tot geluid?</p> <p>Er zijn 3 geluidsbronnen: het winnen (graafwerk) en de fabriek met zijn transportbewegingen. In alle varianten gaat dat langer door dan in de referentievariant. Er zijn mogelijkheden om effecten via fasering te verminderen maar dat is gescoord hieronder en weegt hier niet mee.</p>

	<p>Algemeen: Bij een nieuwe vergunningaanvraag zal nog nauwkeurig getoetst worden op het aspect geluid.</p> <p><u>Referentie:</u> winning en daaraan gerelateerd geluid stopt na 2020.</p> <p><u>Plan van Transformatie, tijdens de winning:</u> de onderneming gaat langer door en geluidsbronnen dichterbij de wijken.</p> <p><u>Score:</u> --</p> <p><u>Plan van Transformatie, na de winning:</u> Het bedrijfsterrein verdwijnt; er komt niets voor in de plaats. Er is ook geen recreatief of toeristisch gebruik dat geluid produceert.</p> <p><u>Score:</u> 0.</p>
Stof	<p>Wat zijn de effecten met betrekking tot stof?</p> <p>Er zijn verschillende potentiële stofbronnen: het winnen (graafwerk) en de fabriek met zijn transportbewegingen. In alle varianten gaat dat langer door dan in de referentievariant. Er zijn mogelijkheden om deze effecten via fasering te verminderen maar dat is hierna gescoord en weegt hier niet mee. Een derde bron van stof kan de mijnsteenbergrand zijn tijdens het verplaatsen; mitigerende maatregelen kunnen dit (sterk) beperken. Bij een nieuwe vergunningaanvraag zal nog nauwkeurig getoetst worden op het aspect stof.</p> <p><u>Referentie:</u> winning en daaraan gerelateerde stofbronnen stoppen na 2020.</p> <p><u>Plan van Transformatie, tijdens de winning:</u> de winning gaat langer door en komt dichterbij de wijken. De mijnsteenbergrand is een tijdelijke, potentieel additionele bron van stof.</p> <p><u>Score:</u> --</p> <p><u>Plan van Transformatie, na de winning:</u> van de erosiewanden (verborgen valleien) kan in theorie stof vrijkomen maar zeer incidenteel en alleen de eerste jaren als wanden en stranden nog niet door vegetatie ander bodemprocessen zijn vastgelegd.</p> <p><u>Score:</u> 0</p>
Milieu effect mijnsteenbergrand	<p>Wat zijn de effecten van een eventuele verplaatsing van de mijnsteenbergrand?</p> <p>De mijnsteenbergrand bestaat uit mijnsteen. Onderzoek uit 1985 (RUU) vermeldt dat in het verleden naast mijnsteen ook relatief zeer kleine hoeveelheden terreinafval (ca 0,15%) en vliegafval (ca 0,02%) zijn gestort. Bij onderzoek door Certicon (2013) zijn geen stoffen (bijv. asbest) aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van iets anders dan mijnsteen.</p> <p>Veel omwonenden hebben de zorg dat stoffen uit de berg kunnen doorleken naar het grondwater. Bij een nieuwe vergunningaanvraag zal op dit punt nog nauwkeurig getoetst worden.</p> <p>Voor eventuele stof die vrijkomt bij verplaatsen mijnsteenbergrand zie hierboven.</p> <p><u>Referentie:</u> de mijnsteenbergrand blijft intact.</p>

	<p><u>Plan van Transformatie, na de winning:</u> de berg wordt gedeeltelijk (ca ¾) verplaatst. Dat biedt de mogelijkheid om de verplaatste mijnsteen veilig voor het milieu (bijv. op een ondoorlatende laag) neer te leggen. Daarnaast zal geëist worden dat eventuele verontreinigingen – indien mocht blijken dat die tóch aanwezig zijn – opgeruimd worden. +</p> <p><u>Score:</u> +</p>
Stabiliteit	<p>Zijn wanden veilig en stabiel?</p> <p><u>Referentie:</u> veiligheid is een harde randvoorwaarde.</p> <p><u>Plan van Transformatie tijdens de winning:</u> veiligheid een harde randvoorwaarde waarom bij een vergunningsaanvraag nog nauwkeurig getoetst wordt. Verschil t.o.v. de referentie is wel dat bewust steilranden worden achtergelaten t.b.v. de natuur en de beleving. Hier zal erosie plaatsvinden maar deze plekken liggen ver van woningen en infrastructuur zodat die niet geraakt worden. Aan de erosiewanden (verborgen valleien) zal in de communicatie veel aandacht worden besteedt zodat er geen onveilige situaties gaan ontstaan.</p> <p><u>Score:</u> 0</p> <p><u>Plan van Transformatie na de winning:</u> toelichting als hierboven.</p> <p><u>Score:</u> 0</p>
Fasering	<p>Zijn er mogelijkheden om negatieve effecten in tijd zoveel mogelijk te beperken en positieve zo snel mogelijk te oogsten?</p>
Hinder	<p>Kunnen werkzaamheden die als hinderlijk worden ervaren worden geconcentreerd in bijv. de periode voor 2020?</p> <p>Dit heeft voornamelijk betrekking op het verplaatsen van de mijnsteen berg en de bovenste 2-3 meter dekgrond. We scoren hier de mogelijkheid om de hinder hiervan te beperken, bij uitzondering <i>niet</i> t.o.v. nulvariant maar t.o.v. de situatie waarin niet wordt gefaseerd.</p> <p><u>Referentie:</u> niet van toepassing.</p> <p><u>Plan van Transformatie:</u> verplaatsing van de mijnsteen berg is aan de orde maar schil blijft staan. Verplaatsing van de rest van de berg vergt, vanaf het moment van vergunningverlening, 2 jaar werktijd. Als de (nieuwe) vergunning voor 2018 is verleend, kan dit dus plaatsvinden binnen de termijn van de huidige vergunning (2020).</p> <p><u>Score:</u> +</p>

Inrichting en openstelling	<p>Kunnen delen van het gebied worden ingericht en opengesteld voor 2020?</p> <p><u>Referentie</u>: openstelling is niet aan de orde. <u>Plan van Transformatie</u>: gedeeltelijke openstelling voor 2020 is mogelijk en voorzien. <u>Score</u>: +</p>
Timing	Hoe lang duurt de ontgronding?
Verwachte stopdatum winning	<p>Wanneer zijn alle ontgrondings, verwerkings- en inrichtings-werkzaamheden definitief afgerond in de betreffende variant?</p> <p><u>Referentie</u>: de stopt in 2020. Daar hoort echter de kanttekening bij, dat het Sibelco vrij staat om een verlenging van de vergunning te vragen. Het is vrij zeker dat de winning, na evt. een pauze van enkele jaren, onder een nieuwe vergunning na 2020 wordt voortgezet. Het gebied blijft immers eigendom van Sibelco en delen van de groeve bevatten ook na 2020 nog zilverzand. <u>Plan van Transformatie</u>: de winning stopt in 2035 Dit is de definitieve stopdatum omdat in het plan van transformatie zal worden afgesproken dat het beheer en eigendom van de groeve overgaat naar een beheers- en/of ontwikkelorganisatie. <u>Score</u>: +</p>
IBA	Zijn er mogelijkheden voor samenwerking met de IBA?
In de groeve	<p>Zijn er in de groeve inrichtingselementen die fraai vormgegeven kunnen worden via de IBA danwel zijn er mogelijkheden voor speciale (IBA) evenementen?</p> <p><u>Referentie</u>: er zijn geen mogelijkheden. <u>Plan van Transformatie</u>: er zijn goede mogelijkheden omdat de mijnsteenbergrug wordt verplaatst en in dat proces en de uiteindelijke (her) inrichting daarvan mogelijkheden ontstaan. Dat kan nog in de IBA periode (2020). Er zijn bovendien architectonische mogelijkheden (brug, etc.). Hoewel deze laatste mogelijkheden zich wellicht pas voordoen na afsluiting van de IBA, kan er al wel over worden nagedacht en scoren we dit dus positief. <u>Score</u>: ++</p>
Omgeving groeve	<p>Zijn er mogelijkheden om via de IBA een betere en aantrekkelijke (toeristisch/recreatieve) ontsluiting te realiseren tussen de groeve en de omgeving?</p>

	<p><u>Referentievariant</u>: er zijn geen mogelijkheden want de groeve is niet toegankelijk en dus geen te ontsluiten plek.</p> <p><u>Plan van Transformatie</u>: er zijn mogelijkheden (en motivatie) om tot een betere ontsluiting te komen. Daardoor kan de groeve, die nu nog een barrière is tussen de stedenring en het Heidenatuurpark, een aantrekkelijk onderdeel van en verbinding met het Heidenatuurpark vormen. Hoe mooier de groeve, hoe groter de motivatie om een aantrekkelijk routestructuur etc. te ontwerpen.</p> <p><u>Score</u>: ++</p>
--	---

Werkwijze

Aanvankelijk zijn de 3 ontwikkelde varianten gescoord ten opzichte van het referentiekader¹², zo goed mogelijk maar ordinaal (geeft aan de mate van meer of minder), op basis van *expert judgement* of waar dat mogelijk is op basis van bestaand onderzoek. De initieel door Stroming ingevulde tabel en toelichting is tweemaal besproken in de transformatiegroep en op basis van dat overleg op onderdelen aangepast. Zo ontstond de definitieve versie.

Omdat de gekozen voorkeursvariant een combinatie is van de B en C variant, komen de scores van deze zogenaamde B+ variant op sommige aspecten overeen met die van de B variant en andere aspecten corresponderen ze met de scores van de C variant. In deze tabel is dit weergegeven en staat dus de score van de Voorkeursvariant die onderdeel is van het Plan van Transformatie.

Indien de varianten niet gescoord zouden worden ten opzichte van het referentiekader, veranderen de onderlinge verschillen tussen de varianten niet.

Scores

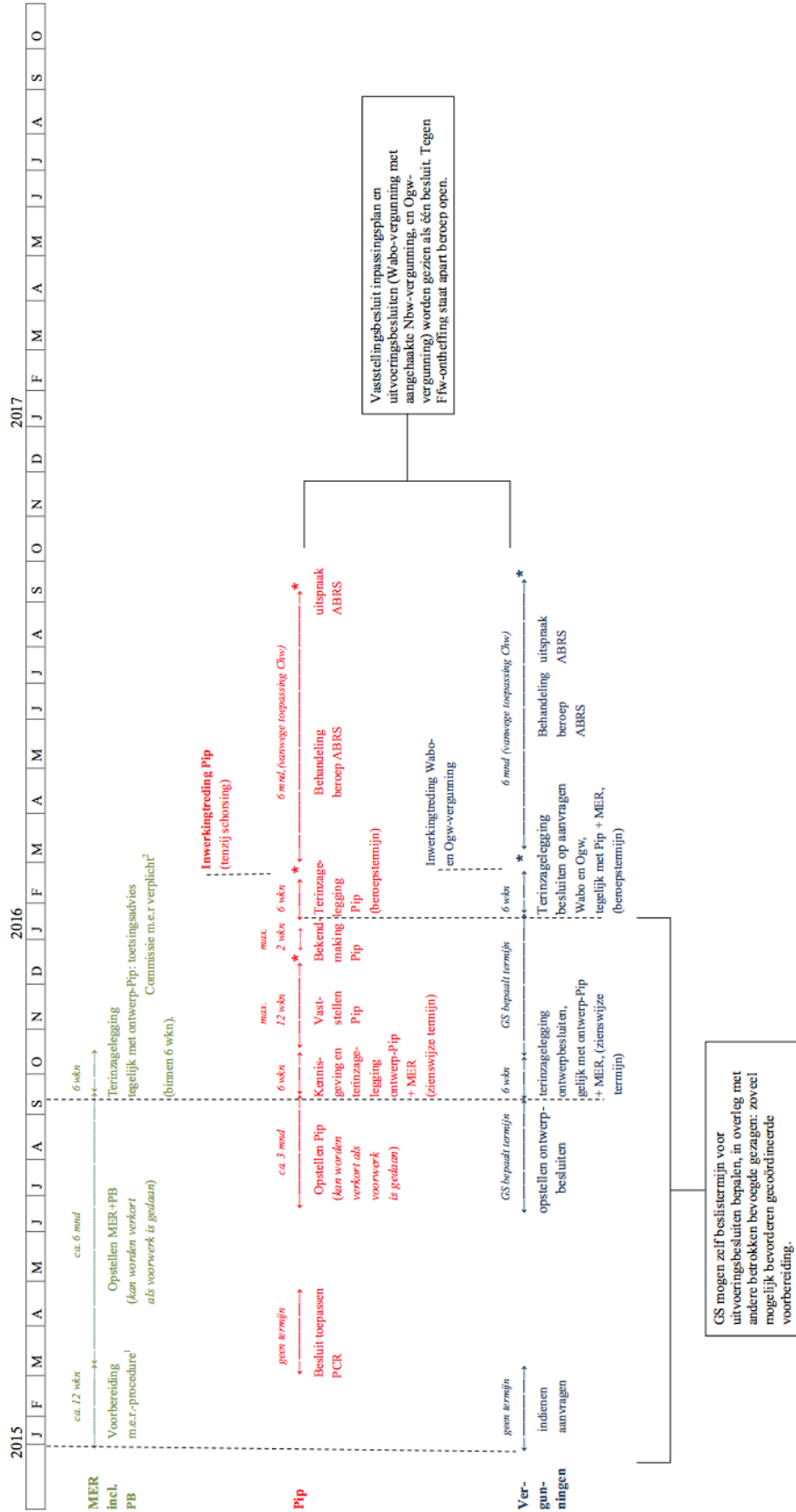
- +++ zeer positief
- ++ positief
- + enigszins positief
- O geen effect
- enigszins negatief
- negatief
- zeer negatief

¹² De gemeente Heerlen behoudt zich het recht voor zich niet gebonden te voelen aan het referentiekader zoals getoetst en geaccordeerd door het bevoegd gezag de provincie Limburg indien onverhoopt dit Plan van Transformatie niet tot uitvoering komt.

Bijlage 7

Stroomschema plan- en vergunningprocedure Transformatie Sibelcogroeve

BIJLAGE STROOMSCHEMA

1 Mededeling, kennisgeving (gelet op artikel 3.33 lid 5 Wro moet deze kennisgeving bij toepassing van de provinciale coördinatieverordening vergezeld gaan van een globale beschrijving van de gevolgen voor het ruimtelijke beleid, de sociaal-economische gevolgen en de gevolgen voor andere betrokken belangen die door de transformatie van de Sibelco-groeve te verwachten zijn) en zienswijzen over voornemen, raadpleging adviseurs detail & rekwijsdomein, optioneel: raadplegen Commissie m.e.r.

2 De MER moet uiterlijk de dag van terinzagelegging ter toetsing worden voorgelegd aan de Commissie m.e.r.